

Hälso- och sjukvård, hälsoskydd och djurskydd

Hälso- och sjukvård

L 1 Landskapslag (2011:114) om hälso- och sjukvård

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Tillämpningsområdet och syftet

Denna lag tillämpas på den offentliga hälso- och sjukvården i landskapet. Hälso- och sjukvården omfattar hälsofrämjande verksamhet, primärvård och specialiserad sjukvård.

Lagens syfte är

1) att främja och upprätthålla hälsa och välfärd, arbets- och funktionsförmåga samt till verksamhetsområdet hörande social trygghet för befolkningen i landskapet,

2) att minska hälsoskillnaderna mellan olika befolkningsgrupper i landskapet,

3) att säkerställa att hela befolkningen i landskapet har rätt till sådan hälso- och sjukvård som vars och ens hälsotillstånd förutsätter, inom de gränser som står till hälso- och sjukvårdens förfogande vid respektive tidpunkt,

4) att säkerställa en hög kvalitet på hälso- och sjukvården i landskapet,

5) att öka patient- och klientorienteringen inom hälso- och sjukvården i landskapet samt

6) att utveckla samarbetet med den kommunala socialvården.

Bestämmelser om att motverka och förhindra diskriminering finns i landskapslagen (2022:43) om tillämpning av diskrimineringslagen. (2022/48)

2 §. Ålands hälso- och sjukvård

Den offentliga hälso- och sjukvården i landskapet tillhandahålls av myndigheten Ålands hälso- och sjukvård.

Ålands hälso- och sjukvård sköter sina uppgifter genom att själv producera vårdtjänster eller genom att köpa tjänster av andra vårdproducenter. Ålands hälso- och sjukvård kan även sälja vårdtjänster om det kan ske utan att försämra myndighetens förutsättningar att fullgöra sina uppgifter.

Ålands hälso- och sjukvård är underställd landskapsregeringen. Landskapsregeringen handhar den allmänna styrningen av Ålands hälso- och sjukvård. Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet är tillsynsmyndighet och utövar tillsyn över Ålands hälso- och sjukvård. (2013/123)

2 kap. Ålands hälso- och sjukvårds organisation

3 §. Styrelsen

Landskapsregeringen tillsätter en styrelse för Ålands hälso- och sjukvård som består av minst fem och högst sju medlemmar samt utser en ordförande och en viceordförande för styrelsen. För varje medlem utses en personlig ersättare. Styrelsens mandattid är fyra år.

Landskapsregeringen kan avsätta styrelsen i sin helhet eller en enskild medlem eller ersättare i styrelsen.

Landskapsregeringen beslutar om arvodet för medlemmarna och ersättarna i styrelsen.

4 §. Styrelsens uppgifter

Styrelsen leder Ålands hälso- och sjukvårds verksamhet.

Styrelsen ska

1) årligen göra upp ett budgetförslag med motive- ringar,

2) kontinuerligt följa upp hur budgeten förverkligas,

3) ställa upp mål och krav för verksamheten inom myndigheten samt kontinuerligt följa upp hur dessa förverkligas,

4) årligen göra upp en verksamhetsberättelse som ska tillställas landskapsregeringen,

5) besluta om frågor av större vikt inom Ålands hälso- och sjukvård,

6) anta bestämmelser om styrelsens inre arbete samt

7) föra Ålands hälso- och sjukvårds talan och bevaka landskapets intressen vid domstolar och andra myndigheter i ärenden som gäller Ålands hälso- och sjukvårds uppgifter.

Den uppgift som avses i 2 mom. 7 punkten kan delegeras till en tjänsteman vid Ålands hälso- och sjukvård.

5 §. Beslutfattandet i styrelsen

Styrelsen sammanträder på kallelse av ordförande eller viceordförande.

Styrelsen är beslutför när fler än hälften av antalet medlemmar är närvarande, bland dem ordförande eller vice ordförande.

Styrelsen avgör ärenden på föredragning av hälso- och sjukvårdsdirektören. Ärenden som rör hälso- och sjukvårdsdirektören föredras av styrelsens ordförande.

Närvaro- och yttranderätt i styrelsen har hälso- och sjukvårdsdirektören och ledningsgruppens övriga medlemmar, den minister i landskapsregeringen som

L 1 LL (2011:114) om hälso- och sjukvård

ansvarar för hälso- och sjukvården samt den tjänsteman som landskapsregeringen utser. (2023/18)

Om beslutsfattandet i styrelsen, handläggningen av ärenden och jäv gäller vad som bestäms i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland.

6 §. Hälso- och sjukvårdsdirektören

Styrelsen utser en hälso- och sjukvårdsdirektör för en viss tid.

Styrelsen får säga upp hälso- och sjukvårdsdirektören, förutom på de grunder som allmänt gäller uppsägning av landskapets tjänstemän, när det med hänsyn till tjänstens natur finns ett godtagbart och motiverat skäl till uppsägningen. Uppsägningen får ske så att anställningen upphör med omedelbar verkan. I ett sådant fall har hälso- och sjukvårdsdirektören rätt till en ersättning som motsvarar lönen för uppsägningstiden.

7 §. Hälso- och sjukvårdsdirektörens uppgifter

Hälso- och sjukvårdsdirektören ska

- 1) se till att verksamheten sköts och utvecklas på ett ändamålsenligt sätt,
- 2) se till att styrelsens beslut verkställs och informera styrelsen om händelser av vikt,
- 3) avgöra de ärenden som inte ankommer på styrelsen samt
- 4) sköta de uppgifter som enligt reglementet ankommer på hälso- och sjukvårdsdirektören.

Hälso- och sjukvårdsdirektören är ordförande för ledningsgruppen vid Ålands hälso- och sjukvård.

8 §. Reglementet

Styrelsen ska anta ett reglemente för Ålands hälso- och sjukvård.

I reglementet ska finnas bestämmelser om myndighetens administration samt om övriga frågor som gäller verkställigheten av myndighetens uppgifter och myndighetens funktion.

9 §. Ledningen och personalen

Vid Ålands hälso- och sjukvård kan finnas personal i offentligrättsligt och privaträttsligt anställningsförhållande. Ålands hälso- och sjukvård sköter de uppgifter som gäller dess personal och som enligt tjänstemannalagen (1987:61) för landskapet Åland ska skötas av landskapsregeringen. Landskapsregeringen beslutar dock om permittering av personalen och efter myndighetens samtycke om förflyttning eller omplacering av en tjänsteman eller arbetstagare till och från en annan landskapsmyndighet eller -inrättning. Myndigheten beslutar om förflyttning eller omplacering inom myndigheten. Andra tjänster än tjänsten som hälso- och sjukvårdsdirektör inrättas och indras av styrelsen efter att landskapsregeringens utlåtande inhämtats. För de tjänster som styrelsen har för avsikt att inrätta eller indra ska behovsutredningar som sammanställts enligt tjänstemannalagen överlämnas till landskapsregeringen i samband med Ålands hälso- och sjukvårds budgetförslag. Landskapsregeringen ska avge utlåtande efter att förslaget till budget överlämnats till lagtinget och senast en månad efter att lagtinget fastställt budgeten. Om styrelsen har för avsikt att fatta beslut om inrättande eller indragning inom

gällande budget kan behovsutredningen överlämnas vid en annan tidpunkt och landskapsregeringen ska avge utlåtande inom tre månader. (2013/50)

Ledningen för Ålands hälso- och sjukvård ska ha en sådan multiprofessionell sakkunskap som främjar en högkvalitativ och trygg vård, samarbete mellan olika yrkesgrupper och utvecklandet av vård och verksamhetsmetoder samt garanterar god myndighetsutövning.

Personalstyrkan vid Ålands hälso- och sjukvård ska ha en sådan utbildning, struktur och mängd som svarar mot behovet av den verksamhet som främjar hälsa och välfärd och behovet av hälso- och sjukvårdstjänster hos befolkningen i landskapet. Ålands hälso- och sjukvård ska se till att personalen i tillräcklig utsträckning deltar i kompletterande utbildning.

De krav som ställs i 2 och 3 mom. gäller även då Ålands hälso- och sjukvård köper vårdtjänster av andra vårdproducenter.

10 §. Ansvaret för hälso- och sjukvården vid verksamhetsenheterna

För varje verksamhetsenhet som bedriver hälso- och sjukvård inom Ålands hälso- och sjukvård ska det finnas en läkare respektive tandläkare som har det medicinska ansvaret och som fungerar som rådgivare för klinikchefen om han eller hon inte är läkare eller tandläkare.

Ett beslut om inledande och avslutande av en patients sjukvård och om förflyttning av en patient till en annan verksamhetsenhet inom Ålands hälso- och sjukvård fattas av den medicinskt ansvariga läkaren. Den ansvariga läkaren kan delegera uppgiften till någon annan legitimerad yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården.

11 §. Budgeten och den interna kontrollen

Styrelsen ska för Ålands hälso- och sjukvård göra upp ett budgetförslag med motiveringar, vilket tillställs landskapsregeringen som underlag för landskapsregeringens förslag till budget för landskapet Åland.

Styrelsen ansvarar för att den interna kontrollen är ändamålsenlig och tillräcklig.

12 §. Ändringar av organisationen

Styrelsens beslut om betydande ändringar av organisationen för Ålands hälso- och sjukvård ska fastställas av landskapsregeringen innan de verkställs.

3 kap. De grundläggande bestämmelserna om Ålands hälso- och sjukvårds verksamhet**13 §. Lokalerna och utrustningen**

Ålands hälso- och sjukvård ska ha ändamålsenliga lokaler och ändamålsenlig utrustning.

De krav som ställs i denna paragraf gäller även då Ålands hälso- och sjukvård köper vårdtjänster av andra vårdproducenter.

14 §. Rätten till en andra bedömning

Var och en vars hälsotillstånd blivit föremål för en bedömning inom specialsjukvården har rätt till en andra medicinsk bedömning av samma hälsotillstånd om

1) han eller hon lider av en livshotande eller särskilt allvarlig sjukdom eller skada eller ett sådant långvarigt smärttillstånd som väsentligen påverkar livskvaliteten,

2) vetenskap eller beprövad erfarenhet inte ger en tydlig vägledning och

3) det medicinska ställningstagandet kan innebära särskilda risker för den enskilda eller vara av stor betydelse för dennas livskvalitet.

Da de förutsättningar som anges i 1 mom. föreligger ska patienten informeras om rätten till en andra medicinsk bedömning.

Beslutet om rätten till en andra medicinsk bedömning och var denna får göras ska fattas av en medicinskt sakkunnig tjänsteman inom Ålands hälso- och sjukvård. Om patienten är missnöjd med beslutet ska detta omprövas av ytterligare en medicinskt sakkunnig tjänsteman inom Ålands hälso- och sjukvård. I reglementet för Ålands hälso- och sjukvård ska anges vem som fattar beslutet om rätten till en andra bedömning och vem som omprövar ett sådant beslut.

Patienten ska erbjudas den behandling som den andra medicinska bedömningen kan föranleda.

15 §. *Kvaliteten och patientsäkerheten*

Verksamheten inom Ålands hälso- och sjukvård ska basera sig på vetenskap och beprövad erfarenhet samt på god vårdpraxis och goda rutiner. Verksamheten ska vara högklassig och trygg och fullgöras på ett behörigt sätt. Landskapsregeringen utfärdar vid behov närmare anvisningar gällande god vårdpraxis.

Vården ska ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet.

Verksamhetens kvalitet ska systematiskt och fortlöpande utvecklas och kontrolleras.

16 §. *Patientuppgifterna*

Ålands hälso- och sjukvård har en sammanhållen journalföring.

Ålands hälso- och sjukvård har rätt att ansluta sig till nationella och internationella elektroniska register över patientuppgifter.

17 §. *Avgifterna*

Landskapsregeringen beslutar, i enlighet med landskapslagen (2007:23) om grunderna för avgifter till Ålands hälso- och sjukvård, om patientavgifterna för de tjänster som Ålands hälso- och sjukvård producerar. Styrelsen fattar beslut om andra avgifter och ersättningar för de varor och tjänster som Ålands hälso- och sjukvård säljer. Beslutanderätten över prissättningen på varor och tjänster som Ålands hälso- och sjukvård säljer kan av styrelsen delegeras till en tjänsteman. (2017/117)

Styrelsen för Ålands hälso- och sjukvård beslutar om avgifterna för de vårdtjänster som Ålands hälso- och sjukvård säljer.

18 §. (2017/117) *Kommunens rätt till information om framtida insatser*

Om en patient som har skrivits in vid Ålands hälso- och sjukvård kommer att behöva insatser från kommunens socialservice efter det att patienten har skri-

vits ut, ska Ålands hälso- och sjukvård så snart som möjligt underrätta patientens hemkommun om denna bedömning.

Informationen skickas på en blankett som fastställs av landskapsregeringen och ska innehålla upplysningar om patientens namn, personbeteckning och adress samt om beräknad tidpunkt för utskrivning. Ändras den beräknade tidpunkten för utskrivning ska kommunen underrättas så snart det är möjligt.

18a §. (2017/117) *Kommunens betalningsansvar för utskrivningsklara patienter*

Patientens hemkommun betalar ersättning till Ålands hälso- och sjukvård för en patient som vårdas inom den slutna vården efter det att den medicinskt ansvariga läkaren har bedömt att patienten är utskrivningsklar.

Kommunens betalningsansvar inträder tre vardagar, lördagar, midsommarafton, julafton och nyårsafton oräknade, efter det att en underrättelse enligt 18 § har skickats. Om underrättelsen skickas efter klockan 12.00 inträder kommunens betalningsansvar fyra vardagar efter det att meddelandet har skickats. Kommunens betalningsansvar inträder dock aldrig tidigare än dagen efter den dag patienten bedömts vara utskrivningsklar.

Kommunen ska lämna ersättning för vård av utskrivningsklara patienter med det belopp som motsvarar kostnaden för ett vård dygn inom Ålands hälso- och sjukvård.

Kommunens betalningsansvar ska dock inte inträda om anledningen till att en patient inte kan skrivas ut beror på omständigheter som ligger utanför kommunens ansvarsområde.

19 §. *Samarbetet med socialvården*

Ålands hälso- och sjukvård ska samarbeta med socialvården i sin verksamhet på ett sådant sätt att uppgifterna kan skötas på ett behörigt sätt och så som patientens behov av social-, hälso- och sjukvårdstjänster förutsätter.

Med socialvård avses i denna lag de uppgifter som avses i 14 § i landskapslagen (2020:12) om socialvård samt främjande av social trygghet och välfärd. (2020/14)

Om hälso- och sjukvårdens sakkunskap och tjänster krävs med beaktande av en persons individuella behov vid bedömningen av servicebehovet, beslutsfattandet eller tillhandahållandet av socialvård i enlighet med 41 § i landskapslagen om socialvård, ska en inom hälso- och sjukvård yrkesutbildad person vid Ålands hälso- och sjukvård på begäran av den anställda inom socialvården delta i bedömningen av en persons servicebehov och vid utarbetandet av en klientplan. Gällande beaktande av patienter som är barn som behöver särskilt stöd eller annan person som behöver särskilt stöd då vård- och rehabiliteringsplaner utarbetas finns bestämmelser i 37 § 2 mom. 4 punkten. (2020/14)

En inom hälso- och sjukvård yrkesutbildad person ska i samband med bedömning av patientens vårdbehov bedöma om patienten har ett uppenbart behov av socialvård. Om patienten är i uppenbart behov av

L 1 LL (2011:114) om hälso- och sjukvård

socialvård ska patienten styras att söka socialservice. Om patienten samtycker till det kan den inom hälso- och sjukvård yrkesutbildade personen kontakta den myndighet som ansvarar för den kommunala socialvården, så att patientens stödbehov kan bedömas. Om patientens samtycke inte kan fås och patienten är uppenbart oförmögen att svara för sin omsorg, hälsa eller säkerhet, eller om ett barns bästa absolut kräver det, ska den inom hälso- och sjukvård yrkesutbildade personen utan dröjsmål göra en anmälan om behovet av socialvård till den kommunala myndighet som ansvarar för socialvården trots sekretessbestämmelser. (2020/14)

I 25 och 25c §§ i barnskyddslagen, tillämplig på Åland genom landskapslagen (2008:97) om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen finns bestämmelser om att göra en barnskyddsanmälan och en föregripande barnskyddsanmälan. Om den anmälningspliktiga personen i enlighet med 4 mom. i denna lag utan dröjsmål har kontaktat den myndighet som ansvarar för socialvården och uppgett orsakerna till kontakten, behöver ingen barnskyddsanmälan göras på grundval av samma uppgifter. (2020/14)

19a §. (2020/14) *Samverkansavtal gällande samarbetet med socialvården*

Beräffande samarbetet mellan den kommunala socialvården och Ålands hälso- och sjukvård som det föreskrivs om i 35, 37, 38a, 40 och 41 §§ i denna lag och genom vilket den kommunala socialvårdens och Ålands hälso- och sjukvårds service tillsammans ska bilda en funktionell helhet för klienten, ska Ålands hälso- och sjukvård ingå ett avtal om samverkan med kommunen (*samverkansavtal*).

I samverkansavtalet ska parterna komma överens om gemensamma mål för de samordnade tjänsterna, ansvarsfördelning och övergripande rutiner för samarbetet och övriga åtgärder för säkerställandet av funktionella servicehelheter för klienterna.

Fullgörandet av samverkansavtalet ska utvärderas årligen av parterna och vid behov ska samverkansavtalet ändras.

Närmare bestämmelser om de i 2 mom. avsedda områdena som ska ingå i samverkansavtalet samt om tidsfrister inom vilka samverkansavtalet ska vara godkänt av parterna och träda i kraft, utfärdas genom landskapsförordning.

Se LF (2020:112) om samverkansavtal inom socialvård och hälso- och sjukvård.

20 §. Vårdgarantin

Ålands hälso- och sjukvård ska ordna sin verksamhet inom primärvården så att patienter på vardagar under tjänstetid omedelbart kan få kontakt med en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården. En yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården ska göra en bedömning av vårdbehovet senast den tredje vardagen från det att patienten tog kontakt med Ålands hälso- och sjukvård, om inte bedömningen har kunnat göras vid det första kontakttillfället.

Vård som i samband med bedömningen av vårdbehovet har konstaterats vara medicinskt nödvändig ska med beaktande av patientens hälsotillstånd och

sjukdomens sannolika förlopp ordnas inom skälig tid, dock senast inom tre månader från det att behovet bedömdes.

Ålands hälso- och sjukvård ska ordna sin verksamhet inom den specialiserade sjukvården så att den som är akut sjuk omedelbart får den vård som hans eller hennes tillstånd förutsätter. För att få vård inom den specialiserade sjukvården för icke-brådskande sjukvård krävs en på läkarundersökning grundad remiss. Bedömningen av vårdbehovet ska inledas inom tre veckor från det att remissen anlände till den mottagande verksamhetsenheten. Vård som konstateras vara medicinskt nödvändig ska, med beaktande av hur brådskande vården är, ordnas och inledas inom en skälig tid, dock senast inom sex månader från det att vårdbehovet konstaterades. För barn och ungdomar till och med 22 års ålder ska den vård inom psykiatri som konstateras vara nödvändig med beaktande av hur brådskande vården är ordnas inom tre månader om inte medicinska, terapeutiska eller andra motsvarande omständigheter kräver annat.

Om Ålands hälso- och sjukvård inte kan erbjuda den vård som avses i 1-3 mom. ska myndigheten ordna vården genom att köpa tjänster från en annan vårdproducent utan att det medför extra vårdkostnader för patienten. Ålands hälso- och sjukvård är dock inte skyldig att ersätta kostnader för vård som patienten på eget initiativ sökt hos en annan serviceproducent.

Vårdgarantin omfattar inte mun- och tandvården.

Om ett barnskyddsbehov beror på otillräckliga hälso- och sjukvårdstjänster, ska de hälso- och sjukvårdstjänster som med tanke på barnets hälsa och utveckling är nödvändiga, utan dröjsmål ordnas för barnet och hans eller hennes familj, trots vad som föreskrivs om att få vård i 1-3 mom. (2020/14)

21 §. Offentliggörandet av väntetider

Ålands hälso- och sjukvård ska med högst sex månaders mellanrum offentliggöra uppgifter om väntetider som avses i 20 §.

22 §. (2021/40) *Vårdgaranti under exceptionella förhållanden*

Ålands hälso- och sjukvård kan i situationer som föranleds av en naturkatastrof, en kärnkraftsolycka, en storolycka eller någon annan därmed jämförbar händelse för att trygga befolkningens hälsa och välfärd avstå från iakttagandet av de i 20 § föreskrivna tidsfristerna vid ordnande av icke-brådskande sjukvård, om det är nödvändigt för ordnande av brådskande sjukvård och om patientens hälsa inte riskeras av att tidsfristen överskrids.

Bedömning av vårdbehovet inom primärvården, den specialiserade sjukvården och barn- och ungdomspsykiatri ska dock göras inom de tidsfrister som föreskrivs i 20 §.

Landskapsregeringen bestämmer genom landskapsförordning om en sådan situation som avses i 1 mom. anses föreligga och under vilken tid Ålands hälso- och sjukvård kan avvika från de i 20 § angivna tidsfristerna.

En avvikelse från de i 20 § angivna tidsfristerna får medges för högst en månad åt gången.

23 §. Ändringar av verksamheten

Styrelsens beslut om betydande inskränkningar eller omprioriteringar av verksamheten vid Ålands hälso- och sjukvård ska fastställas av landskapsregeringen innan det verkställs, förutsatt att förändringarna inte finns redovisade i budget eller fordrar lagtingets godkännande vid budgetbehandlingen.

4 kap. Hälsöfrämjande verksamhet**24 §. Beaktandet av hälso- och välfärdskonsekvenser**

Landskapsregeringen ska följa med beredning av beslut bedöma och beakta de konsekvenser besluten har för befolkningens hälsa och välfärd.

25 §. (2020/10) Strategisk planering och uppföljning

Ålands hälso- och sjukvård ska en gång per lagtingsperiod anta en plan över hur behoven av hälso- och sjukvård för landskapets invånare ska uppfyllas.

Landskapsregeringen ska följa med befolkningens hälsa och välfärd och de faktorer som inverkar på hälsan och välfärden inom olika befolkningsgrupper samt följa med effekterna av de åtgärder som sätts in för att svara mot befolkningens välfärdsbehov. En rapport om befolkningens hälsa och välfärd och de åtgärder som vidtagits ska en gång per lagtingsperiod överlämnas till lagtinget.

26 §. Hälsorådgivning och hälsoundersökningar

Ålands hälso- och sjukvård ska ordna hälsorådgivning som bidrar till att främja hälsan och välfärden och förebygga sjukdomar hos befolkningen i landskapet. Ålands hälso- och sjukvård ska se till att sådana hälsoundersökningar genomförs som är nödvändiga för att följa och främja hälsan och välfärden hos befolkningen. Ålands hälso- och sjukvård ska ordna preventivmedelsrådgivning och annan rådgivning som främjar den sexuella och reproduktiva hälsan.

Hälsorådgivningen och hälsoundersökningarna ska bidra till att främja arbets- och funktionsförmågan och den psykiska hälsan samt förebygga sjukdomar.

27 §. Screening

Ålands hälso- och sjukvård ska ordna screening i enlighet med det nationella screeningprogrammet. Utöver detta kan Ålands hälso- och sjukvård, då det är medicinskt motiverat, ordna screening och hälsoundersökningar i syfte att konstatera en viss sjukdom eller dess förstadium eller för att upptäcka sjukdomsalstrare.

28 §. Rådgivning för gravida och barn under läropliktsåldern

Ålands hälso- och sjukvård ska ordna rådgivning för gravida personer och familjer som väntar barn samt för barn under läropliktsåldern och för deras familjer. (2023/126)

Rådgivningens uppgifter är

1) (2023/126) att regelbundet och utifrån det individuella behovet övervaka och främja fostrets sunda tillväxt, utveckling och välfärd samt främja hälsan hos gravida personer och personer som fött barn,

2) att främja barnets sunda tillväxt, utveckling och välfärd samt följa upp dessa i genomsnitt en gång i

månaden under barnets första levnadsår och därefter årligen och utifrån det individuella behovet,

3) att följa med barnets munhälsa minst vartannat år,

4) att stödja föräldraskapet och familjens allmänna välfärd,

5) att främja en hälsosam uppväxt- och utvecklingsmiljö för barnet samt sunda levnadsvanor i familjen och

6) att i ett tidigt skede identifiera barnets och familjens behov av särskilt stöd och undersökningar samt att stödja barnet och familjen och vid behov hänvisa dem till undersökningar och vård.

När Ålands hälso- och sjukvård ordnar rådgivning som avses i denna paragraf ska den vid behov samarbeta med instanser som svarar för barnomsorg, barnskydd, annan socialvård och specialiserad sjukvård samt med andra relevanta instanser.

29 §. Skolhälsovården

Ålands hälso- och sjukvård ska ordna skolhälsovård för alla elever i grundskolan. Till skolhälsovården hör också hälso- och sjukvården för de barn som fullgör sin läroplikt genom hemundervisning, under den tid eleven deltar i praktisk arbetslivsorientering samt för den som deltar i grundskoleutbildning för andra än läropliktiga. (2020/58)

Skolhälsovårdens uppgifter är

1) att främja elevernas hälsa och att förebygga psykisk ohälsa,

2) att främja en sund och trygg skolmiljö och välbefinnandet i skolan,

3) att följa med och främja elevernas uppväxt och utveckling samt deras hälsa och välfärd årligen,

4) att stödja elevernas föräldrar och vårdnadshavare i fostringsarbetet,

5) att tillhandahålla mun- och tandvård för eleverna, i vilken ingår kontroll av munhälsan minst tre gånger samt enligt det individuella behovet,

6) att i ett tidigt skede identifiera och stödja elevens behov av särskilt stöd eller undersökningar,

7) att stödja egenvård av långvarigt sjuka barn i samarbete med övrig personal inom elevvården samt vid behov hänvisa barnet till ytterligare undersökningar och fortsatt vård,

8) att tillhandahålla de specialundersökningar som är nödvändiga för att konstatera elevens hälsotillstånd samt

9) att ordna förebyggande tobaks-, alkohol-, och drogärbete.

Skolmiljön ska undersökas regelbundet och minst vart tredje år genom ett samarbete mellan skolledningen, fastighetsägaren, skolhälsovården och andra relevanta instanser.

När Ålands hälso- och sjukvård ordnar skolhälsovård ska den samarbeta med föräldrar och vårdnadshavare, med elevvårds- och undervisningspersonal samt med andra relevanta instanser.

30 §. Studerandehälsovården

Ålands hälso- och sjukvård ska ordna studerandehälsovård för de studerande på gymnasienivå och vid Högskolan på Åland, oberoende av de studerandes

L 1 LL (2011:114) om hälso- och sjukvård

hemort. Till studerandehälsovården hör också hälso- och sjukvården under den tid den studerande deltar i arbetspraktik.

Studerandehälsovårdens uppgifter är

1) att främja en sund och trygg studiemiljö och välbefinnandet i studiemiljön samt att följa upp detta med högst tre års mellanrum,

2) att följa och främja de studerandes hälsa, välfärd och studieförmåga, vilket omfattar två återkommande hälsoundersökningar för studerande på gymnasienivå och hälsoundersökningar för alla studerande enligt det individuella behovet,

3) att ordna hälso- och sjukvård för de studerande, till vilket hör att förebygga psykisk ohälsa och att ordna förebyggande tobaks-, alkohol- och drogärbete, främjande av den sexuella hälsan samt mun- och tandvård samt

4) att i ett tidigt skede identifiera och stödja den studerandes behov av särskilt stöd eller undersökningar samt vid behov hänvisa den studerande till ytterligare undersökningar och fortsatt vård.

Studiemiljön ska undersökas regelbundet och minst vart tredje år genom ett samarbete mellan skolläningen, fastighetsägaren, studerandehälsovården och andra relevanta instanser.

När Ålands hälso- och sjukvård ordnar studerandehälsovård ska den samarbeta med föräldrar och vårdnadshavare till minderåriga studerande, med personal inom undervisning samt med andra relevanta instanser.

31 §. Företagshälsovården

För arbetstagare som arbetar i landskapet ska Ålands hälso- och sjukvård inom ramen för givna resurser ordna företagshälsovård i enlighet med 12 § lagen om företagshälsovård (FFS 1383/2001).

För företagare och andra som för egen räkning utför arbete i landskapet ska Ålands hälso- och sjukvård i tillämpliga delar ordna företagshälsovård i enlighet med 12 § lagen om företagshälsovård.

Ålands hälso- och sjukvård kan avtala med en arbetsgivare i landskapet om att tillhandahålla sådan hälsovård som avses i 14 § lagen om företagshälsovård för de arbetstagare som är anställda hos arbetsgivaren. Ett sådant avtal kan också ingås med företagare och andra som för egen räkning utför arbete.

32 §. Hälsovården för fartygspersonalen

Ålands hälso- och sjukvård ska ordna hälsovård för fartygspersonal oberoende av hemort. Hälsovården ska åtminstone omfatta en sådan första undersökning som avses i lagen om läkarundersökning av fartygspersonal (FFS 1171/2010).

33 §. (2020/10) Rådgivning och andra tjänster för de äldre

Bestämmelser om rådgivning och andra tjänster för äldre som Ålands hälso- och sjukvård ska tillhandahålla finns i äldrelagen (2020:9) för Åland.

34 §. Hälso- och sjukvården för särskilda grupper

De unga personer och personer i arbetsför ålder som inte omfattas av studerande- eller företagshälsovården ska ha tillgång till hälso- och sjukvård och hälso-undersökningar.

35 §. Förebyggandet av psykisk ohälsa

Ålands hälso- och sjukvård ska sträva efter att förebygga psykisk ohälsa hos invånarna i landskapet genom att stärka de faktorer som skyddar den psykiska hälsan och att minska och avlägsna faktorer som hotar den psykiska hälsan.

Med förebyggande av psykisk ohälsa avses

1) att ge en sådan handledning och rådgivning beträffande de faktorer som skyddar och hotar den psykiska hälsan, som ingår i hälso- och sjukvården samt vid behov ge psykosocialt stöd till individen och familjen samt

2) att samordna det psykosociala stödet i exceptionella krissituationer.

Det arbete med att förebygga psykisk ohälsa som utförs av Ålands hälso- och sjukvård ska planeras och genomföras så att det bildar en funktionell helhet tillsammans med den kommunala socialvården. Beträffande samarbetet mellan Ålands hälso- och sjukvård och kommunerna ska samverkansavtal ingås enligt 19a §. (2020/14)

36 §. Intyg

Ålands hälso- och sjukvård kan utfärda intyg eller utlåtanden om hälsotillståndet för den som är bosatt i landskapet eller som är patient vid Ålands hälso- och sjukvård.

Landskapsregeringen utfärdar närmare bestämmelser om vilka intyg Ålands hälso- och sjukvård ska utfärda.

5 kap. Hälso- och sjukvården

37 §. Hälso- och sjukvården

Ålands hälso- och sjukvård ska ordna hälso- och sjukvård för invånarna i landskapet.

Hälso- och sjukvårdens uppgifter är

1) att utföra undersökningar av patienter, fastställa medicinska diagnoser och ge vård samt att ge den medicinska rehabilitering som behövs,

2) att förebygga och bota sjukdomar samt ge lindring,

3) att ge handledning som syftar till att stärka patientens inflytande på sin vård och patientens egenvård samt

4) att i ett tidigt skede identifiera problem med hälsan hos patienter som behöver särskilt stöd, särskilda undersökningar och särskild vård, att behandla problemen och att hänvisa patienten till fortsatt vård.

Sjukvården ska genomföras med beaktande av patientens behov av medicinsk vård, vetenskap och beprövad erfarenhet samt god vårdpraxis och goda rutiner som avses i 15 §. Vården ska genomföras på ett ändamålsenligt sätt och genom ett ändamålsenligt samarbete. Vården ska genomföras i form av öppenvård när detta är ändamålsenligt samt möjligt med beaktande av patientsäkerheten.

För genomförandet av vården och rehabiliteringen ska en vård- och rehabiliteringsplan göras upp i enlighet med landskapslagen (1993:61) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om patientens ställning och rättigheter. När patienten är ett barn som behöver särskilt stöd eller någon annan person som behöver

särskilt stöd, ska vård- och rehabiliteringsplanen om möjligt utarbetas så att planen kan beaktas vid beslut som fattas enligt 46 § i landskapslagen om socialvård. Som en person som behöver särskilt stöd betraktas en person som har särskilda svårigheter att söka och få behövliga social- och hälso-tjänster på grund av kognitiv eller psykisk funktionsnedsättning eller sjukdom, missbruk av berusningsmedel, samtidigt behov av flera stöd eller någon annan motsvarande orsak och vars stödbehov inte är förknippat med hög ålder på så sätt som föreskrivs i äldrelagen (2020:9) för Åland. Som ett barn som behöver särskilt stöd betraktas ett barn som behöver särskilt stöd på grund av de ovannämnda skälen eller vars uppväxtförhållanden äventyrar eller inte tryggar barnets hälsa eller utveckling eller som genom sitt beteende äventyrar sin hälsa eller utveckling. (2020/14)

När boendeservice tillhandahålls enligt 21 § i landskapslagen om socialvård ansvarar Ålands hälso- och sjukvård för behovslena rehabiliterings- och hälso- och sjukvårdstjänster. Ålands hälso- och sjukvård tillhandahåller läkartjänster vid de offentliga institutionerna som finns på Åland. Rehabiliterings- och hälso- och sjukvårdstjänsterna ska planeras och genomföras så att de bildar en funktionell helhet tillsammans med den kommunala socialvården. Beträffande samarbetet mellan Ålands hälso- och sjukvård och kommunerna ska samverkansavtal ingås enligt 19a §. (2020/14)

38 §. Hemsjukvården (2020/14)

Ålands hälso- och sjukvård ska ordna hemsjukvård för invånarna i landskapet. Hemsjukvården genomförs enligt vård- och serviceplanen eller är sådan tillfällig hälso- och sjukvårdsservice som tillhandahålls på ett multiprofessionellt sätt i patientens hem eller liknande. De förbrukningsartiklar som används i hemsjukvården i enlighet med vårdplanen ingår i vården.

2 mom. upphävt (2020/14).

38a §. (2020/14) Hemvård

Med hemvård avses den helhet som bildas av hemsjukvård enligt 38 § i denna lag och hemservice enligt 19 § i landskapslagen om socialvård.

Den kommunala socialvården och Ålands hälso- och sjukvård ska i samarbete tillhandahålla hemvård där Ålands hälso- och sjukvårds personal utför vissa uppgifter av hemservicekaraktär medan den kommunala hemservicepersonalen utför vissa uppgifter av hemsjukvårdskaraktär. De vårdåtgärder som kommunens hemservicepersonal får utföra förutsätter att den anställda personen inom kommunens hemservice fått åtgärden delegerad till sig av en av Ålands hälso- och sjukvård utsedd ansvarig läkare.

Beträffande samarbetet mellan den kommunala socialvården och Ålands hälso- och sjukvård gällande hemvård ska samverkansavtal ingås enligt 19a §.

39 §. Mun- och tandvården

Ålands hälso- och sjukvård ska ordna mun- och tandvård för

1) barn och unga till och med det år han eller hon fyller 27 år samt

2) patientgrupper som i enlighet med landskapsregeringens beslut är prioriterade av medicinska eller sociala skäl. (2013/57)

Jourtandvård ska ordnas för alla invånare i landskapet samt för tillfälliga besökare i landskapet.

Med mun- och tandvård avses

1) att främja och följa munhälsan hos befolkningen,

2) hälsorådgivning och hälsoundersökningar,

3) att undersöka, förebygga och behandla munsjukdomar samt

4) att i ett tidigt skede identifiera patientens behov av särskilt stöd och undersökningar samt att vårda och vid behov hänvisa patienten till ytterligare undersökningar och fortsatt vård.

Ålands hälso- och sjukvård ska ordna bastandvård för den som enligt lagen om hemkommun (FFS 201/1994) har sin hemvist i Brändö, Föglö, Kumlinge, Kökar eller Sottunga. Rätten till bastandvård gäller endast vid den ambulärande tandvårdskliniken när den är på plats i kommunen. (2013/57)

Med bastandvård avses rutinundersökning samt därtill hörande tandröntgen, utförande av lagningar och avlägsnande av tandsten. (2013/57)

40 §. Arbetet för psykisk hälsa

Ålands hälso- och sjukvård ska ordna sådant arbete för psykisk hälsa som behövs för att främja hälsan och välfärden för invånarna i landskapet.

Med arbete för psykisk hälsa avses att undersöka och behandla samt ge medicinsk rehabilitering i samband med psykiska symptom och sjukdomar.

Det arbete för psykisk hälsa som utförs av Ålands hälso- och sjukvård ska planeras och genomföras så att det bildar en funktionell helhet tillsammans med den kommunala socialvården. Beträffande samarbetet mellan Ålands hälso- och sjukvård och kommunerna ska samverkansavtal ingås enligt 19a §. (2020/14)

41 §. Alkohol- och drogarbetet

Ålands hälso- och sjukvård ska ordna en sådan service inom alkohol- och drogarbetet som behövs för att främja hälsan och välfärden för invånarna i landskapet och som syftar till att stärka de faktorer som främjar alkohol- och drogfrihet samt att minska eller avlägsna sådana faktorer i samband med användningen av berusningsmedel som äventyrar hälsan och säkerheten.

Med alkohol- och drogärbete avses

1) att ge sådan handledning och rådgivning som ingår i hälso- och sjukvården och som gäller de faktorer som främjar eller utgör hinder för ett nyktert eller drogfritt liv samt de faktorer i samband med användningen av berusningsmedel som äventyrar hälsan och säkerheten samt

2) undersökningar, vård och rehabilitering i samband med alkohol- och drogrelaterade sjukdomar.

Det alkohol- och drogärbete som utförs av Ålands hälso- och sjukvård ska planeras och genomföras så att det bildar en funktionell helhet tillsammans med alkohol- och drogärbetet och arbetet för förebyggande av psykisk ohälsa i kommunen. Beträffande samarbetet mellan Ålands hälso- och sjukvård och kommunerna ska samverkansavtal ingås enligt 19a §. (2020/14)

L 1 LL (2011:114) om hälso- och sjukvård

42 §. Den medicinska rehabiliteringen

Ålands hälso- och sjukvård ska ordna en medicinsk rehabilitering i anslutning till sjukvård av patienter.

Med medicinsk rehabilitering avses

- 1) att ge rådgivning och handledning som gäller rehabilitering,
- 2) att utreda patientens funktions- och arbetsförmåga,
- 3) att utreda patientens rehabiliteringsmöjligheter,
- 4) terapier som förbättrar och upprätthåller funktionsförmågan samt andra behövliga åtgärder som främjar rehabiliteringen,
- 5) hjälpmedelstjänster,
- 6) anpassningsträning samt
- 7) rehabiliteringsperioder i form av institutionsvård eller öppenvård som består av de åtgärder som nämns i punkterna 1-6.

Ålands hälso- och sjukvård ansvarar för planeringen av patientens medicinska rehabilitering så att rehabiliteringen bildar en funktionell helhet tillsammans med den vård som behövs. Behovet av medicinsk rehabilitering samt rehabiliteringens mål och innehåll ska fastställas i en individuell, skriftlig rehabiliteringsplan. Ålands hälso- och sjukvård ansvarar för styrningen och övervakningen av rehabiliteringsservicen samt utser vid behov en kontaktperson för rehabilitering för patienten.

Ålands hälso- och sjukvård är inte skyldig att ordna rehabilitering enligt 1 mom. om ordnandet av medicinsk rehabilitering hör till Folkpensionsanstaltens uppgifter. Ålands hälso- och sjukvård ska ordna den medicinska rehabilitering som fastställts i rehabiliteringsplanen i det fall att det inte tydligt går att påvisa vem som ansvarar för ordnandet av och kostnaderna för rehabilitering.

Det som bestäms i 1 mom. om medicinsk rehabilitering ska inte tillämpas på kostnaderna för anskaffning av hjälpmedel, handledning i användning av dessa samt underhåll och förnyande av dem, om behovet av hjälpmedel grundar sig på en skada eller en yrkesjukdom som anges i lagen om olycksfallsförsäkring (FFS 608/1948), lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (FFS 1026/1981), lagen om skada ådragen i militärtjänst (FFS 404/1948), trafikförsäkringslagen (FFS 279/1959) eller motsvarande tidigare gällande lag.

43 §. Akutsjukvården

Akutsjukvård, som även omfattar psykiatrisk vård, missbrukarvård och psykosocialt stöd, ska ges till patienten oberoende av hemort. En patient som intagits för akutsjukvård får för fortsatt vård flyttas till en plats som fastställs på basis av patientens hemkommun, när patientsäkerheten och den mottagande enhetens möjligheter att ordna behövlig fortsatt vård har säkerställts.

För akutsjukvården ska Ålands hälso- och sjukvård ordna jour dygnet runt.

44 §. Den prehospitala akutsjukvården

Ålands hälso- och sjukvård ska ordna prehospital akutsjukvård och fastställa en servicenivå för vården. I beslutet om servicenivån ska, med beaktande av att

vården ska vara effektiv och ändamålsenlig och utgöra en funktionell helhet, fastställas hur vården ska organiseras, vilket serviceinnehållet ska vara, vilken utbildning den personal som deltar i vården ska ha, vilka målen för insatstiden ska vara samt andra omständigheter som är nödvändiga för ordnandet av vården.

Med prehospital akutsjukvård avses

- 1) akutsjukvård av en patient som plötsligt insjuknat eller skadats primärt utanför Ålands hälso- och sjukvårds inrättningar, med undantag för uppdrag enligt sjöräddningslagen (FFS 1145/2001), och vid behov transporten av patienten till den enligt medicinsk bedömning mest ändamålsenliga vårdenheten,
- 2) att vid behov ordna kontakt till psykosocial stödverksamhet för en patient, hans eller hennes närstående eller andra som har del i händelsen,
- 3) att medverka i utarbetandet av landskapets beredskapsplan för storolyckor och exceptionella situationer inom hälso- och sjukvården samt
- 4) handräckning till polisen, räddningsmyndigheterna, gränsbevakningsmyndigheterna och sjöräddningsmyndigheterna för fullgörande av de uppgifter som de svarar för.

Ålands hälso- och sjukvård kan bestämma att den prehospitala akutsjukvården ska omfatta den första insatsen. Med den första insatsen avses att alarmcentralen kan larma någon annan enhet än en ambulans i syfte att förkorta insatstiden i fråga om en plötsligt insjuknad eller skadad patient och att personalen i enheten ger en sådan livräddande första hjälp som fastställs i beslutet om servicenivån.

44a §. (2018/22) Organisering av den prehospitala akutsjukvården

Ålands hälso- och sjukvård kan organisera den prehospitala akutsjukvården genom att sköta verksamheten själv, genom att ordna vården i samarbete med det kommunala räddningsväsendet eller genom att anskaffa servicen från någon annan serviceproducent.

45 §. Smittsamma sjukdomar

Bestämmelser om arbetet med att bekämpa smittsamma sjukdomar finns [i lagen (FFS 583/1986) om smittsamma sjukdomar].

L om smittsamma sjukdomar (FFS 583/1986) har ersatts av L om smittsamma sjukdomar (FFS 1227/2016).

5a kap. (2013/123) Tillsyn**45a §. (2020/14) Inspektionsrätt**

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM) får vid övervakning av hälso- och sjukvården enligt 2 § 3 mom. i denna lag inspektera verksamheten och de verksamhetsenheter och lokaler som används i verksamheten. En inspektion får förrättas utan förhandsanmälan.

En inspektör ska ges tillträde till alla lokaler som används i verksamheten. Vid inspektionen ska, utan hinder av sekretessbestämmelser, alla handlingar som inspektören ber att få och som är nödvändiga för inspektionen läggas fram. Inspektören ska utan hinder av sekretessbestämmelserna och utan kostnad på begäran få kopior av de handlingar som är nödvändiga

för inspektionen. Inspektören har även rätt att ta fotografier under inspektionen. Utrymmen som används för boende av permanent natur får dock inspekteras endast om inspektionen är nödvändig för att trygga klientens ställning och rätt till ändamålsenliga tjänster.

Vid behov får utomstående experter assistera ÅMHM vid utförandet av inspektioner. En utomstående expert ska ha sådan sakkännedom och kompetens som uppgifterna kräver. Förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland är tillämplig på en utomstående experts förvaltningsuppgifter enligt denna lag. På en utomstående expert tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när han eller hon utför uppgifter som avses i denna paragraf. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (FFS 412/1974).

Ålands polismyndighet ska vid behov ge ÅMHM handräckning för utförandet av en inspektion.

På inspektioner tillämpas i övrigt 34 § i förvaltningslagen för landskapet Åland.

45b §. (2013/123) *Förelägganden och tvångsmedel*

Upptäcks brister eller andra missförhållanden som äventyrar patientsäkerheten i ordnandet eller genomförandet av hälso- och sjukvården eller om verksamheten i övrigt strider mot denna lag kan tillsynsmyndigheten meddela förelägganden om hur de ska avhjälpas. När förelägganden meddelas ska det utsättas en tid inom vilken de behövliga åtgärderna ska vidtas. Om patientsäkerheten så kräver kan det bestämmas att verksamheten omedelbart ska avbrytas eller användningen av en verksamhetsenhet eller en del av enheten eller en anordning förbjudas omedelbart.

Tillsynsmyndigheten kan vid vite eller vid äventyr att verksamheten avbryts eller att användningen av en verksamhetsenhet eller en del av enheten eller av en anordning förbjuds, förplikta Ålands hälso- och sjukvård att iaktta de förelägganden som avses i 1 mom.

Beslut som fattats av tillsynsmyndigheten om avbrytande av verksamheten eller om förbud mot användningen av en verksamhetsenhet eller en del av enheten eller av en anordning ska iakttagas trots att ändring har sökts, om inte besvärmyndigheten bestämmer något annat.

45c §. (2013/123) *Anmärkning och uppmärksamgörande*

Om det vid tillsynen över hälso- och sjukvården konstateras att Ålands hälso- och sjukvård vid ordnandet eller genomförandet av verksamhet enligt denna lag har förfarit felaktigt eller underlåtit att fullgöra sin skyldighet, kan tillsynsmyndigheten ge Ålands hälso- och sjukvård eller den tjänsteman som ansvarar för den felaktiga verksamheten en anmärkning för framtiden.

Tillsynsmyndigheten kan, om ärendet inte föranleder en anmärkning eller andra åtgärder, uppmärksamma den övervakade på att verksamheten ska ordnas på ett behörigt sätt och att god förvaltningssed ska iakttagas.

I en anmärkning eller ett uppmärksamgörande som givits av tillsynsmyndigheten enligt denna paragraf får ändring inte sökas genom besvär.

45d §. (2020/14) *Behandling av ett klagomåls- eller tillsynsärende*

ÅMHM vidtar på basis av ett klagomålsärende eller ett tillsynsärende som kommit till dess kännedom de åtgärder som myndigheten anser vara befogade med tanke på säkerställandet av patientsäkerheten eller efterlevnaden av lag.

Åtgärder som hänför sig till klagomål och andra åtgärder i anslutning till tillsynen får sättas i angelägenhetsordning när patientsäkerheten kräver det. Ett klagomåls- eller tillsynsärende som baserar sig på en händelse som ligger mer än två år tillbaka i tiden undersöks inte utan särskild orsak.

Bestämmelser om patientens rätt att anmärka på den hälso- och sjukvård och det bemötande som patienten fått i samband med den, finns i 10 § i lagen om patientens ställning och rättigheter (FFS 785/1992), tillämplig i landskapet Åland genom landskapslagen (1993:61) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om patientens ställning och rättigheter.

6 kap. Särskilda bestämmelser

46 §. *Servicesedlarna*

Inom hälso- och sjukvården i landskapet kan servicesedlar användas i syfte att öka valmöjligheter för patienterna och främja samarbetet mellan den offentliga hälso- och sjukvården och de privata serviceproducenterna.

Närmare bestämmelser om servicesedlar utfärdas genom landskapslag.

47 §. *Det ekonomiska ansvaret för läkemedelsbehandlingen*

Ålands hälso- sjukvård ansvarar ekonomiskt för de läkemedel som hänför sig till ett polikliniskt vårdtillfälle vid öppenvårdsmottagningen i sådana fall då läkemedlen ges av en läkare, tandläkare eller av någon annan yrkesutbildad personal inom hälso- och sjukvården under uppsikt av en läkare eller tandläkare.

Ålands hälso- och sjukvård ansvarar för de läkemedel som ges till patienten under tiden för inskrivningen inom sjukhusvården.

48 §. *Beaktandet av barn i service som riktar sig till vuxna*

Ålands hälso- och sjukvård ska ordna sådana tjänster som är nödvändiga för att gravida personer och deras ofödda barn ska ges särskilt skydd. (2023/126)

Barnets behov av vård och stöd ska utredas och barnet garanteras tillräcklig vård och tillräckligt stöd då barnets förälder, vårdnadshavare eller någon annan som svarar för barnets vård och fostran får missbrukarvård eller psykiatrisk vård eller annan hälso- och sjukvård och hans eller hennes förmåga att svara för barnets vård och fostran anses försvagad.

Tjänsterna ska ordnas i samarbete med kommunerna i enlighet med ansvarsfördelningen och regleringen i landskapslagen (2008:97) om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen.

49 §. *Handräckning till polisen och tullmyndigheten*

Ålands hälso- och sjukvård ska ge polisen och tullmyndigheten handräckning för utförande av klinisk

L 2 LL (1993:68) om ikraftträdande av LL om hälso- och sjukvård

undersökning av levande personer och polisen handräckning för yttre besiktning av avlidna.

50 §. Lokaler som krävs för rättsmedicinska obduktioner

Ålands hälso- och sjukvård ska se till att det finns sådana ändamålsenliga lokaler med behövlig och ändamålsenlig utrustning som behövs för att utföra rättsmedicinska obduktioner samt personalrum för obduktionspersonalen

51 §. Utbildningen vid Ålands hälso- och sjukvård

Ålands hälso- och sjukvård kan anlitas för utbildning av hälso- och sjukvårdspersonal enligt överenskommelse med en högskola eller en annan myndighet eller organisation med utbildningsansvar.

52 §. Dröjsmålsränta

Om en ersättning enligt denna lag inte har betalats på förfallodagen får en årlig dröjsmålsränta uppbäras enligt högst den räntefot som avses i 4 § 1 mom. räntelagen (FFS 633/1982) räknat från förfallodagen.

Förfallodagen för betalningen av dröjsmålsräntan får infalla tidigast två veckor efter att patienten har fått den vård för vilken avgiften bestäms.

53 §. Rättelseyrkanden och rättelser

En patient som är missnöjd med ett beslut som fattats inom Åland hälso- och sjukvård och som rör patienten kan inom 21 dagar efter att beslutet fattats, skriftligen begära rättelse hos den som fattat beslutet.

54 §. (2013/123) Ändringssökande

I beslut som Ålands hälso- och sjukvård eller tillsynsmyndigheten har fattat med stöd av denna lag kan ändring sökas genom besvär i enlighet med bestämmelserna i 25 § självstyrelselagen för Åland, om inte rätten till besvär är begränsad enligt lag.

I ett avgörande som ges av tillsynsmyndigheten i ett sådant klagomålsärende som avses i 45d § får ändring inte sökas genom besvär. (2023/18)

55 §. Förordning

Närmare bestämmelser kan utfärdas genom förordning om

- 1) vad som ska tas in i studerandehälsovården,
- 2) den förebyggande tandvården för barn och unga,
- 3) den hälsorådgivning och de återkommande hälsoundersökningar som hör till skolhälsovården och till rådgivningen för gravida och barn under läropliktsåldern,
- 4) de specialundersökningar som ingår i skolhälsovården,
- 5) den medicinska rehabiliteringen,
- 6) screeningen samt
- 7) den prehospitala akutsjukvårdens uppgifter och grunder för bestämmande av servicenivån och arbetsuppgifterna för personalen som medverkar i vården samt om första insatsen.

Se LF (2015:28) om rådgivning för gravida och barn, skol- och studerandehälsovård samt förebyggande mun- och tandvård för barn och unga och LF (2014:10) om prehospital akutsjukvård.

55a §. (2017/91) Elektronisk anslagstavla

Ålands hälso- och sjukvård ska ha en elektronisk anslagstavla på sin webbplats. Vid tillkännagivandet

på anslagstavlan ska bestämmelserna om offentlig delgivning i förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland iakttas i tillämpliga delar.

Den elektroniska anslagstavlan ska vara lättillgänglig och kunna särskiljas från övrigt innehåll på webbplatsen. Ålands hälso- och sjukvård ska i sina lokaler eller på någon annan plats ge allmänheten möjlighet att ta del av innehållet på den elektroniska anslagstavlan.

7 kap. Ikraftträdandet**56 §. Ikraftträdandet**

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

När lagen trätt i kraft ska landskapsregeringen inom tre månader tillsätta en ny styrelse enligt bestämmelserna i 3 § dock så att den nya styrelsens mandatperiod inte får överstiga lagtingets mandatperiod med mer än tre månader.

När lagen träder ikraft benämns innehavaren av förvaltningschefstjänsten hälso- och sjukvårdsdirektör för återstoden av dennes avtalsperiod för tjänsten.

Från och med att lagen trätt ikraft till och med den 31 december 2012, ska kommunerna ersätta landskapet för kostnaderna för vården vid Ålands hälso- och sjukvårds geriatriska klinik, med undantag för kostnaderna för den palliativa cancervården. Ersättningen ska erläggas som en fast ersättning per vårddygn. Avgiftens storlek fastställs årligen på förhand som den genomsnittliga kostnaden för vård vid Trobergshemmet och De Gamlas hem, med en förhöjning om fem procent. Avgiften ska erläggas av patientens hemkommun till den del den inte täcks med avgifter och andra ersättningar som betalas av patienten. Kommunernas ersättningsskyldighet gäller endast driftskostnaderna. Vid beräkning av kostnaderna används senast fastställda bokslut.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1993:60) om hälso- och sjukvården.

Ikraftträdandebestämmelse (2013/123):

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.

Tillsynsärenden som har inletts före denna lag träder i kraft samt handlingar som behövs för tillsynen, överförs utan hinder av sekretessbestämmelser till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet när denna lag träder i kraft.

L 2 Landskapslag (1993:68) om ikraftträdande av landskapslagen om hälso- och sjukvården

1 §. Landskapslagen (1993:60) om hälso- och sjukvården, i denna lag benämnd hälso- och sjukvårdslagen, träder i kraft den 1 januari 1994 och genom lagen upphävs:

- 1) landskapslagen (1946:26) om centralsjukhus för landskapet Åland,
- 2) landskapslagen (1976:43) om fördelning av driftskostnaderna vid Ålands centralsjukhus,
- 3) landskapslagen (1973:31) om fördelningen av anläggningskostnaderna vid Ålands centralsjukhus,

4) landskapslagen (1973:22) om folkhälsoarbetet,
5) landskapslagen (1973:23) angående införande av landskapslagen om folkhälsoarbetet,

6) landskapslagen (1991:56) om tillämpning av vissa riksförfattningar rörande mentalvården samt

7) landskapslagen (1973:68) om kommunal veterinärvård.

LL (1993:60) om hälso- och sjukvården upphävdes genom LL (2011:114) om hälso- och sjukvård. Pensionsbestämmelserna i LL (1993:68) om ikraftträdande av LL om hälso- och sjukvården är dock fortfarande av intresse.

2 §. När hälso- och sjukvårdslagen träder i kraft skall respektive förbundsfullmäktige upplösa

1) det kommunalförbund, benämnt Ålands folkhälsoförbund, som funnits på grund av 4 § landskapslagen om folkhälsoarbetet samt

2) det kommunalförbund, benämnt Ålands vårdförbund, som funnits på grund av 4 § landskapslagen om tillämpning av vissa riksförfattningar rörande mentalvården.

[Landskapsstyrelsen] har rätt att avtala med kommunerna om att landskapet övertar Ålands folkhälsoförbunds och Ålands vårdförbunds tillgångar och skulder sådana de är vid hälso- och sjukvårdslagens ikraftträdande. I avtalet kan [landskapsstyrelsen] överenskomma med kommunerna om att landskapet samtidigt övertar ansvaret för de skulder som kommunerna har för anläggningsprojekt som rör folkhälsoförbundet och vårdförbundet.

Bestämmelserna i 2 mom. gäller inte Ålands vårdförbunds samt delägarkommunernas tillgångar och skulder i vårdförbundet till den del tillgångarna och skulderna hänför sig till den verksamhet som vårdförbundet upprätthållit enligt landskapslagen (1978:48) om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda. Delägarkommunernas skulder till vårdförbundet kvarblir hos kommunerna till den del de härrör från verksamhet som avses i detta moment. I fråga om vårdförbundets tillgångar och skulder som härrör från verksamhet som avses i detta moment gäller vad därom i vårdförbundets grundstadga är föreskrivet om fördelningen av tillgångar och skulder när kommunalförbundet upplöses, om inte kommunerna i det i 2 mom. avsedda avtalet överenskommer om att tillgångarna och skulderna skall överföras till det kommunalförbund som skall finnas för att efter hälso- och sjukvårdslagens ikraftträdande fortsätta den verksamhet som avses i landskapslagen om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda.

3 §. Kan [landskapsstyrelsen] och kommunerna inte enas om att landskapet enligt bestämmelserna i 2 § 2 mom. övertar de där avsedda tillgångarna och skulderna som härrör från Ålands folkhälsoförbund och Ålands vårdförbund, är kommunerna skyldiga att till landskapet erlagga de proportionella andelar av värdet på de inrättningar, för vilka landskapsandel beviljats för anläggningskostnaderna, som kvarblir i kommunernas ägo. Värdet på en inrättning bestäms genom att anskaffningskostnaderna för egendomen uppskat-

tas enligt prisnivån vid tidpunkten för hälso- och sjukvårdslagens ikraftträdande, från vilket skäligen värdeminskning avdras. Har landskapsandel inte erlagts för viss del av anskaffningskostnaderna för egendomen beaktas sådan del av egendomen inte vid värderingen.

Uppnås inte enighet om värdet, fastställs det av en kommission till vilken [landskapsstyrelsen] förordnar en medlem och kommunerna en medlem, vilka två sedan gemensamt väljer en tredje medlem som tillika är ordförande. Uppnås inte enighet om ordföranden, utses denne av [landskapsstyrelsen].

4 §. [Landskapsstyrelsen] har rätt att avtala med kommunerna om att [landskapsstyrelsen] efterskänker de lån av landskapets medel som kommunerna har för anläggningsprojekt som rör Ålands centralsjukhus sådana lånen är vid hälso- och sjukvårdslagens ikraftträdande. Ingås ett sådant avtal skall de kommuner, som lyft lån i mindre omfattning än deras andel av anläggningsprojektet skulle förutsätta eller som inte lyft lån för projektet, kompenseras härför med landskapsmedel. [Landskapsstyrelsen] får även avskrivna landskapets fordringar på kommunerna för obetalda kostnadsandelar för anläggningsprojekt som rör centralsjukhuset.

5 §. [Landskapsstyrelsen] inrättar en tjänst som förvaltningschef vid Ålands hälso- och sjukvård, nedan benämnd hälso- och sjukvårdsmyndigheten. Tjänsten får inrättas och besättas innan hälso- och sjukvårdslagen träder i kraft.

6 §. Den som vid hälso- och sjukvårdslagens ikraftträdande är anställd vid Ålands folkhälsoförbund eller i andra uppgifter än uppgifter enligt landskapslagen om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda vid Ålands vårdförbund överflyttas vid ikraftträdandet, om samtycke ges, till motsvarande anställning hos landskapet vid hälso- och sjukvårdsmyndigheten. Den som överflyttas gör det med bibehållande av de förmåner och skyldigheter som följer av den anställning från vilken personen överförs, dock med beaktande av vad om anställning hos landskapet är särskilt stadgat och vad om villkoren i ifrågakvarande anställdas anställningsförhållande avtalas.

Den som enligt bestämmelserna i 1 mom. kan överflyttas till anställning hos landskapet men inte samtycker till överflyttningen kan sägas upp så att anställningen upphör vid hälso- och sjukvårdslagens ikraftträdande.

Bestämmelserna i denna paragraf gäller inte pensionsförmåner.

7 §. (1994/52) Den som enligt bestämmelserna i 6 § har överflyttats till anställning hos landskapet och vars rätt till pension i den tidigare anställningen bestäms enligt lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare (FFS 202/1964) eller enligt 7 § landskapslagen (1973:23) angående införande av landskapslagen om folkhälsoarbetet har, utan hinder av bestämmelserna om pensionsålder för personer anställda i motsvarande uppgifter hos landska-

L 3 LF (2014:10) om prehospital akutsjukvård

pet, rätt till pension från anställningen hos landskapet när han uppnår den pensionsålder som före överflyttningen var gällande för honom, om han uppfyller de förutsättningar som gällde för denna pensionsålder i den tidigare anställningen. Om det efter hälso- och sjukvårdslagens ikraftträdande görs ändringar av pensionsåldern eller av förutsättningarna för rätten till pensionsåldern i det kommunala pensionssystemet, skall ändringarna iaktas till den del de skulle ha varit tillämpliga om vederbörande hade fortsatt i sin tidigare anställning.

I 1 mom. avsedd person är, utan hinder av vad anorstädes är stadgat, vid pensioneringen berättigad till en pension som till sitt belopp motsvarar den pension som Kommunernas pensionsförsäkring skulle ha beviljat honom om han hade kvarstått i sin tidigare anställning fram till pensioneringen, dock så att från den pension som betalas av landskapsmedel skall avdras beloppet av kommunal pension som till följd av samma pensionsfall eventuellt beviljas honom på grund av hans tidigare anställning.

När i 1 mom. avsedd person, som åtnjuter landshaps pension i vilken även den tidigare anställningen har beaktats, av Kommunernas pensionsförsäkring beviljas ålderspension på basis av samma tidigare anställning skall landshaps pensionen reduceras med beloppet av den kommunala pensionen.

8 §. (1994/52) Den skyldighet som landskapet åtagit sig enligt bestämmelserna i 7 § 2 mom. landskapslagen angående införande av landskapslagen om folkhälsoarbetet fortfar att gälla beträffande i paragrafen avsedda pensioner som beviljats från en tidpunkt som infaller före hälso- och sjukvårdslagens ikraftträdande.

9 §. Den som vid hälso- och sjukvårdslagens ikraftträdande är anställd vid centralsjukhuset överflyttas vid ikraftträdandet, om samtycke ges, till motsvarande anställning vid hälso- och sjukvårdsmyndigheten. Den som överflyttas gör det med bibehållande av de rättigheter och skyldigheter som följer av den anställning från vilken överföring sker, dock med beaktande av vad om villkoren i ifrågasvarande anställas anställningsförhållande avtalas.

Den som inte samtycker till en i 1 mom. avsedd överflyttning till anställning vid hälso- och sjukvårdsmyndigheten kan sägas upp så att anställningen upphör vid hälso- och sjukvårdslagens ikraftträdande.

10 §. De åtgärder som verkställigheten av hälso- och sjukvårdslagens föranleder får vidtas före lagens ikraftträdande.

L 3 Landskapsförordning (2014:10) om prehospital akutsjukvård

1 §. Tillämpningsområde

Denna förordning tillämpas på prehospital akutsjukvård enligt landskapslagen om hälso- och sjukvård. Förordningen tillämpas även på patientförflyttningar mellan vårdinrättningar när det för att trygga den vård

och övervakning som patientens tillstånd kräver är ändamålsenligt att för transport av patienten använda en ambulans som hör till den prehospitala akutsjukvården eller till någon annan verksamhetsenhet.

Med ambulans avses i denna förordning ett transportmedel som är avsett och utrustat för ambulanssjukvård samt transport av sjuka och skadade.

2 §. Uppgifter

Ålands hälso- och sjukvård ska

1) ansvara för upprätthållande av beredskap för prehospital akutsjukvård, leda den operativa verksamheten inom den prehospitala akutsjukvården samt utarbeta anvisningar för hur patienter som behöver transport ska hänvisas till vård och anvisningar för situationer där en patient inte behöver transport,

2) ansvara för den dagliga verksamheten inom den prehospitala akutsjukvården samt för specialsituationer som avviker från den dagliga verksamheten och beredskapen för dem,

3) besluta om servicenivån för den prehospitala akutsjukvården på Åland, utarbeta larmanvisningar och andra anvisningar som gäller den prehospitala akutsjukvården,

4) avtala med sjöräddningsmyndigheterna om verksamhetsmodeller för att trygga den prehospitala akutsjukvården för patienter under uppdrag som sjöräddningsmyndigheterna ansvarar för,

5) avtala med andra myndigheter och aktörer om användningen av den specialutrustning och de specialfordon som behövs inom den prehospitala akutsjukvården, svara för rådgivning och information till befolkningen i landskapet i ärenden som hör till den prehospitala akutsjukvården,

6) vid behov inspektera att de enheter, inklusive ambulanser som inte hör till den prehospitala akutsjukvården, som används i uppdrag inom den prehospitala akutsjukvården är lämpliga för uppdraget,

7) avtala med polisen om hur samarbetet ska ordnas i krävande situationer som leds av polisen och där det behövs prehospital akutsjukvård (taktisk prehospital akutsjukvård),

8) avtala med kommunala räddningsmyndigheter om hur samarbetet ska ordnas i krävande situationer som leds av en kommunal räddningsmyndighet och där det behövs prehospital akutsjukvård (taktisk prehospital akutsjukvård) samt

9) kontinuerligt utvärdera om den prehospitala akutsjukvården fungerar ändamålsenligt och utgående från utvärderingen vid behov avtala med föreningar och andra verksamheter om tillgång på sådana enheter för första instansen inom prehospital akutsjukvård som avses i 44 § landskapslagen om hälso- och sjukvård.

Då Ålands hälso- och sjukvård utarbetar anvisningar som avses i 1 mom. 4 punkten ska Landskapsalarmcentralens utlåtande inhämtas.

3 §. Samordning

Ålands hälso- och sjukvård ska samordna verksamheten inom den prehospitala akutsjukvården och ge anvisningar som gäller den med beaktande av regionala särdrag.

4§. *Servicenivå*

I Ålands hälso- och sjukvårds beslut om service-nivå för den prehospitala akutsjukvården fastställs tillgången på prehospital akutsjukvård samt den prehospitala akutsjukvårdens nivå och innehåll. Service-nivån ska vara sådan att minst en enhet på sådan vårdnivå som avses i 7 § 4 mom. alltid ska finnas att tillgå med undantag av då ett föregående larm i nära anslutning upptar en enhet på vårdnivå. Beslutet ska grunda sig på en riskanalys, på olika slags risker för sjukdomsfall och olyckor samt på andra lokala faktorer som inverkar på behovet av prehospital akutsjukvård.

I riskanalysen ska man beakta den befolkning som permanent vistas i olika områden, befolkningens ålderstruktur, geografiska skillnader och skillnader i tillgång på vård inom landskapet, fritidsbebyggelse och turism, trafikrelaterade frågor samt olika områdens särskilda olycksrisker och antalet personskador som sannolikt kan uppkomma på grund av dem.

5§. *Prioritetsklasser*

Larmuppdragen inom den prehospitala akutsjukvården delas utgående från en riskbedömning vid alarmcentralen in i fyra prioritetsklasser enligt följande:

1) Klass A: ett uppdrag som bedöms som ett högriskuppdrag där det utgående från bakgrundsuppgifter (anamnes) eller uppgifter om händelsen i fråga finns skäl att anta att den hjälpbehövandes basala livsfunktioner är direkt hotade.

2) Klass B: ett uppdrag som sannolikt är ett högriskuppdrag där man dock inte med säkerhet känner till nivån på störningarna i den hjälpbehövandes basala livsfunktioner.

3) Klass C: ett uppdrag där den hjälpbehövandes basala livsfunktioner har bedömts vara stabila eller störningen i dem lindrig men situationen kräver att den prehospitala akutsjukvården gör en snabb bedömning.

4) Klass D: ett uppdrag där den hjälpbehövandes tillstånd är stabilt och det inte förekommer några störningar i de basala livsfunktionerna men den prehospitala akutsjukvården ska göra en bedömning av vårdbehovet.

6§. *Nyckeltal*

Ålands hälso- och sjukvård ska årligen ta fram nyckeltal för den prehospitala akutsjukvården.

Nyckeltalen ska omfatta en kommunvis uppdelning av

1) antalet och andelen larm i angelägenhetsklasserna A och B som nåtts av en enhet för den första insatsen inom 8 respektive 15 minuter från larmet samt det totala antalet larmuppdrag för den första insatsen,

2) antalet och andelen larm i angelägenhetsklass A och B som nåtts av ambulans med sjukskötarbemannning inom 30 minuter från larmet,

3) antalet alarm i angelägenhetsklass C som nåtts av en ambulans inom 30 minuter från larmet,

4) antalet och andelen alarm i angelägenhetsklass D som nåtts av en ambulans inom två timmar samt

5) relevant statistik som gäller prehospital akutsjukvård och transport i lufrummet och till sjöss, såsom insatstider och uppdragsklassificeringar.

Ålands hälso- och sjukvård ska följa den prehospitala akutsjukvårdens nyckeltal och med ledning av dessa vid behov omforma den prehospitala akutsjukvården.

Ålands hälso- och sjukvård ska delge landskapsregeringen de årliga nyckeltalen och beslut som omformar den prehospitala akutsjukvården.

7§. *Enheter och personal*

Med en enhet inom den prehospitala akutsjukvården avses ett fordon som hör till den operativa verksamheten inom den prehospitala akutsjukvården samt fordonets personal. Fordon inom den prehospitala akutsjukvården kan förutom ambulanser vara till exempel lednings- eller läkarbilar.

I en enhet för **första insatsen** ska det finnas minst två personer med utbildning som lämpar sig för första insatsen.

I en enhet inom **prehospital akutsjukvård på basnivå** ska det finnas minst två personer som har genomgått någon av följande utbildningar:

1) en grundläggande yrkesutbildning med inriktning på akutsjukvård som innehas av en sådan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som avses i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (FFS 559/1994),

2) Ålands vårdinstituts ambulanssjukvårdarutbildning omfattande minst 20 studiepoäng,

3) en av landskapsregeringen godkänd utbildning inom akutsjukvård på grundnivå omfattande minst 30 kompetenspoäng eller

4) räddningsmannautbildning eller motsvarande tidigare utbildning. (2021/138)

I en enhet inom **prehospital akutsjukvård på vårdnivå** ska det finnas

1) minst en person som uppfyller kraven i 3 mom. samt

2) minst en person som har avlagt examen för förstavårdare (YH) eller som är en sådan legitimerad sjukskötare som avses i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården och som antingen avlagt en studiehelhet inriktad på prehospital akutsjukvård på vårdnivå omfattande minst 30 studiepoäng i samarbete med en yrkeshögskola som har ett utbildningsprogram inom prehospital akutsjukvård i enlighet med undervisnings- och kulturministeriets beslut eller som har en specialistsjukskötarutbildning med inriktning mot anestesisjukvård, intensivvård eller ambulanssjukvård eller som av en läkare som avses i 8 § 1 mom. bedöms ha erhållit motsvarande kunskapsnivå på annat sätt.

Enheter inom den prehospitala akutsjukvård som Ålands hälso- och sjukvård ordnar ska vara på sådan bas- eller vårdnivå som avses i 3 och 4 mom. eller vara bemannad av läkare.

I situationer där den prehospitala akutsjukvården är utsatt för hög belastning och i speciellsituationer kan man tillfälligt avvika från de krav som anges i 2, 3 och 4 mom. Bestämmelserna i 2, 3 och 4 mom. tillämpas inte på gränsbevakningsväsendets helikopterenheters sammansättning och utrustning eller på besättning-

L 4 LF (2015:28) om rådgivning för gravida och barn m.m.

ens kompetens i verksamhet enligt sjuvårdslagen (FFS 1145/2001).

8 §. Ledning

Ålands hälso- och sjukvård ska utse en av verksamhetens läkare till organisatoriskt och operativt ansvarig för den prehospitala akutsjukvården. Den ansvariga läkaren ska leda den prehospitala akutsjukvården i landskapet i enlighet med beslutet om servicenivån. Läkaren ska ha en lämplig utbildning inom en medicinsk specialitet samt god förtrogenhet med prehospital akutmedicin och erfarenhet av verksamheten inom den prehospitala akutsjukvården.

För de tider då den läkare som avses i 1 mom. inte är i tjänst eller av annan anledning inte kan ansvara för den operativa medicinska verksamheten inom den prehospitala akutsjukvården ska Ålands hälso- och sjukvård utse en annan läkare med ansvar att leda den operativa medicinska verksamheten inom den prehospitala akutsjukvården och att ge vårdanvisningar till fältchefen och annan personal inom den prehospitala akutsjukvården, så att en ansvarig läkare finns dygnet runt för dessa operativa uppgifter.

Den prehospitala akutsjukvården i landskapet ska ha en fältchef i tjänst dygnet runt. Fältchefen är oberoende av på vilket sätt den prehospitala akutsjukvården ordnas situationschef för den prehospitala akutsjukvården under den läkare som ansvarar för den prehospitala akutsjukvården i enlighet med 1 och 2 mom.

9 §. Fältchefen

Fältchefen för den prehospitala akutsjukvården ska

- 1) delta i skötseln av uppdragen inom den prehospitala akutsjukvården,
- 2) i situationer som omfattar flera enheter och myndigheter bestämma om användningen av enheterna inom den prehospitala akutsjukvården samt
- 3) stödja alarmcentralen i situationer där man är tvungen att avvika från anvisningar för den dagliga verksamheten, såsom situationer där efterfrågan på prehospital akutsjukvård överstiger de resurser som finns till förfogande.

Fältchefen för den prehospitala akutsjukvården ska ha genomgått någon av de utbildningar som anges i 7 § 3 och 4 mom., ha tillräcklig administrativ och operativ kompetens inom prehospital akutsjukvård samt ha den erfarenhet som krävs för uppgiften. En fältchef som saknar sådan kompetens som anges i 7 § 4 mom. 2 punkten ska vad gäller medicinska frågor som uppstår i situationer som avses i 9 § 1 mom. 2 eller 3 punkten konsultera en person som har en sådan kompetens som anges i 7 § 4 mom. 2 punkten eller en sådan läkare som avses i 8 §.

10 §. Ikraftträdelse

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2015.

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna förordning får vidtas innan förordningen träder i kraft.

L 4 Landskapsförordning (2015:28) om rådgivning för gravida och barn, skol- och studerandehälsovård samt förebyggande mun- och tandvård för barn och unga

1 kap. Allmänna bestämmelser**1 §. Syfte**

Syftet med denna förordning är att säkerställa att den offentliga hälso- och sjukvårdens hälsorådgivning och hälsoundersökningar för gravida kvinnor och familjer som väntar barn, för barn under läropliktsåldern, för elever och deras familjer samt för studerande är planmässiga, uppvisar en enhetlig nivå och tar hänsyn till individens och befolkningens behov.

2 §. Tillämpningsområde

Denna förordning tillämpas på sådan rådgivning för gravida och barn under läropliktsåldern som avses i 28 § landskapslagen om hälso- och sjukvård, på sådana tjänster inom skolhälsovården som avses i 29 §, på sådana tjänster inom studerandehälsovården som avses i 30 § samt på mun- och tandvård som avses i 39 § 1 och 3 mom.

3 §. Studerande som är berättigade till studerandehälsovård

Skolor som avses i 30 § landskapslagen om hälso- och sjukvård och för vars studerande Ålands hälso- och sjukvård ska ordna studerandehälsovård är Ålands lyceum, Ålands yrkesgymnasium, Ålands folkhögskola och Högskolan på Åland. (2015/37)

Studeranden som studerar enligt utbildningsformen läroavtal i enlighet med landskapslagen om läroavtalsutbildning (1998:59) är även berättigade till studerandehälsovård.

4 §. Tillhandahållande av tjänster

Ålands hälso- och sjukvård ska godkänna ett enhetligt handlingsprogram för rådgivningen, skol- och studerandehälsovården samt mun- och tandvården för unga.

Hälsoundersökningarna och den hälsorådgivning som planeras utifrån dem ska bilda en planmässig helhet så att individen och familjen har möjlighet att delta i dem. När dessa tjänster erbjuds ska uppmärksamhet också ägnas åt de miljöer där barn och unga utvecklas. Hälsoundersökningar och hälsorådgivning ska efter behov ordnas multiprofessionellt.

De uppföljningsuppgifter om invånarnas hälsa och välbefinnande som inhämtats vid hälsoundersökningarna och hälsorådgivningen ska användas vid planeringen av tjänsterna.

2 kap. Hälsoundersökningarnas innehåll och omfattning**5 §. Hälsoundersökningar, kontroller av munhälsan samt specialundersökningar**

Ålands hälso- och sjukvård ska ordna återkommande hälsoundersökningar och kontroller av munhälsan samt specialundersökningar i enlighet med vad

som bestäms i detta kapitel för alla som hör till en på förhand angiven ålders- eller årsklass eller annan kategori samt hälsoundersökningar som utgår från individuella behov. En hälsovårdare, barnmorska, läkare, tandläkare, munhygienist eller tandskötare bör utreda behovet av stöd hos dem som inte deltar i de återkommande hälsoundersökningarna.

En hälsoundersökning kan göras av en hälsovårdare, barnmorska eller läkare. En omfattande hälsoundersökning görs av en hälsovårdare eller barnmorska i samarbete med en läkare och vid behov en psykolog. En kontroll av munhälsan kan göras av en tandläkare, munhygienist eller tandskötare.

6 §. Återkommande hälsoundersökningar

För en familj som väntar barn ska det ordnas minst en omfattande hälsoundersökning.

Under barnets första levnadsår ska det ordnas minst nio hälsoundersökningar. Sex av undersökningarna ska utföras av hälsovårdare. Undersökningarna som görs då barnet är 4 till 6 veckor respektive 8 månader gammalt ska utföras av hälsovårdare och läkare tillsammans. Den hälsoundersökning som görs då barnet är 4 månader gammalt ska vara en omfattande hälsoundersökning.

För ett barn i åldern 1 till 6 år ska det ordnas minst sex hälsoundersökningar. Då barnet är 18 månader respektive 4 år gammalt ska hälsoundersökningarna vara omfattande. En av undersökningarna ska omfatta en hälsovårdares bedömning av munhälsan.

Vårdnadshavarna ska erhålla en skriftlig kallelse till de ovan nämnda hälsoundersökningarna som gäller barn under skolåldern.

För skolelever ska det ordnas en hälsoundersökning i varje årskurs. De hälsoundersökningar som görs i årskurs ett, fem och åtta ska vara omfattande hälsoundersökningar. I den omfattande hälsoundersökningen i årskurs fem ska elevens särskilda behov i fråga om lärande och skolgång bedömas. I den omfattande hälsoundersökningen i årskurs åtta ska elevens individuella behov i fråga om yrkesval och fortsatta studier bedömas samt de stödåtgärder som behövs planeras.

För studerande som studerar vid Ålands lyceum och Ålands yrkesgymnasium samt för studerande som genomgår en utbildning som är ett år eller längre vid Ålands folkhögskola ska det under första studieåret ordnas en hälsoundersökning som utförs av en hälsovårdare och under första eller andra studieåret en undersökning som utförs av en läkare, om inte en läkarundersökning gjordes i samband med antagningen av den studerande. En läkarundersökning ska alltid ordnas under det första studieåret för studerande som deltar i specialundervisning eller för vilka en utredning av hälsotillståndet och studieförmågan är nödvändig på grund av studieområdet eller det kommande yrket. (2015/37)

För studerande som studerar vid Högskolan på Åland och enligt läroavtal som avses i 3 § 2 mom. ska det under det första studieåret ordnas en hälsoenkät som vid behov leder till en hälsoundersökning. (2015/37)

7 §. Återkommande kontroller av munhälsan

För barn under läropliktsåldern ska det ordnas en kontroll av munhälsan då barnet är 1 eller 2 år, när barnet är 3 eller 4 år samt när barnet är 5 eller 6 år.

För elever ska det ordnas en kontroll av munhälsan i årskurs ett, tre, fem och åtta.

För studerande som är berättigade till studerandehälsovård enligt 3 § ska det minst en gång under studietiden ordnas en kontroll av munhälsan då behovet av munhygienisk rådgivning och munhygieniska tjänster utreds.

8 §. Specialundersökningar i skolhälsovården

För elever som vid hälsoundersökning konstaterats ha behov av det ska följande specialundersökningar ordnas för att utvärdera elevens hälsotillstånd:

1) syn- eller hörselundersökningar som utförs av en specialist samt andra nödvändiga undersökningar som specialisten föreskriver,

2) undersökningar av den mentala hälsan som utförs av en psykolog samt efter remiss,

3) undersökningar som utförs inom den specialiserade barn- och ungdomspsykiatrien.

9 §. Hälsoundersökningarnas innehåll

Vid en hälsoundersökning ska man utgående från den undersökta ålder och individuella behov kartlägga hans eller hennes tillväxt, utveckling och välbefinnande med hjälp av intervjuer, kliniska undersökningar och vid behov med andra metoder. Familjens välbefinnande utreds med en intervju. Den undersökta önskemål och åsikter ska klarläggas och beaktas på det sätt som hans eller hennes utvecklingsnivå förutsätter.

Bedömningen av den undersökta hälsotillstånd och eventuella behov av fortsatta undersökningar, stöd och vård ska göras tillsammans med den undersökta och, beroende på den undersökta ålder, med vårdnadshavarna. Vid behov görs en individuell plan för välbefinnande och hälsa eller revideras den tidigare planen.

10 §. De omfattande hälsoundersökningarnas innehåll

I den omfattande hälsoundersökning som riktar sig till en familj som väntar barn undersöks förutom moderns och fostrets hälsotillstånd också hela familjens välbefinnande genom intervjuer och vid behov med andra metoder.

Den omfattande hälsoundersökning som riktar sig till barn under läropliktsåldern och elever innehåller en intervju med barnets föräldrar och en utredning av hela familjens välbefinnande till den del det är nödvändigt för att barnets behov av hälso- och sjukvård och stöd ska kunna bedömas samt för att vården och stödet ska kunna ges.

Om vårdnadshavaren ger sitt skriftliga samtycke inkluderas i den omfattande hälsoundersökningen barnomsorgspersonalens bedömning av hur ett barn under läropliktsåldern klarar sig i barnomsorgen och av barnets välbefinnande. Vid undersökning av elev inkluderas skolans och lärarens bedömning av hur

L 4 LF (2015:28) om rådgivning för gravida och barn m.m.

eleven klarar sig i skolan och av elevens välbefinnande. Bedömningen ska innehålla uppgifter som är nödvändiga för att kunna fastställa behovet av hälso- och sjukvård eller stöd samt för att vården och stödet ska kunna ges.

En sammanfattning av de omfattande hälsoundersökningarna ska användas då elevvårdspersonalen gemensamt bedömer det rådande läget i klassen och skolan samt behovet av eventuella extra åtgärder. Sammanfattningen får inte innehålla personuppgifter.

11 §. Kontroller av munhälsan

Vid kontroll av munhälsan utreds munnens hälsa, utvecklingen av munhälsan och behovet av vård. Vid behov utarbetas en individuell hälsoplan.

Munhälsan hos en gravid kvinna och hennes behov av vård bedöms av en yrkesutbildad person inom mun- och tandvård genom en intervju och vid behov med andra metoder. Kontroll av munhälsan hos barn under läropliktens ålder utförs av en munhygienist eller tandskötare och vid behov av en tandläkare. De återkommande kontrollerna av munhälsan hos elever utförs av en tandläkare, en munhygienist eller en tandskötare som deltagit i fortbildning. Kontrollerna av munhälsan omfattar enligt behov hälsoundersökningar som utförs av en tandläkare. Vid behov kan även specialistundersökningar av munnen utföras.

12 §. En sund och trygg skola och studiemiljö

En kartläggning om skolan och studiemiljön är sund och trygg ska göras i samarbete mellan skolans personal och dess elever eller studerande, skol- eller studerandehälsovården samt vid behov med andra sakkunniga. Skolans rektor ansvarar för att kartläggningen utförs. Arbetet med att avhjälpa de eventuella brister som konstaterats vid undersökningen ska följas upp årligen.

13 §. Identifiering av behov av särskilt stöd och tillhandahållande av stöd

Hälsorådgivningen och hälsoundersökningarna ska ordnas så att behovet av särskilt stöd hos ett barn under läropliktens ålder, en elev, en studerande eller en familj identifieras i så tidigt skede som möjligt och så att det stöd som behövs erbjuds utan dröjsmål. Behovet av särskilt stöd ska utredas om det hos ett barn under läropliktens ålder, en elev, en studerande eller en familj eller i miljön finns faktorer som kan äventyra en sund uppväxt och utveckling.

I syfte att bedöma och tillgodose behovet av särskilt stöd ska det vid behov ordnas extra besök och hembesök. Dessutom ska det utarbetas en individuellt anpassad plan för välbefinnande och hälsa i samarbete med den som behöver stöd och, beroende på personens ålder, med hans eller hennes familj. Utfallet av planen ska följas och bedömas. I syfte att på bästa sätt bedöma och tillgodose behovet av särskilt individuellt stöd för ett barn, för en elev eller en familj, ska samarbete vid behov också bedrivas mellan aktörer såsom barnomsorgen, hemservicen, barnskyddet, elev- och studerandevården samt den specialiserade sjukvården.

3 kap. Hälsorådgivning**14 §. Hälsorådgivningens allmänna innehåll**

Ålands hälso- och sjukvård ska ordna hälsorådgivning utifrån det individuella behovet och det aktuella utvecklingsstadiet i samarbete med individen och familjen så att rådgivningen bidrar till att stärka resurserna och så att klienterna kan tillämpa informationen i praktiken och ta ansvar för sin egen hälsa. Hälsorådgivningen ska basera sig på vetenskap och beprövad erfarenhet. Hälsorådgivning kan ges individuellt, i grupp och för en större gemenskap.

Hälsorådgivningen ska stödja föräldrar i deras föräldraskap och parrelation samt främja familjens sociala stödnätverk. Den ska också bidra till att främja individens och familjens hälsa inklusive den mentala hälsan samt det psykosociala välbefinnandet genom att förmedla information inom åtminstone följande områden:

- 1) fysisk, psykisk och social utveckling och mognad,
- 2) mänskliga relationer, jämställdhet, vila, sömn, fritid, näring, motion, viktkontroll, munhälsa, sexuell läggning och hälsa inklusive preventivmedel, ergonomi samt nyttjande av olika medier på ett hälsosamt och tryggt sätt,
- 3) förebyggande av våld i nära relationer och parförhållanden, olyckor, rökning och användning av alkohol och andra berusningsmedel,
- 4) vaccineringsprogrammet och förebyggande av infektioner samt
- 5) i tillämpliga delar social trygghet samt social- och hälsovårdstjänster.

15 §. Kompletterande hälsorådgivning

En familj som väntar sitt första barn ska ges multiprofessionellt ordnad familjeträning som omfattar föräldragrupsverksamhet. Hembesök ska göras hos en familj som väntar sitt första barn eller hos en familj som fått sitt första barn. Andra hembesök ska ordnas vid behov.

Den hälsorådgivning som riktar sig till en familj som väntar barn ska ges till bägge föräldrarna. Rådgivningen ska innehålla information om graviditetstiden och de risker som ansluter sig till den, om förlossningen och vården av barnet samt om förändringar i den mentala hälsan som eventuellt hänger samman med graviditeten och förlossningen. Rådgivningen ska stöda utvecklingen av ett bra samspel i den tidiga relationen mellan barn och föräldrar och stöda modern att amma.

Den hälsorådgivning som riktar sig till barn under skolåldern och elever och deras familjer ska stöda barnets utveckling, omsorgen om barnet och barnets fostran samt växelverkan mellan barnet och föräldrarna. Dessutom ska föräldrarnas välbefinnande, resurser och samverkan för barnets bästa stödas.

Den hälsorådgivning som riktar sig till elever och studerande ska stöda och främja deras utveckling mot självständighet, studieförmåga, sunda levnadsvanor samt en god fysisk funktionsförmåga och mental hälsa samt förebygga mobbing. De studerande ska även ges information om vad som krävs för att utöva ett yrke samt de hälsomässiga utmaningar som kan vara förknippade med vissa arbeten och yrken.

16 §. Preventivmedelsrådgivning och annan rådgivning om sexuell hälsa

Rådgivning som stöder den sexuella mognaden och utvecklingen hos barn under läropliktsåldern, elever och studerande ska ingå i hälsorådgivningen och hälsoundersökningarna på ett sätt som motsvarar barnens och ungdomarnas utvecklingsstadium. Preventivmedelsrådgivning och annan rådgivning om sexuell hälsa hör till rådgivningen för gravida och ges till föräldrar i samband med besök på barnrådgivningen samt inom skol- och studerandehälsovården. Rådgivningen kan också ordnas som en del av andra tjänster.

4 kap. Hälso- och sjukvårdstjänster för studerande

17 §. Hälso- och sjukvårdstjänster

Sådana hälso- och sjukvårdstjänster som avses i 30 § 2 mom. 3 punkten landskapslagen om hälso- och sjukvård är förutom hälsoundersökningar och hälso- rådgivning även

1) tidigt konstaterande, vård och hänvisning till fortsatt vård vid eventuella mentala störningar och missbruksproblem,

2) tjänster som främjar sexuell hälsa, som omfattar rådgivning i frågor som gäller sexualitet och parrelationer, förebyggande av infertilitet, stöd för sexuell och könslig läggning, förebyggande av könssjukdomar och förebyggande av sexuellt våld samt annan rådgivning som gäller den sexuella hälsan och vid behov hänvisning till fortsatt vård,

3) mun- och tandvårdstjänster som omfattar hälso- rådgivning, undersökning och vård av mun och tänder enligt individuella behov samt en vårdplan inkluderande egenvård som uppgjorts av en yrkesutbildad person inom mun- och tandvård utgående från en hälsoundersökning samt

4) andra hälso- och sjukvårdstjänster inom primärvården samt hänvisning till fortsatt vård.

Verksamheten som främjar hälsan och förebygger sjukdomar samt hälso- och sjukvårdstjänsterna ska bilda en helhet som främjar de studerandes hälsa, välfärd och studieförmåga.

5 kap. Särskilda bestämmelser

18 §. Skyldigheter enligt barnskyddslagen

Bestämmelser om skyldighet att göra en anmälan när omständigheterna förutsätter att behovet av barnskydd utreds, om begäran om bedömning av barnskyddsbehovet, om föregripande barnskyddsanmälan, om åtgärder för att ge akt på och främja barns och unga personers välfärd, om att göra upp en plan för att främja barns och unga personers välfärd samt om att ordna och utveckla barnskyddet finns i barnskyddslagen (FFS 417/2007) som genom landskapslagen (2008:97) om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen gäller i landskapet.

19 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 2015. Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna förordning får vidtas innan förordningen träder i kraft.

L 5 Republikens presidents förordning (2010:2) om vissa förvaltningsuppgifter inom hälso- och sjukvården i landskapet Åland

(FFS 1179/2009)

1 §. Ålands landskapsregering ska sköta de uppgifter inom hälso- och sjukvården i landskapet Åland som enligt i landskapet gällande rikslagstiftning hör till regionförvaltningsverken.

Bestämmelser om vilka myndigheter som ska sköta de uppgifter som gäller beredskap för undantagsförhållanden finns i republikens presidents förordning om skötseln i landskapet Åland av förberedande uppgifter för undantagsförhållanden (900/2000).

Se L om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (FFS 559/1994).

2 §. Kostnaderna för de uppgifter som avses i 1 § 1 mom. betalas av riket enligt vad social- och hälsovårdsministeriet och Ålands landskapsregering avtalar. Kostnaderna för rättsmedicinska undersökningar betalas av Statens ämbetsverk på Åland.

3 §. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2010.

Genom denna förordning upphävs republikens presidents förordning av den 7 oktober 2005 om vissa förvaltningsuppgifter inom hälso- och sjukvården i landskapet Åland (803/2005).

L 6 Landskapslag (1993:61) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om patientens ställning och rättigheter

1 §. (2023/121) Med de avvikelser som anges i denna lag och inom landskapets lagstiftningsbehörighet ska lagen om patientens ställning och rättigheter (FFS 785/1992) (*patientlagen*) tillämpas på Åland i den lydelse lagen hade i riket den 31 december 2023. Bestämmelser som utfärdats med stöd av patientlagen ska tillämpas på Åland om de har stöd i lagen i den lydelse som gäller på Åland.

Var och en som varaktigt bor på Åland har utan diskriminering och inom gränserna för de resurser som vid respektive tidpunkt står till hälso- och sjukvårdens förfogande rätt till sådan hälso- och sjukvård som hans eller hennes hälsotillstånd förutsätter.

2 §. (2019/51) Den i 1 § 1 mom. nämnda lagen (*patientlagen*) ska inom landskapets behörighet tillämpas med följande avvikelser:

1) en verksamhetsenhet inom Ålands hälso- och sjukvård ska på Åland anses vara en i 2 § 4 punkten i patientlagen avsedd verksamhetsenhet för hälso- och sjukvård,

2) (2023/19) bestämmelserna i 3 § 1 och 4 mom., 4 § 2 mom. och 10 a § 1 mom. i patientlagen ska inte tillämpas på Åland,

3) (2021/129) om den i 5 § 3 mom. i patientlagen avsedda rätten för patient att kontrollera uppgifter i

L 7 LL (2014:28) om gränsöverskridande hälso- och sjukvård

journalhandlingar som gäller patienten själv ska på Åland gälla vad som bestäms om detta i offentlighetslagen (2021:79) för Åland och dataskyddslagstiftningen,

4) bestämmelserna i 11 § i patientlagen ska inte tillämpas på Åland. Motsvarande bestämmelser finns i 6 § i landskapslagen (2014:33) om Ålands ombudsmannamyndighet,

5) upphävd (2021/129),

6) bestämmelserna i 17 § i patientlagen ska inte tillämpas på Åland samt

7) Ålands hälso- och sjukvård är skyldig att på begäran avgiftsfritt och utan hinder av sekretessbestämmelser ge Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet de upplysningar och utredningar som behövs för utövandet av den tillsyn som avses i 2 § 3 mom. i landskapslagen (2011:114) om hälso- och sjukvård.

3 §. De förvaltningsuppgifter som enligt patientlagen ankommer på riksmyndighet skall i landskapet handhas av landskapsregeringen, såvitt fråga är om angelägenheter som faller inom landskapets behörighet.

4 §. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

L 7 Landskapslag (2014:28) om tillämpning på Åland av lagen om gränsöverskridande hälso- och sjukvård

1 §. Lagens tillämpningsområde

Inom landskapets behörighet ska lagen om gränsöverskridande hälso- och sjukvård (FFS 1201/2013), nedan rikslagen, tillämpas i landskapet Åland med de avvikelser som anges i denna lag.

Ändringar i rikslagen ska tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket, om inte annat följer av denna lag.

2 §. Personer som omfattas av tillämpningsområdet

Denna lag omfattar de personer som definieras i 2 § rikslagen med följande avvikelser:

1) Med avvikelse från 2 § 1 punkten rikslagen ska denna lag omfatta personer som ansöker om eller har fått hälso- och sjukvårdstjänster i en annan EU-stat än Finland och som har hemkommun i landskapet enligt lagen om hemkommun (FFS 201/1994) eller som är försäkrade med stöd av sjukförsäkringslagen (FFS 1224/2004) och för vilka Ålands hälso- och sjukvård är behörig sjukvårdsmyndighet enligt lag eller en internationell överenskommelse.

2) Denna lag omfattar sådana personer som definieras i 2 § 2 punkten rikslagen och för vilka Ålands hälso- och sjukvård är behörig sjukvårdsmyndighet enligt lag eller en internationell överenskommelse.

3) Denna lag omfattar personer som avses i 2 § 3 punkten rikslagen och för vilka Ålands hälso- och sjukvård är behörig myndighet att bevilja ett sådant tillstånd till lämplig behandling utanför bosättningsstaten som avses i artikel 20 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen.

3 §. Begränsning av tillämpningsområdet

Förutom begränsningarna i 3 § rikslagen ska denna lag inte tillämpas på ett allmänt vaccinationsprogram för Åland som Ålands hälso- och sjukvård har fattat beslut om.

4 §. Hänvisningar till annan lag

Skol- och studerandehälsövård i 3 § 5 punkten rikslagen ska i landskapet avse skol- och studerandehälsövård enligt 29 och 30 §§ landskapslagen (2011:114) om hälso- och sjukvård.

Hänvisningen i 6 § rikslagen till 6 § 1 mom. lagen om likabehandling (FFS 21/2004) ska i landskapet avse 15 § 2 mom. landskapslagen om hälso- och sjukvård.

Hänvisningen i 8 § rikslagen till 1-3 §§ lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (FFS 734/1992) ska i landskapet avse 2 och 9 §§ landskapslagen (2007:23) om grunderna för avgifter till Ålands hälso- och sjukvård. Denna lag omfattar personer som avses i 2 § 3 punkten rikslagen och för vilka Ålands hälso- och sjukvård är behörig myndighet att bevilja ett sådant tillstånd till lämplig behandling utanför bosättningsstaten som avses i artikel 20 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen.

I 6 § rikslagen hänvisas inte uttryckligen till den numera upphävda L om likabehandling (FFS 21/2004) - utan till ”samma grunder som för en person bosatt i Finland”.

5 §. Definitioner

Med *överenskommelser om social trygghet* i 4 § 4 punkten rikslagen avses ett avtal om sjukvård eller ett avtal om social trygghet som innehåller bestämmelser om sjukvården och som landskapet omfattas av.

Med *offentlig hälso- och sjukvård* i 4 § 6 punkten rikslagen avses hälso- och sjukvård som Ålands hälso- och sjukvård är skyldig att ordna med stöd av 37 § landskapslagen om hälso- och sjukvård.

Med *en kommun eller en samkommun* som ansvarar för ordnandet av hälso- och sjukvårdstjänster i rikslagen ska i landskapet avses Ålands hälso- och sjukvård.

6 §. Begränsningar i mottagning för vård

Beslut om begränsningar i mottagning för vård i 7 § rikslagen ska i landskapet fattas av Ålands hälso- och sjukvård. Ett sådant beslut ska med avvikelse från 7 § 2 mom. rikslagen utan dröjsmål meddelas till landskapsregeringen, Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet och kontaktpunkten för gränsöverskridande hälso- och sjukvård.

7 §. Tillstånd till lämplig behandling utanför bosättningsstaten

En ansökan om tillstånd till lämplig behandling utanför bosättningsstaten i enlighet med artikel 20 i förordning (EG) nr 883/2004 ska med avvikelse från 13 § rikslagen göras hos Ålands hälso- och sjukvård, som ska fatta beslut om tillståndet, om inte uppgiften i en överenskommelseförordning med stöd av 32 § självstyrelselagen har överförts på en riksmyndighet.

Om Ålands hälso- och sjukvård har beviljat ett tillstånd enligt 1 mom. och en patient själv har betalat kostnaderna för hälso- och sjukvården ska Ålands hälso- och sjukvård ersätta kostnaderna till patienten i enlighet med 9 § 3 mom. rikslagen för den vård som har getts enligt tillståndet.

8 §. Information om rätten att använda hälso- och sjukvårdstjänster

Ålands hälso- och sjukvård ska informera om rätten att använda gränsöverskridande hälso- och sjukvårdstjänster.

9 §. Kontaktpunkt för gränsöverskridande hälso- och sjukvård

Ålands hälso- och sjukvård ska svara för den kommunikation och det informationsutbyte som hänför sig till den gränsöverskridande hälso- och sjukvården i enlighet med 24 § rikslagen, om inte uppgiften i en överenskommelseförordning med stöd av 32 § självstyrelselagen har överförts på en riksmyndighet.

Se RPF (2015:12) om skötseln på Åland av vissa förvaltningsuppgifter som gäller gränsöverskridande hälso- och sjukvård.

10 §. Ändringssökande

I ett beslut som fattats enligt 7 § 1 eller 2 mom. kan ändring sökas i enlighet med 25 § 1 mom. självstyrelselagen.

I fråga om beslut om ersättning för gränsöverskridande hälso- och sjukvårdskostnader som fattats av Folkpensionsanstalten med stöd av sjukförsäkringslagen finns bestämmelser om ändringssökande i rikslagen.

11 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.

L 8 Republikens presidents förordning (2015:12) om skötseln på Åland av vissa förvaltningsuppgifter som gäller gränsöverskridande hälso- och sjukvård

(FFS 494/2014)

1 §. Överföring av förvaltningsuppgifter

Genom denna förordning överförs på Folkpensionsanstalten vissa förvaltningsuppgifter som rör gränsöverskridande hälso- och sjukvård och som enligt landskapslagen om tillämpning på Åland av lagen om gränsöverskridande hälso- och sjukvård (ÅFS 2014:28) ankommer på Ålands hälso- och sjukvård.

2 §. Tillstånd till lämplig behandling utanför bosättningsstaten

Folkpensionsanstalten ska i enlighet med 7 § i landskapslagen om tillämpning på Åland av lagen om gränsöverskridande hälso- och sjukvård pröva ansökningar om tillstånd till lämplig behandling utanför bosättningsstaten. Folkpensionsanstalten ska fatta sitt beslut utgående från ett bindande utlåtande som Ålands hälso- och sjukvård lämnar till Folkpensionsanstalten senast 21 dygn efter det att ansökan mottagits.

Om en person har beviljats ett sådant tillstånd som avses i 1 mom. och han eller hon själv har betalat kostnaderna för hälso- och sjukvårdstjänsten, ska Folkpensionsanstalten betala ersättning till personen i enlighet med 7 § 2 mom. landskapslagen om tillämpning av lagen om gränsöverskridande hälso- och sjukvård. Om personen har hemkommun i landskapet, ska Ålands hälso- och sjukvård enligt faktura återbetala till Folkpensionsanstalten det belopp som denna har utbetalat för den vård som tillståndet gäller.

3 §. Kommunikation och informationsutbyte

Kontaktpunkten för gränsöverskridande hälso- och sjukvård som finns vid Folkpensionsanstalten ska i landskapet svara för den kommunikation och det informationsutbyte som hänför sig till den gränsöverskridande hälso- och sjukvården i enlighet med 9 § landskapslagen om tillämpning på Åland av lagen om gränsöverskridande hälso- och sjukvård.

4 §. Ersättning för kostnader

Ålands landskapsregering ersätter Folkpensionsanstalten för kostnaderna för skötseln av de förvaltningsuppgifter som avses i 2 och 3 § på det sätt som landskapsregeringen och Folkpensionsanstalten kommer överens om.

5 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2014.

Hälsoskydd

L 9 Landskapslag (2016:84) om tillämpning på Åland av hälsoskyddslagen

1 §. *Lagens tillämpningsområde*

Med de avvikelser som följer av denna lag ska hälsoskyddslagen (FFS 763/1994) tillämpas på Åland.

Ändras något i hälsoskyddslagen som hör till landskapets behörighet ska ändringarna gälla på Åland från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket.

2 §. *Förvaltningsuppgifter*

Inom landskapets förvaltningsbehörighet sköter landskapsregeringen och Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM) uppgifterna i hälsoskyddslagen om inte uppgiften med stöd av 32 § i självstyrelselagen (1991:71) för Åland genom överenskommelseförordning överförs på en riksmyndighet.

Om inget annat följer av denna lag ska på Åland ÅMHM handha de förvaltningsuppgifter som i riket, i enlighet med hälsoskyddslagen, handhas av kommunerna, regionförvaltningsverken och närings-, trafik- och miljöcentralerna. Övriga förvaltningsuppgifter handhas av landskapsregeringen. (2023/78)

För verkställigheten av denna lag kan anvisningar som Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) utfärdar och som rör hälsoskydd genom beslut av ÅMHM tillämpas på Åland.

3 §. *Hänvisningar*

Hänvisas i hälsoskyddslagen till bestämmelser i rikslagstiftningen som hänför sig till ett rättsområde inom landskapets behörighet och som har motsvarighet i landskapslagstiftningen, ska hänvisningarna avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

Hänvisas i någon av de i hälsoskyddslagen angivna riksförfattningarna till andra bestämmelser i rikslagstiftningen som hänför sig till ett rättsområde inom landskapets behörighet och som har motsvarighet i landskapslagstiftningen, ska hänvisningarna avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

4 §. (2019/111) *Planer för styrning och tillsyn*

Bestämmelserna rörande planer för styrning och tillsyn i 4 a, 6 och 7 §§ i hälsoskyddslagen ska inte tillämpas på Åland. Bestämmelsen i 5 § i hälsoskyddslagen, till den del den anger att regionförvaltningsverket bedömer och utvärderar de kommunala tillsynsplanerna för hälsoskyddet, ska inte tillämpas på Åland. För styrningen och samordningen av den tillsyn som regleras i hälsoskyddslagen samt för en regelbunden tillsyn som är av hög kvalitet samt förebygger sanitära olägenheter ska bestämmelser om detta finnas i de verksamhets-, resultat- och tillsynsplaner för ÅMHM som avses i 5 § i landskapslagen (2007:115) om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

5 §. Upphävd (2023/78).

6 §. (2023/78) *Undantag om hushållsvatten*

Bestämmelsen i 18 § 4 mom. i hälsoskyddslagen ska inte tillämpas på Åland.

Undantaget i 16 § 5 mom. i hälsoskyddslagen gällande 19 a § om riskhanteringsplan ska gälla för anläggningar som levererar i snitt mindre än 100 kubikmeter hushållsvatten per dygn eller för färre än 500 personers behov per dygn om ÅMHM bedömer att ett sådant undantag inte skulle äventyra kvaliteten på hushållsvattnet.

Bestämmelsen i 19 a § i hälsoskyddslagen om det datasystem som avses i 222 § i miljöskyddslagen ska inte tillämpas på Åland.

Landskapsregeringen och ÅMHM ska samarbeta med riksmyndigheterna om datasetet enligt 21 § i hälsoskyddslagen.

Med undantag från 49 a § 3 mom. i hälsoskyddslagen kan ett laboratorium sända undersökningsresultaten till myndigheterna på ett annat sätt än till ett datasystem.

7 §. *Begravning av döda djur*

Sådan plats för begravning av döda djur som avses i 24 § i hälsoskyddslagen ska på Åland anvisas av landskapsregeringen.

8 §. *Kompetensintyg och testning*

Intyg över anläggningsteknisk och hushållsvattenhygienisk kompetens som avses i 20 b § i hälsoskyddslagen samt intyg över anläggningsteknisk och bassängvattenteknisk kompetens som avses i 28 a § i hälsoskyddslagen är giltiga på Åland.

Landskapsregeringen har rätt att besluta om de krav som ska uppfyllas för att erhålla sådan kompetens som avses i 1 mom. samt utfärda intyg över erhållen kompetens.

Landskapsregeringen har rätt att godkänna sådana testare som avses i 59 a § i hälsoskyddslagen.

9 §. *Avfalls- och avloppsvattenhantering*

Bestämmelserna i 22 § i hälsoskyddslagen om allmänna krav på avfalls- och avloppshantering ska inte tillämpas på Åland. Bestämmelserna om avfallshanteringen vid stora offentliga tillställningar och allmänna anvisningar om avfall i 25 § i hälsoskyddslagen ska inte tillämpas på Åland.

10 §. *Undersökningar och analyser*

Utöver det som bestäms i 11 kap. i hälsoskyddslagen kan resultat från undersökningar som vidtagits utan krav från ÅMHM ligga till grund för myndighetsbeslut under förutsättning att den som utfört undersökningen kan påvisa tillförlitligheten i provtagningsmetodiken. Om ett laboratorium anlitas i samband med en sådan undersökning ska det vara ackrediterat av ett ackrediteringsorgan för den analysmetod som använts.

11 §. *Avgifter*

Med avvikelse från vad som bestäms i 50 § i hälsoskyddslagen regleras avgifter för de prestationer som

landskapsregeringen och ÅMHM utför enligt denna lag i landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet och landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

12 §. Straff

Den som bryter mot bestämmelserna i denna lag straffas med böter om inte strängare straff för gärningen bestäms någon annanstans i lag.

Inom landskapets behörighet ska utöver straffbestämmelsen i 1 mom. och bestämmelserna i 54 § i hälsoskyddslagen även bestämmelserna om straff för hälsobrott och hälsoskyddsförseelse i 44 kap. 1 och 2 §§ i strafflagen (FFS 39/1889) samt bestämmelserna om miljöförstöring, grov miljöförstöring, miljöförseelse och miljöförstöring av oaktsamhet i 48 kap. 1-4 §§ i strafflagen tillämpas på Åland.

Inom landskapets behörighet ska ändringar om straff för brott som avses i 2 mom. tillämpas från den dag de träder i kraft i riket.

13 §. Ändringssökande

I ett av ÅMHM fattat beslut i ett ärende som avses i denna lag får ändring sökas i enlighet med vad som sägs i 19 § i landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

Bestämmelserna om omprövning av beslut i 56 § 1 mom. tillämpas inte på Åland.

14 §. Landskapsförordning

Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av hälsoskyddslagen ska tillämpas på Åland oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen bestämmer.

Landskapsregeringen kan dessutom inom landskapets behörighet genom landskapsförordning utfärda bestämmelser med stöd av ett bemyndigande som finns i hälsoskyddslagen. (2023/78)

Se LF (2016:88) om tillämpning på Åland av riksförfattningar om hälsoskydd samt LF (2023:84) om riskhantering och egenkontroll av hushållsvatten.

15 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2017.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1967:36) om hälsovården.

Åtgärder för verkställighet får vidtas innan lagen träder i kraft.

L 10 Landskapsförordning (2016:88) om tillämpning på Åland av riksförfattningar om hälsoskydd

1 §. Riksförfattningar om hälsoskydd

Inom landskapets behörighet ska följande riksförfattningar om hälsoskydd tillämpas på Åland:

- 1) Hälsoskyddsförordningen (FFS 1280/1994).
- 2) Social- och hälsovårdsministeriets förordning om kvalitetskrav på och kontrollundersökning av hushållsvatten i små enheter (FFS 401/2001).
- 3) Social- och hälsovårdsministeriets förordning om kvalitetskrav på och kontrollundersökningar av

bassängvatten i simhallar och badanläggningar (FFS 315/2002).

4) Social- och hälsovårdsministeriets förordning om den anläggningstekniska och bassängvattenhygieniska kompetens som krävs av den som arbetar i en simhall, badanläggning eller motsvarande anläggning och om testning av sådan kompetens (FFS 1350/2006).

5) Social- och hälsovårdsministeriets förordning om den anläggningstekniska och hushållsvattenhygieniska kompetens som krävs av den som arbetar vid en anläggning som levererar hushållsvatten och om testning av sådan kompetens (FFS 1351/2006).

6) Social- och hälsovårdsministeriets förordning om kvalitetskraven och övervakningen i fråga om vattnet vid allmänna badstränder (FFS 177/2008).

7) Social- och hälsovårdsministeriets förordning om kvalitetskraven och övervakningen i fråga om vattnet vid små allmänna badstränder (FFS 354/2008).

8) Statsrådets förordning om utredning av livsmedels- och vattenburna epidemier (FFS 1365/2011), till den del den gäller utredning i enlighet med hälsoskyddslagen (FFS 763/1994).

9) Statsrådets förordning om laboratorier som utför undersökningar enligt livsmedelslagen, foderlagen och hälsoskyddslagen (FFS 152/2015), till den del den gäller undersökningar i enlighet med hälsoskyddslagen.

10) Social- och hälsovårdsministeriets förordning om sanitära förhållanden i bostäder och andra vistelseutrymmen samt om kompetenskrav för utomstående sakkunniga (FFS 545/2015).

11) (2023/86) Social- och hälsovårdsministeriets förordning om kvaliteten på hushållsvatten och övervakning av den samt om riskhantering i fråga om byggnaders vatteninstallationer (FFS 1352/2015).

2 §. Ändringar i riksförfattningar

Ändringar i de i 1 § angivna riksförfattningarna ska tillämpas på Åland från den tidpunkt de träder i kraft i riket.

3 §. (2023/86) Förvaltningsuppgifter

De förvaltningsuppgifter som regionförvaltningsverket, kommunerna samt närings-, trafik- och miljöcentralen har enligt de i 1 § angivna riksförfattningarna handhas på Åland av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM), vad gäller uppgifter som faller inom landskapets behörighetsområde. Övriga förvaltningsuppgifter ska inom landskapets behörighet handhas av landskapsregeringen.

4 §. Hänvisningar

Hänvisningar till bestämmelser i rikslagstiftningen i de i 1 § angivna riksförfattningarna ska avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

5 §. Cyanobakterier, makroalger och marina alger samt okulär besiktning

Om en sådan i den 1 § 6 punkten angivna riksförfattningen avsedd badvattenprofil tyder på att det finns risk för utbredning av cyanobakterier, ska en lämplig kontroll ske så att eventuella hälsorisker kan

L 11 LF (2023:84) om riskhantering m.m. av hushållsvatten

konstateras i tid. Om en utbredning av cyanobakterier inträffar och en hälsorisk konstateras eller befaras, ska lämpliga förvaltningsåtgärder omedelbart vidtas av ÅMHM för att förhindra att någon utsätts för fara, bland annat genom information till allmänheten.

Om badvattenprofilen tyder på en tendens till utbredning av makroalger och/eller marina alger ska ÅMHM genomföra undersökningar för att avgöra om de kan godtas och om det föreligger hälsorisker, ska lämpliga förvaltningsåtgärder vidtas, bland annat genom information till allmänheten.

Badvatten ska okulärbesiktigas i fråga om föroreningar såsom tjärrester, glas, plast, gummi eller annat avfall. Om en sådan förorening hittas, ska ÅMHM vidta lämpliga förvaltningsåtgärder, bland annat vid behov genom information till allmänheten.

5a §. (2023/86) Undantag

Där det hänvisas till en riskhanteringsplan enligt 19 a § i rikets hälsoskyddslag ska det bara gälla för anläggningar som levererar i snitt minst 100 kubikmeter hushållsvatten per dygn eller för minst 500 personers behov per dygn om inte ÅMHM bedömt att anläggningen behöver en riskhanteringsplan.

På Åland tillämpas inte bestämmelserna om det datasystem som avses i 222 § i rikets miljöskyddslag som anges i 8 § i hälsoskyddsförordningen och 11 § i social- och hälsovårdsministeriets förordning om kvaliteten på hushållsvatten och övervakning av den samt om riskhantering i fråga om byggnaders vatteninstallationer.

Uppgifterna enligt punkt 1 i bilagan till hälsoskyddsförordningen ska lyda:

1) Dataset om riskhantering avseende tillrinningsområden för uttagspunkter:

- de uppgifter per vattenförekomst om grundläggande åtgärder inom vattenvården som avses i 17 § vattenförordningen (2010:93) för landskapet Åland,
- de resultat av kontrollen av råvattnets kvalitet som avses i 15 § 2 mom. i landskapslagen (1979:29) om allmänna vatten- och avloppsverk.

6 §. Kraftträdande och övergångsbestämmelser

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2017.

Bestämmelserna i den i 1 § 4 punkten avsedda riksförfattningen vad gäller skyldigheten att

- genomgå ett test för erhållande av kompetensintyg,
- inneha kompetensintyg samt
- skyldigheten att föra bok över och för behörig myndighet visa upp utfärdade kompetensintyg tillämpas efter att 6 månader förflutit sedan denna förordning trätt i kraft.

Bestämmelserna i den i 1 § 5 punkten avsedda riksförfattningen vad gäller skyldigheten att

- genomgå ett test för erhållande av kompetensintyg,
- inneha kompetensintyg samt
- skyldigheten att föra bok över och för behörig myndighet visa upp utfärdade kompetensintyg tillämpas efter att 6 månader förflutit sedan denna förordning trätt i kraft.

L 11 Landskapsförordning (2023:84) om riskhantering och egenkontroll av hushållsvatten**1 §. Tillämpningsområde**

Denna förordning tillämpas på riskbedömning och riskhantering inom vattenproduktionskedjan hos anläggningar som levererar minst 10 kubikmeter hushållsvatten per dygn eller för minst 50 personers behov till ett vattendistributionsområde.

En riskhanteringsplan behöver bara upprättas för en anläggning som levererar i snitt minst 100 kubikmeter hushållsvatten per dygn eller för minst 500 personers behov per dygn om inte Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet bedömt att anläggningen behöver en riskhanteringsplan.

2 §. Definitioner

I denna förordning avses med

1) *vattentäkt* en konstruktion eller anordning från vilken grundvatten, ytvatten eller konstgjort grundvatten leds till en vattenbehandlingsanläggning för att användas som hushållsvatten eller för framställning av hushållsvatten,

2) *vattentäktsområde* det område som behövs för byggande, användning och underhåll av en vattentäkt,

3) *vattenbehandlingsanläggning* en byggnad där vatten behandlas för produktion av hushållsvatten,

4) *skyddsområde för en vattentäkt* ett sådant område kring en grundvattentäkt eller ytvattentäkt som avses i 5 kap. 3 § i vattenlagen (1996:61) för landskapet Åland,

5) *tillrinningsområde för en uttagspunkt* ett område från vilket vatten rör sig till en uttagspunkt för grundvatten med en viss pumpad mängd eller ett avrinningsområde för ytvatten som påverkar råvattnets kvalitet och där vattnet bildas och rör sig till uttagspunkten,

6) *fara* en biologisk, kemisk, fysikalisk eller radioaktiv agens i vatten eller en annan aspekt av vattnets tillstånd som kan orsaka sanitära olägenheter via hushållsvattnet eller påverka vattnets användbarhet som hushållsvatten,

7) *tillbud* en situation som utgör ett hot mot produktionskedjan för hushållsvatten på ett sådant sätt att faran kan realiseras,

8) *risk* en kombination av sannolikheten för ett tillbud och de negativa effekterna av en fara och

9) *riskhanteringsåtgärd* en åtgärd för att förebygga en fara eller ett tillbud eller för att eliminera eller minska risken för dessa.

3 §. Riskhanteringsplan

Den riskhanteringsplan som avses i 19 a § i rikets hälsoskyddslag (FFS 763/1994) vilken tillämpas med stöd av landskapslagen (2016:84) om tillämpning på Åland av hälsoskyddslagen ska innehålla

1) sammansättningen av den arbetsgrupp som har deltagit i utarbetandet av riskhanteringsplanen,

2) uttagspunkternas läge som geografisk information,

3) en redogörelse för markanvändningen, avrinningen, tillrinningsprocesserna och inverkan av mänsklig verksamhet på vattenkvaliteten i tillrinningsområdena för uttagspunkterna,

4) läget för vattentäkter, vattentäktsområden, skyddsområden för vattentäkter, vattenbehandlingsanläggningar och vattendistributionsområden som geografisk information eller på en karta,

5) en beskrivning av vattenproduktionskedjan för uttag, behandling, lagring och distribution av vatten,

6) information om vattenberedningskemikalier och material i produkter som används i vattenproduktionskedjan och som kommer i kontakt med hushållsvatten eller med vatten som produceras till hushållsvatten,

7) en förteckning över identifierade faror och tillbud som hotar hushållsvattnets kvalitet inom de delområden inom riskhanteringen som anges i bilaga 1,

8) en bedömning av den risk för hushållsvattnets kvalitet som de identifierade farorna och tillbud utgör,

9) en förteckning över de riskhanteringsåtgärder som anläggningen har infört,

10) en åtgärdsplan med tidsschema för att införa nya riskhanteringsåtgärder om de befintliga riskhanteringsåtgärderna inte är tillräckliga för att eliminera faran eller minska risken till en acceptabel nivå och

11) den plan för egenkontroll som avses i 7 §.

Informationen i riskhanteringsplanen ska hållas aktuell och planen ska ses över minst en gång vart sjätte år.

Bestämmelser om offentlighet och sekretess för handlingar som erhållits och upprättats för riskhanteringsplanen finns i 20 och 21 §§ offentlighetslagen (2021:79) för Åland.

4 §. Riskbedömning

Vid riskbedömningen bedöms sannolikheten för alla faror och tillbud som avses i 3 § 1 mom. 7 punkten och de eventuella sanitära olägenheter som de orsakar via hushållsvattnet eller olägenheter som påverkar hushållsvattnets användbarhet.

I riskbedömningen ska det ingå en redogörelse för hur faktorer i fråga om vattenförekomster som används som råvattenkällor har beaktats vid riskbedömningen. Dessa faktorer är

1) en karaktärisering av vattenförekomsten och inverkan av mänsklig verksamhet enligt 5 kap. 19a § i vattenlagen och resultatet av den övervakning av vatten som avses i 5 kap 18 § i vattenlagen och

2) de skyddsområdesbestämmelser för vattentäkten som avses i 5 kap. i vattenlagen för landskapet Åland.

5 §. Riskhantering

Anläggningar som levererar hushållsvatten ska på grundval av den riskbedömning som gjorts i enlighet med 4 § fastställa riskhanteringsåtgärder för att säkerställa hushållsvattnets hygieniska kvalitet och användbarhet och identifiera de aktörer som är ansvariga för åtgärderna. Syftet med åtgärderna är i första hand att eliminera de faror och tillbud som avses i 3 § 1 mom. 7 punkten och i andra hand att minska den risk för hushållsvattnets kvalitet som de medför.

Om en riskbedömning som utförts i enlighet med 4 § förutsätter nya riskhanteringsåtgärder som en an-

läggning som levererar hushållsvatten ansvarar för, ska anläggningen göra upp en plan enligt 3 § 1 mom. 10 punkten för att införa dessa åtgärder. När de nya riskhanteringsmetoderna har införts ska anläggningen lägga till dem i den förteckning som avses i 3 § 1 mom. 9 punkten.

6 §. Egenkontroll hos anläggningar som levererar hushållsvatten

Syftet med egenkontroll av den anläggning som levererar hushållsvatten är att

1) säkerställa att vattenbehandlingen är ändamålsenlig,

2) säkerställa att de befintliga riskhanteringsåtgärderna fungerar,

3) i vattenproduktionskedjan övervaka de faktorer som påverkar de faror och tillbud som anges i 3 § 1 mom. 7 punkten och den risk för hushållsvattnets kvalitet som de medför,

4) förebygga tillbud och störningssituationer som äventyrar hushållsvattnets hygieniska kvalitet och

5) identifiera nya faror och tillbud som hotar hushållsvattnets kvalitet.

I egenkontrollen ingår

1) inspektioner av anläggningens drift, vattentäkt, vattentäktsområde, vattenbehandlingsanläggning och övriga verksamhetsmiljö,

2) övervakning av skicket hos utrustning för uttag, behandling, lagring och distribution av vatten,

3) den övervakning av råvattnets kvalitet som avses i bilaga 2,

4) övervakning av kvaliteten på behandlat vatten och vatten som distribueras i vattendistributionsnätet, om detta är ändamålsenligt och

5) övervakning av de i bilaga 3 avsedda parametrar som ska övervakas särskilt.

Anläggningar som levererar hushållsvatten ska bevara uppgifterna om de inspektioner som ingår i egenkontrollen och resultatet av övervakningen i tillräcklig omfattning och lägga fram dem för Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet på dess begäran.

7 §. Plan för egenkontroll

Anläggningar som levererar hushållsvatten ska utarbeta en plan för egenkontroll som är specifik för vattenproduktionskedjan och som beskriver de åtgärder som ingår i egenkontrollen.

Planen för egenkontroll ska hållas uppdaterad. Den ska ses över vart sjätte år och om en riskhanteringsplan ska upprättas ska översynen göras i samband med översynen av riskhanteringsplanen.

8 §. Övervakning av råvattnets kvalitet i egenkontrollen

Övervakningen av råvattnets kvalitet kan göras vid en övervakningspunkt inom tillrinningsområdet för en uttagspunkt, vid uttagspunkten eller i det råvatten som leds till vattentäkten. Om koncentrationen av en parameter inte ändras vid vattenbehandlingen eller vattendistributionen, kan också övervakning som utförts senare i produktionskedjan för hushållsvatten betraktas som en del av övervakningen av råvattnets kvalitet.

L 11 LF (2023:84) om riskhantering m.m. av hushållsvatten

9 §. Överskridande av åtgärdsgränsen för parametrar som ska övervakas särskilt i råvatten

Om råvattnet innehåller en större mängd av en parameter som avses i avsnitt 2 i bilaga 3 än den åtgärdsgräns som fastställts för parametern ska den anläggning som levererar hushållsvatten undersöka mängden av parametern efter vattenbehandlingen eller i hushållsvattnet och med hjälp av log-reduktion bedöma om risken för att sjukdomsalstrande virus kommer ut i hushållsvattnet är under tillräcklig kontroll.

Om råvattnet innehåller en högre koncentration av en parameter som avses i avsnitt 3 i bilaga 3 än den åtgärdsgräns som fastställts för parametern ska den anläggning som levererar hushållsvatten undersöka koncentrationen av parametern efter vattenbehandlingen eller i hushållsvattnet.

På sådana undersökningar av behandlat vatten eller hushållsvatten som avses i 1 och 2 mom. tillämpas 49 a § i rikets hälsoskyddslag vilken tillämpas med stöd av landskapslagen om tillämpning på Åland av hälsoskyddslagen med det undantag som anges i 6 § 5 mom. i landskapslagen om tillämpning på Åland av hälsoskyddslagen.

10 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 2023.

Bilaga 1

Identifiering av faror och tillbud som hotar hushållsvattnets kvalitet

Faror och tillbud som hotar hushållsvattnets hygieniska kvalitet och användbarhet ska identifieras för riskhanteringsplanen inom följande delområden:

- 1) tillrinningsområdet för uttagspunkten,
- 2) råvattnets kvalitet,
- 3) vattenuttag, inbegripet vattentäktens lokaler och vattentäksområdet,
- 4) vattenbehandling, inbegripet de kemikalier och filtermaterial som används vid den, samt vattenbehandlingsanläggningens lokaler,
- 5) vattendistribution, inbegripet vattendistributionsnätet, lagring av vatten och nätläckage,
- 6) material och produkter som kommer i kontakt med vatten i vattenproduktionskedjan,
- 7) anläggningens verksamhetssätt,
- 8) personer som är verksamma i ett vattentäksområde, en vattenbehandlingsanläggning eller konstruktioner som används för lagring i vattenproduktionskedjan.

För varje delområde ska det identifieras både sådana faror och tillbud som förekommer vid normal anläggningsdrift och faror och tillbud som beror på olika störningssituationer såsom naturfenomen, klimatförändringen eller skador på anordningar.

Vid identifiering av de faror och tillbud i tillrinningsområdet för uttagspunkten som avses i 1 punkten underpunkt 1 kan användas de uppgifter om konsekvenserna av mänsklig verksamhet för vattenkvaliteten som avses i 17 § i vattenförordningen (2010:93) för landskapet Åland samt resultaten av kontrollen av råvattnets kvalitet.

I 1 punkten underpunkt 8 ska det ingå en redogörelse för säkerhetskompetensen hos de personer som arbetar vid anläggningen och utvecklingen av kompetensen samt om säkerställandet av tillförlitligheten hos de personer som arbetar med funktioner som är centrala för tryggheten av hushållsvattnets hygieniska kvalitet vid anläggningen. Bestämmelser om säkerhetsutredning av person finns i säkerhetsutredningslagen (FFS 726/2014).

Bilaga 2

Övervakning av råvattnets kvalitet i anläggningar som levererar hushållsvatten

Anläggningar som levererar hushållsvatten ska på grundval av resultaten från riskbedömningen i förteckningarna över följande parametrar välja de parametrar som ska övervakas i råvatten:

1) parametrar för mikrobiologiska och kemiska kvalitetskrav på hushållsvatten med stöd av 17 § i rikets hälsoskyddslag, vilken tillämpas med stöd av landskapslagen om tillämpning på Åland av hälsoskyddslagen,

2) parametrar som ska övervakas särskilt enligt avsnitt 2 och 3 i bilaga 3,

3) grundvattenförorenande ämnen och miljökvalitetsnormerna för dem enligt bilaga 7 i vattenförordningen för landskapet Åland,

4) ämnen som identifierats som ämnen som är farliga och skadliga för vattenmiljön enligt tabell 5A i bilaga 5 i vattenförordningen för landskapet Åland,

5) ämnen som vid ett nationellt förfarande har fastställts som skadliga för vattenmiljön enligt bilaga 6 i vattenförordningen för landskapet Åland,

6) andra sådana parametrar och naturligt förekommande ämnen som anknyter till identifiering av faror och tillbud som avses i 3 § 1 mom. 7 punkten i denna förordning och som kan härstamma från tillrinningsområdet för uttagspunkten.

Undersökningsresultat som med stöd av annan lagstiftning tagits fram kan användas vid övervakningen av råvattnets kvalitet.

Bilaga 3

Parametrar som ska övervakas särskilt och som ska ingå i egenkontrollen hos anläggningar som levererar hushållsvatten samt åtgärdsgränser för och övervakning av parametrarna

1 Turbiditet

Åtgärdsgränsen för turbiditet efter filtrering är 0,3 NTU (nefelometrisk turbiditetseenhet) i 95 % av proven och 1 NTU i enskilda prover. Åtgärdsgränsen tillämpas inte på grundvatten där turbiditeten orsakas av järn eller mangan.

Anläggningar som levererar hushållsvatten och där filtrering av fasta ämnen i vattnet ingår i vattenbehandlingsprocessen ska övervaka turbiditeten i enlighet med den minimiundersökningsfrekvens som anges i tabell 1.

Tabell 1. Minimifrekvens för undersökning av turbiditet enligt mängden vatten som levereras från vattenbehandlingsanläggningen till vattendistributionsområdet eller som produceras inom vattendistributionsområdet per dygn (m³/dygn).

Vattenmängd (m ³ /dygn)	Minimiundersökningsfrekvens
under 1 000	varje vecka
1 000–10 000	varje dag
över 10 000	kontinuerligt

2 Somatiska kolifager

Åtgärdsgränsen för somatiska kolifager i råvatten är 50 plackbildande enheter (PMU) per 100 ml. För övervakningen kan standardmetoderna SFS-EN ISO 10705–2 och ISO 10705–3 tillämpas.

Anläggningar som levererar hushållsvatten ska övervaka somatiska kolifager i råvatten, om det är motiverat på grundval av en riskbedömning. Om mängden somatiska kolifager överskrider åtgärdsgränsen ska mängden undersökas efter vattenbehandlingsprocessen. Med hjälp av log-reduktion ska det bedömas huruvida risken för att patogena virus inte elimineras är tillräckligt under kontroll.

3 Kemiska parametrar

Anläggningar som levererar hushållsvatten ska övervaka de parametrar som avses i tabell 2, om det är motiverat på grundval av en riskbedömning. Kvantifieringsgränsen för den övervakningsmetod som tillämpas ska vara lägre än åtgärdsgränsen för parametern i tabellen.

Koncentrationen av parametrar ska övervakas i råvattnet. Om koncentrationen av en parameter i råvattnet är högre än åtgärdsgränsen i tabell 2 ska övervakning också ske för att fastställa hur de vattenbehandlingsmetoder som anläggningen använder minskar koncentrationen av parametern i vattnet.

Tabell 2. Kemiska parametrar och åtgärdsgränser för dem.

Parameter	Åtgärdsgräns (ng/l)	Anmärkning
17-beta-östradiol	1	1)
Nonylfenol	300	2)

1) Parameterns CAS-nummer är 50-28-2 och dess EU-nummer enligt Europeiska unionens kemikalielagstiftning är 200-023-8.

2) Parameterns CAS-nummer är 84852-15-3 och dess EU-nummer enligt Europeiska unionens kemikalielagstiftning är 284-325-5. Tidigare har också motsvarande nummer för parametern, CAS 25154-52-3 och EU 104-40-5, använts. För bestämning av en parameter kan standardmetoden SFS-EN ISO 18857-2 tillämpas.

L 12 Landskapslag (2023:132) om tillämpning på Åland av livsmedelslagen

1 §. Lagens tillämpningsområde

Inom landskapets behörighet och med de avvikelser som följer av denna lag ska livsmedelslagen (FFS 297/2021) tillämpas på Åland.

Ändringar i livsmedelslagen ska gälla på Åland från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket, om inte annat följer av denna lag.

2 §. Förvaltningsuppgifter

Inom landskapets behörighet ska de förvaltningsuppgifter som enligt livsmedelslagen ankommer på riksmyndigheterna på Åland skötas av landskapsregeringen och Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM).

ÅMHM ska sköta kommunernas och regionförvaltningsverkens uppgifter och dessutom följande av Livsmedelsverkets uppgifter:

- 1) handlägga anmälningar och föra in erforderliga uppgifter i register avsedda för livsmedelskontroll,
- 2) fatta beslut om godkännande av livsmedelslokaler samt att ge varje godkänd livsmedelslokal ett godkännandenummer,
- 3) sköta köttbesiktning och annan livsmedelstillsyn i slakterier, vilthanteringsanläggningar och godkända livsmedelslokaler i anslutning till dem samt
- 4) vid behov sköta besiktning före slakt på den jordbruksanläggning som djuren kommer från eller någon annanstans utanför slakteriet,
- 5) fatta beslut om administrativa tvångsmedel i enlighet med vad som särskilt föreskrivs därom i livsmedelslagen.

ÅMHM kan i stället för att ge ett godkännandenummer enligt 2 mom. 2 punkten anhänga hos Livsmedelsverket om ett godkännandenummer som i samma punkt avsedd livsmedelslokal erhåller förutsatt att det mellan ÅMHM och Livsmedelsverket avtalats om handräckning därom.

Utöver de i 2 mom. angivna uppgifterna ska ÅMHM

1) vid behov utse andra veterinärer än sådana som inte är anställda hos landskapsregeringen att utföra besiktning före slakt på den jordbruksanläggning som djuren kommer från eller någon annanstans utanför slakteriet,

2) offentliggöra resultaten av utförd livsmedelstillsyn,

3) i enlighet med bestämmelser i landskapsförordning sköta andra uppgifter som är likartade dem som myndigheten redan sköter enligt denna lag.

Landskapsregeringen ska sköta övriga uppgifter som hör till statliga myndigheter enligt livsmedelslagen. Landskapsregeringen är ett sådant förbindelseorgan som avses i artiklarna 103-107 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förord-

L 12 LL (2023:132) om tillämpning av livsmedelslagen

ningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU) 2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och EG nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (*förordningen om offentlig kontroll*).

Hygienpass beviljade av Livsmedelsverket eller av en av verket godkänd hygienpasstestare är giltiga på Åland.

Även intyg som är utfärdade i någon annan region inom Europeiska unionen, Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, Storbritannien eller Schweiz och som utvisar att innehavaren besitter en kompetens som motsvarar den kompetens som styrks genom det i 6 mom. avsedda intyget är giltiga på Åland.

3§. Hänvisningar

Inom landskapets behörighet ska hänvisningen till

1) hälsoskyddslagen (FFS 763/1994) i 4 § i livsmedelslagen avse landskapslagen (2016:84) om tillämpning på Åland av hälsoskyddslagen,

2) lagen om ett påföljdssystem för och tillsynen över den gemensamma fiskeripolitiken (FFS 1188/2014) i 4 § i livsmedelslagen avse landskapslagen (2015:48) om tillämpning i landskapet Åland av bestämmelser i rikslagen om ett påföljdssystem för och tillsynen över den gemensamma fiskeripolitiken,

3) lagen om tillsyn över ekologisk produktion (FFS 294/2015) i 4 § i livsmedelslagen avse landskapslagen (1995:52) om ekologisk produktion,

4) lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (FFS 812/2000) i 19 § 2 mom. 3 punkten i livsmedelslagen avse landskapslagen (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård,

5) lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (FFS 519/1977) i 19 § 2 mom. 3 punkten i livsmedelslagen avse landskapslagen (1978:48) om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda,

6) lagen om service och stöd på grund av handikapp (FFS 380/1987) i 19 § 2 mom. 3 punkten i livsmedelslagen avse landskapslagen (2010:50) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om service och stöd på grund av handikapp,

7) socialvårdslagen (FFS 1301/2014) i 19 § 2 mom. 3 punkten i livsmedelslagen avse landskapslagen (2020:12) om socialvård,

8) förvaltningslagen (FFS 434/2003, *rikets förvaltningslag*) i 33 § 3 mom. i livsmedelslagen avse förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland (*förvaltningslagen*),

9) lagen om tillhandahållande av digitala tjänster (FFS 306/2019) i 33 § 3 mom. i livsmedelslagen avse landskapslagen (2019:7) om tillgängliga digitala tjänster,

10) lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (FFS 621/1999) i 33 § 3 mom., 44 och 82 §§ i livsmedelslagen avse offentlighetslagen (2021:79) för Åland,

11) 59 § i rikets förvaltningslag i 42 § 2 mom. i livsmedelslagen avse 54 § i förvaltningslagen,

12) 19 § i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (FFS 13/2003) i 42 § 2 mom. i livsmedelslagen avse 58a § i förvaltningslagen,

13) viteslagen (FFS 1113/1990) i 68 § 1 mom. i livsmedelslagen avse landskapslagen (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen,

14) avfallslagen (FFS 646/2011) och 118a § i den lagen i 83 § 3 mom. i livsmedelslagen avse landskapslagen (2018:83) om tillämpning av rikets avfallslag.

Inom landskapets behörighet ska hänvisningen till 67 § i livsmedelslagen i 1 § 2 mom. i lagen om verkställighet av böter (FFS 672/2002) avse denna lag.

Inom landskapets behörighet ska hänvisningen till lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (FFS 906/2019) i 33 § 3 mom. i livsmedelslagen inte tillämpas på Åland.

4§. Definitioner

Med avvikelse från definitionerna i 5 § 2 mom. 2, 17 och 18 punkterna i livsmedelslagen avses med

1) *tillsynsmyndighet* ÅMHM som sköter tillsynsuppgifter i enlighet med bestämmelserna i livsmedelslagen,

2) *officiellt laboratorium* ett laboratorium som landskapsregeringen har utsett att undersöka myndighetsprov,

3) *utsett egenkontrolllaboratorium* ett laboratorium som landskapsregeringen har utsett att undersöka egenkontrollprov i enlighet med bestämmelserna i livsmedelslagen och med stöd därav utfärdade bestämmelser.

5§. Bestämmelser som inte ska tillämpas

På Åland tillämpas inom landskapets behörighet inte livsmedelslagens bestämmelser i

1) 5 § 2 mom. 20 och 21 punkterna,

2) 8 § 4 mom.,

3) 9 § 3 mom. till den del det momentet avser kommunens skyldighet att föra in uppgifterna om godkännande av primärproduktionsstället i det centraliserade verksamhetsstyrnings- och datahanteringssystemet och skyldigheten att underrätta företagaren om att uppgifterna förts in samt Livsmedelsverkets skyldighet att utfärda föreskrifter därom,

4) 10 § 7 mom.,

5) 11 § 3 mom. vad gäller godkännande av renslakterier,

6) 11 § 4 mom. vad gäller godkännande av mobila renslakterier,

7) 11 § 5 mom.,

8) 11 § 6 mom. till den del det momentet avser kommunens skyldighet att föra in uppgifterna om godkännande av livsmedelslokaler i det centraliserade verksamhetsstyrnings- och datahanteringssystemet och skyldigheten att underrätta företagaren om att uppgifterna förts in samt Livsmedelsverkets skyldighet att utfärda föreskrifter därom,

9) 12 § 1 mom. 3 punkten,

10) 13 § till den del den paragrafen avser kommunens skyldighet att föra in uppgifterna om registreringen av kontaktmaterialverksamheten i det centraliserade verksamhetsstyrnings- och datahanterings-systemet och skyldigheten att underrätta företagaren om att uppgifterna förts in samt Livsmedelsverkets skyldighet att utfärda föreskrifter därom,

11) 25 § 1 mom. 1 och 2 punkterna och 25 § 2 mom.,

12) 27 § 1–3 mom. annat än det som i 27 § 1 mom. i den lagen anger vem som svarar för livsmedelstillsynen inom en kommun, med beaktande av vad som följer av uppgiftsfördelningen enligt 2 § i denna lag, samt 27 § 5 mom.,

13) 31 §,

14) 75 § 4 mom. samt

15) 84 §.

6 §. Språkkrav

Anvisningar, anteckningar och annan information som enligt livsmedelslagen ska finnas på eller i anslutning till livsmedel som säljs eller används på Åland ska åtminstone vara avfattade på svenska.

När organ med delegerade uppgifter eller fysiska personer utför uppgifter enligt 33 § i livsmedelslagen ska språkstadgandena i självstyrelselagen (1991:71) för Åland tillämpas.

7 §. Skyldigheten att lämna uppgifter och göra anmälningar samt prövning av livsmedelsföretagares och kontaktmaterialföretagares tillförlitlighet

Skyldigheterna enligt livsmedelslagen för enskilda att göra anmälningar och lämna uppgifter till rikets myndigheter ska på Åland avse anmälningar och lämnande av uppgifter till ÅMHM.

I anslutning till att anmälningar görs och uppgifter lämnas enligt 1 mom. ska ÅMHM i fråga om livsmedelsföretagare och kontaktmaterialföretagare pröva om kravet på tillförlitlighet är uppfyllt i enlighet med vad som följer av 7 § i livsmedelslagen.

8 §. Påföljdsavgifter

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 67 § 2 mom. i livsmedelslagen, tillfaller påföljdsavgifterna landskapet.

Inom landskapets behörighet ska bestämmelserna i lagen om verkställighet av böter tillämpas på Åland vid verkställighet i enlighet med bestämmelserna i denna lag.

9 §. Avgifter

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 71–73 §§ i livsmedelslagen och förutsatt att det inte strider mot vad som följer av den i 71 § 2 mom. och 73 § 2 mom. i livsmedelslagen angivna förordningen ska avgifter tas ut till landskapet för de prestationer som landskapsregeringen och ÅMHM utför enligt denna lag i enlighet med de grunder som anges i landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet.

Om indrivning av avgifter utan dom eller beslut samt dröjsmålsränta föreskrivs i 74 § i livsmedelslagen.

10 §. Ärendehantering och tillsynsregister

ÅMHM ska handlägga sådana i 8 § 4 mom., 9 § 3 mom., 10 § 7 mom., 11 § 6 mom. och 13 § i livsmed-

elslagen avsedda ärenden och föra in i dessa lagrum avsedda uppgifter i sitt ärendehanteringssystem samt elektroniskt eller på annat sätt underrätta berörda företagare om att uppgifterna i fråga mottagits.

Till den del bestämmelserna i 9 § 3 mom., 11 § 6 mom. och 13 § i livsmedelslagen ska tillämpas på Åland ska handläggningen skötas och beslut fattas i enlighet med vad som följer av dessa lagrum.

ÅMHM ska föra ett motsvarande tillsynsregister som Livsmedelsverket, regionsförvaltningsverken och kommunerna i riket tillsammans för enligt 79 § 1 mom. 1–3 punkterna i livsmedelslagen och ett sådant register som Livsmedelsverket för enligt 79 § 4 mom. 6 punkten i livsmedelslagen.

Landskapsregeringen ska föra ett motsvarande tillsynsregister som Livsmedelsverket, regionsförvaltningsverken och kommunerna i riket tillsammans för enligt 79 § 1 mom. 4 punkten i livsmedelslagen och ett sådant register som Livsmedelsverket för enligt 79 § 4 mom. 1–5 punkterna i livsmedelslagen.

Vid införandet av uppgifter i de i 3 och 4 mom. avsedda registren ska 80 § i livsmedelslagen iaktas i tillämpliga delar.

11 §. Straffbestämmelser

Inom landskapets behörighet ska bestämmelserna om hälsobrott i 44 kap. 1 § i strafflagen (FFS 39/1889) tillämpas på Åland.

Inom landskapets behörighet ska även bestämmelserna om straff för smuggling, försök till smuggling och lindrig smuggling av livsmedel samt olaga befattningstagande med införd gods och lindrigt olaga befattningstagande med införd gods i 46 kap. 4–6 och 6a §§ i strafflagen tillämpas på Åland.

12 §. Rättelseyrkande

En sakägare som är missnöjd med ett beslut som fattats med stöd av denna lag kan inom 30 dagar, räknat från beslutsdagen, skriftligen begära rättelse hos beslutsmyndigheten. En begäran om rättelse ska behandlas utan dröjsmål. Rättelse begärs i enlighet med bestämmelserna i förvaltningslagen.

I fråga om beslut som fattats enligt denna lag kan rättelse inte begäras i de fall det gäller beslut som avses i 9, 11 och 20 §§, 55–61 §§, 62 § 2 och 3 mom. och 63–67 §§ i livsmedelslagen.

I fråga om ett i 42 § i livsmedelslagen avsett skriftligt beslut om köttbesiktning får rättelse begäras inom 14 dagar från delfäendet av beslutet.

13 §. Besvär/bestämmelser

Besvär över lagligheten av ett beslut som ÅMHM fattat enligt denna lag med anledning av ett rättelseyrkande får anföras hos Ålands förvaltningsdomstol.

Besvär över lagligheten av ett beslut som landskapsregeringen fattat enligt denna lag med anledning av ett rättelseyrkande får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen.

I ett beslut enligt 9 kap. i livsmedelslagen som inte avser påföljdsavgift inom livsmedelstillsynen enligt 67 § i livsmedelslagen kan det bestämmas att beslutet ska iaktas innan det har vunnit laga kraft eller innan en begäran om rättelse har behandlats, om inte be-

L 13 LF (2015:69) om tillämpning av författningar om livsmedel

svärmyndigheten eller den myndighet som behandlar begäran om rättelse bestämmer något annat. Begäran om rättelse och besvär ska behandlas utan dröjsmål.

Ett skriftligt beslut om köttbesiktning enligt 42 § i livsmedelslagen ska iakttas trots begäran om rättelse och besvär, om inte beslutsmyndigheten eller besvärsmyndigheten bestämmer något annat.

14 §. Landskapsförordning

Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av livsmedelslagen ska tillämpas på Åland oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver.

Se LF (2023:133) om tillämpning på Åland av riksförfattningar om livsmedel och livsmedelshygien.

15 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (2007:26) om tillämpning i landskapet Åland av livsmedelslagen (*den upphävda lagen*) jämte ändringar.

Hänvisningar i annan landskapslagstiftning till den upphävda lagen ska avse denna lag.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

De förordningar som landskapsregeringen har utfärdat med stöd av landskapslagen (2007:26) om tillämpning i landskapet Åland av livsmedelslagen fortsätter att gälla tills något annat föreskrivs.

Se LF (2020:43) om tillämpning på Åland av riksförfattningar om livsmedel och livsmedelshygien.

16 §. Övergångsbestämmelser

Livsmedelslokaler och primärproduktionsställen som har godkänts eller anmälts enligt den upphävda lagen eller landskapslagen (2016:84) om tillämpning på Åland av hälsoskyddslagen får fortsätta med sin verksamhet utan separat godkännande eller anmälan. Dock ska ÅMHM göra en i 7 § 2 mom. avsedd kontroll av livsmedelsföretagare och kontaktmaterialföretagare inom två år räknat från tidpunkten för denna lags ikraftträdande.

Den som vid ikraftträdandet av denna lag är behörig att sköta en uppgift inom livsmedelstillsynen anses uppfylla kompetenskraven enligt denna lag för motsvarande uppgift.

L 13 Landskapsförordning (2015:69) om tillämpning på Åland av riksförfattningar om livsmedel och livsmedelshygien

1 §. Författningar om livsmedel

Följande riksförfattningar om livsmedel ska tillämpas på Åland:

1. (2017/9) Jord- och skogsbruksministeriets förordning om kaseiner och kaseinater avsedda som livsmedel (FFS 962/2016).

2. Handels- och industriministeriets beslut om barnmat (FFS 789/1997).

3. Upphävd (2023:133).

4. Upphävd (2020/43).

5. Handels- och industriministeriets förordning om kaffe- och cikoriaextrakt (FFS 675/2000).

6. Handels- och industriministeriets förordning om socker (FFS 446/2003).

7. Handels- och industriministeriets förordning om kakao- och chokladprodukter (FFS 451/2003).

8. Handels- och industriministeriets förordning om vissa former av konserverad, helt eller delvis dehydratiserad mjölk (FFS 458/2003).

9. Handels- och industriministeriets förordning om sylt av frukt, gelé och marmelad samt vissa andra produkter (FFS 474/2003).

10. Upphävd (2023:133).

11. Jord- och skogsbruksministeriets förordning om kosttillskott (FFS 78/2010).

12. Upphävd (2016/74).

13. Jord- och skogsbruksministeriets förordning om förpackat vatten (FFS 166/2010).

14. Jord- och skogsbruksministeriets förordning om fruktjuice och vissa liknande produkter (FFS 662/2013).

15. Jord- och skogsbruksministeriets förordning om krav i fråga om vissa livsmedel (FFS 264/2012).

16. Jord- och skogsbruksministeriets förordning om djupfrysta livsmedel (FFS 818/2012).

17. Jord- och skogsbruksministeriets förordning om honung (FFS 392/2015).

2 §. Författningar om tillsatser och främmande ämnen i livsmedel

Följande riksförfattningar om tillsatser och främmande ämnen i livsmedel ska tillämpas på Åland:

1. Handels- och industriministeriets anvisningar om högsta halter av vissa biologiska orenheter i livsmedel (FFS 135/1996).

2. Handels- och industriministeriets förordning om behandling av livsmedel med joniserande strålning (FFS 852/2000).

3. Handels- och industriministeriets förordningar om högsta halter av vissa bekämpningsmedel i frukt och grönsaker samt i spannmål, ägg och äggprodukter (FFS 273/2001, 500/2001, 1183/2001, 104/2002, 727/2002, 952/2002, 1190/2002, 241/2003, 308/2003, 476/2003, 633/2003, 777/2003, 464/2004, 620/2004, 869/2004, 1090/2004, 143/2005, 909/2005, 935/2005, 81/2006, 175/2006, 262/2006, 319/2006, 383/2006, 554/2006, 732/2006, 733/2006, 955/2006, 1008/2006, 245/2007, 263/2007, 515/2007, 754/2007, 814/2007, 822/2007, 887/2007, 967/2007, 1037/2007 och 1092/2007).

4. (2016/74) Jord- och skogsbruksministeriets förordning om gränsvärden för vissa främmande ämnen i livsmedel (FFS 880/2016).

5. Handels- och industriministeriets förordning om provtagningsmetoder för den offentliga kontrollen av bekämpningsrester i frukt och grönsaker samt i spannmål, ägg och äggprodukter (FFS 475/2003)

6. Handels- och industriministeriets förordning om de nationella arrangemang som ikraftträdandet av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1925/2006 om tillsättning av vitaminer och mineral-

ämnen samt vissa andra ämnen i livsmedel förutsätter (FFS 726/2007).

7. Handels- och industriministeriets förordning om resterna av bekämpningsmedel i barnmat (FFS 1215/2007).

8. Jord- och skogsbruksministeriets förordning om processhjälpmiddel i livsmedel (FFS 1020/2011).

9. (2016/74) Jord- och skogsbruksministeriets förordning om berikning av homogeniserad skummjölk med D-vitamin (FFS 754/2016).

3 §. *Författningar om livsmedelsförpackningar och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel*

Följande riksförfattningar om livsmedelsförpackningar och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel ska tillämpas på Åland:

1. Handels- och industriministeriets beslut om tungmetaller som övergår från förnödenheter som kommer i beröring med livsmedel (FFS 268/1992).

2. Upphävd (2016/74).

3. Handels- och industriministeriets förordning om förnödenheter av plast som kommer i beröring med livsmedel (FFS 141/2005).

4. Handels- och industriministeriets förordning om förnödenheter av plast som kommer i beröring med livsmedel (FFS 181/2005).

5. Handels- och industriministeriets förordning om regenererad cellulosafilem som används vid framställningen av förnödenheter som kommer i beröring med livsmedel (FFS 697/2005).

6. Handels- och industriministeriets förordning om keramiska förnödenheter som kommer i beröring med livsmedel (FFS 165/2006).

7. Handels- och industriministeriets förordning om förnödenheter av plast som kommer i beröring med livsmedel (FFS 762/2006).

8. Handels- och industriministeriets förordning om förnödenheter av plast som kommer i beröring med livsmedel (FFS 1065/2007).

9. Jord- och skogsbruksministeriets förordning om förnödenheter av plast som kommer i beröring med livsmedel (FFS 107/2009).

10. Social- och hälsovårdsministeriets förordning om informationsmaterial om föda för spädbarn och småbarn (FFS 267/2010).

11. Jord- och skogsbruksministeriets förordning om förnödenheter av plast som kommer i beröring med livsmedel (FFS 106/2011).

12. Jord- och skogsbruksministeriets förordning om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna (FFS 834/2014).

13. Jord- och skogsbruksministeriets förordning om att märka vissa livsmedel som kraftigt saltade (FFS 1010/2014).

4 §. (2016/89) *Författningar om livsmedelshygien*

Följande riksförfattningar om livsmedelshygien ska tillämpas på Åland:

1-2. Upphävda (2023:133).

3. Upphävd (2020/43).

4. Social- och hälsovårdsministeriets förordning om det nationella genomförandet av överenskommen om internationell transport av lättfördärliga livs-

medel och om specialutrustning för sådan transport (FFS 971/2006).

5. Jord- och skogsbruksministeriets förordning om främmande ämnen i livsmedel av animaliskt ursprung (1/VLA/2007).

6-7. Upphävda (2023:133).

8. Statsrådets förordning om utredning av livsmedels- och vattenburna epidemier (FFS 1365/2011), till den del den gäller utredning i enlighet med livsmedelslagen.

9-12. Upphävda (2023:133).

13. Statsrådets förordning om laboratorier som utför undersökningar enligt livsmedelslagen, foderlagen och hälsoskyddslagen (FFS 152/2015)), till den del den gäller undersökningar i enlighet med livsmedelslagen (FFS 23/2006).

5 §. *Författningar om köthygien*

Följande riksförfattningar om köthygien ska tillämpas på Åland:

1. Upphävd (2016/74).

2-7. Upphävda (2023:133).

8. Jord- och skogsbruksministeriets förordning om uppföljning av sjukdomsfrekvens hos svin (6/VLA/2012).

9. Upphävd (2023:133).

6 §. *Ändringar i riksförfattningar*

Ändringar i de i 1-5 §§ angivna författningarna ska tillämpas på Åland från den tidpunkt de träder i kraft i riket.

7 §. *Förvaltningsuppgifter*

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet ska inom landskapets lagstiftningsbehörighet sköta de förvaltningsuppgifter som enligt 1-5 §§ ska skötas av kommunerna och regionförvaltningsverken och dessutom de av Livsmedelssäkerhetsverkets uppgifter som anges i 3 § 2 mom. landskapslagen (2007:26) om tillämpning i landskapet Åland av livsmedelslagen. (2017/9)

Landskapsregeringen ska inom landskapets lagstiftningsbehörighet sköta övriga uppgifter som enligt 1-5 §§ ska skötas av statliga myndigheter. (2017/9)

Hänvisningar till bestämmelser i rikslagstiftningen i de i 1-5 §§ angivna författningarna ska avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

8 §. *Språkkrav*

Den information som ska finnas på livsmedel som saluförs på Åland ska vara skriven på svenska.

Ikraftträdandebestämmelse (2015:69):

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 2015.

Bestämmelserna i 7 § 2 och 3 mom. i den i 3 § 12 punkten angivna förordningen ska tillämpas från och med den 13 december 2016.

Bestämmelserna i 24 och 25 §§ i handels- och industriministeriets förordning om förpackningspåskrifter för livsmedel (1084/2004) ska tillämpas på Åland fram till den 13 december 2016 och bestämmelserna i den i 3 § 13 punkten angivna förordningen ska tillämpas från och med den 13 december 2016.

Genom denna förordning upphävs landskapsförordningen (2011:94) om tillämpning av riksförfattningar om livsmedel och livsmedelshygien.

L 14 LF (2023:133) om tillämpning av författningar om livsmedel

L 14 Landskapsförordning (2023:133) om tillämpning på Åland av riksförfattningar om livsmedel och livsmedelshygien

1 §. Tillämpningsområde

Inom landskapets behörighet och med i denna förordning angivna avvikelser ska följande riksförfattningar tillämpas på Åland:

1) statsrådets förordning om behörighets- och språkkrav för personer som utför myndighetstillsyn över livsmedel av animaliskt ursprung (FFS 312/2021),

2) jord- och skogsbruksministeriets förordning om livsmedelstillsyn (FFS 315/2021),

3) jord och skogsbruksministeriets förordning om zoonoser (FFS 316/2021),

4) jord- och skogsbruksministeriets förordning om livsmedelshygien (FFS 318/2021).

Ändringar i de i 1 mom. angivna riksförfattningarna ska tillämpas på Åland från den tidpunkt de träder i kraft i riket.

Bestämmelser om livsmedel och livsmedelshygien finns även i landskapsförordningen (2015:69) om tillämpning på Åland av riksförfattningar om livsmedel och livsmedelshygien.

Bestämmelserna i landskapslagstiftningen om jakt, fiske och fiskodling och vad som följer därav ska i tillämpliga delar iaktas vid tillämpningen av denna förordning.

2 §. Förvaltningsuppgifter

Inom landskapets behörighet ska Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet sköta de förvaltningsuppgifter som enligt de i 1 § 1 mom. angivna författningarna ska skötas av kommunerna och regionförvaltningsverken och dessutom de av Livsmedelsverkets uppgifter som anges i 2 § 2–4 mom. i landskapslagen (2023:132) om tillämpning på Åland av livsmedelslagen.

Inom landskapets behörighet ska landskapsregeringen sköta övriga uppgifter som enligt de i 1 § 1 mom. angivna författningarna ska skötas av statliga myndigheter.

3 §. Hänvisningar

Hänvisningar till bestämmelser i rikslagstiftningen i de i 1 § 1 mom. angivna författningarna ska avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen om sådana finns.

4 §. Språkkrav

Den information som ska finnas på livsmedel som saluförs på Åland ska vara skriven på svenska.

I 36 § 1 mom. i självstyrelselagen (1991:71) för Åland finns bestämmelser om ämbetsspråket i stats-, landskaps-, och kommunalförvaltningen.

5 §. Särskilda undantag

Bestämmelserna i 4 § 2 mom., 9 § 2 mom. och 16 § 2 mom. i jord- och skogsbruksministeriets förordning om livsmedelstillsyn ska inte tillämpas på Åland.

Bestämmelserna i 2 § 3 mom., 18 § 3 mom., 19, 20 och 33 §§, 45 § 3 mom., 49 och 56 §§ samt 57 § till den del den avser renslakterier samt 59 § i jord- och

skogsbruksministeriets förordning om livsmedelshygien ska inte tillämpas på Åland.

Ikraftträdandebestämmelse (2023:133):

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2024.

Genom denna förordning upphävs 1 § 3 och 10 punkterna, 4 § 1–2, 6–7 och 9–12 punkterna samt 5 § 2–7 och 9 punkterna i landskapsförordningen (2015:69) om tillämpning på Åland riksförfattningar om livsmedel och livsmedelshygien, av dessa punkter 4 § 6 punkten och 5 § 9 punkten sådana de lyder i landskapsförordningen 2020/43.

L 15 Landskapslag (1988:8) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om konsumentssäkerhet (2012/46)

1 §. (1998/111) Inom landskapets behörighet och med de avvikelser som följer av denna lag, ska följande riksförfattningar tillämpas i landskapet: (2012/46)

1) (2012/46) konsumentssäkerhetslagen (FFS 920/2011),

2) (2016/17) lagen om kosmetiska produkter (FFS 492/2013),

3) (2012/46) lagen om leksakers säkerhet (FFS 1154/2011) samt

4) (2012/46) lagen om underrättelser till Europeiska kommissionen om marknadskontrollen av vissa produkter som medför risk (FFS 1197/2009).

Ändringar i ovan nämnda författningar skall tillämpas i landskapet från den dag de träder i kraft i riket.

2 §. Denna lag tillämpas inte då det i annan landskapslag särskilt är stadgat om förebyggande av risker i 1 § 1 mom. nämnt avseende.

Denna lag tillämpas inte i fråga om sådan näringsutövning som enligt 27 och 29 §§ självstyrelselagen regleras genom rikslagstiftning. (1993/64)

3 §. (2016/27) Landskapsregeringen och Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet övervakar att denna lag och de bestämmelser som har utfärdats med stöd av den följs, i enlighet med vad som följer av denna lag och landskapslagstiftningen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

De förvaltningsuppgifter som enligt de i 1 § 1 mom. 2 punkten och 8 § avsedda författningarna, 8 § till den del den avser i riket utfärdade bestämmelser med stöd av den i 1 § 1 mom. 2 punkten avsedda lagen, ankommer på statens myndigheter ska i landskapet skötas av landskapsregeringen, till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området.

De förvaltningsuppgifter som enligt de i 1 § 1 mom. 1, 3 och 4 punkterna samt 8 § avsedda författningarna, 8 § till den del den avser i riket utfärdade bestämmelser med stöd av de i 1 § 1 mom. 1, 3 och 4 punkterna avsedda författningarna, ankommer på statens myndigheter ska i landskapet skötas av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området.

Skyldigheten enligt 8 § i konsument säkerhetslagen för verksamhetsutövare att lämna underrättelse om farliga konsumtionsvaror eller konsumenttjänster till Säkerhets- och kemikalieverket ska i landskapet avse en skyldighet för verksamhetsutövare att lämna underrättelse om farliga konsumtionsvaror eller konsumenttjänster till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

4 §. (1995/59) Anvisningar, anteckningar och annan information som enligt de författningar som avses i 1 och 8 §§ skall finnas på vara skall i landskapet vara skrivna åtminstone på svenska, om inte landskapsregeringen av särskilda skäl beviljar undantag från kravet.

5 §. (2012/46) Bestämmelserna i 53 och 54 §§ i konsument säkerhetslagen ska inte tillämpas i landskapet. (2016/27)

Inom landskapets behörighet ska hänvisningen till

1) förvaltningslagen (FFS 434/2003) i 30 § i konsument säkerhetslagen avse förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland,

2) språklagen (FFS 423/2003) och samiska språklagen (FFS 1086/2003) i 30 § i konsument säkerhetslagen avse 36 § i självstyrelselagen (1991:71) för landskapet Åland,

3) lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (FFS 621/1999) och lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (FFS 13/2003) i 30 § i konsument säkerhetslagen avse offentlighetslagen (2021:79) för Åland,

4) viteslagen (FFS 1113/1990) i 45 § i konsument säkerhetslagen avse landskapslagen (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen,

5) polislagen (FFS 872/2011) i 46 § i konsument säkerhetslagen avse landskapslagen (2021:12) om tillämpning på Åland av polislagen,

6) lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet i 47 § i konsument säkerhetslagen avse offentlighetslagen för Åland,

7) kemikalielagen (FFS 744/1989) i 2 § i lagen om kosmetiska produkter avse landskapslagen (1990:32) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier,

8) lagen om marknadskontrollen av vissa produkter (FFS 1137/2016) i 2 § i lagen om kosmetiska produkter avse landskapslagen (2017:37) om marknadskontrollen av vissa produkter,

9) lagen om försöksdjursverksamhet (FFS 62/2006) i 2 § i lagen om kosmetiska produkter avse landskapslagen (2013:75) om tillämpning av lagen om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål,

10) språklagen i 21 § i lagen om kosmetiska produkter avse 36 § i självstyrelselagen för landskapet Åland,

11) språklagen i 12 § i lagen om leksakers säkerhet avse 36 § i självstyrelselagen för landskapet Åland,

12) kemikalielagen i 25 § i lagen om leksakers säkerhet avse landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier,

13) språklagen i 29 § i lagen om leksakers säkerhet avse 36 § i självstyrelselagen för landskapet Åland,

14) lagen om marknadskontrollen av vissa produkter i 56 och 57 §§ i lagen om leksakers säkerhet avse landskapslagen om marknadskontrollen av vissa produkter och

15) lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet i 5 § i lagen om underrättelser till Europeiska kommissionen om marknadskontrollen av vissa produkter som medför risk (FFS 1197/2009) avse offentlighetslagen för Åland. (2023/81)

Om det i någon av de i 1 § angivna riksförfattningarna hänvisas till någon av de övriga i 1 § angivna författningarna ska hänvisningen inom landskapets behörighet avse denna lag.

5a §. (2016/27) Med avvikelse från vad som föreskrivs i bestämmelserna i 33 § i konsument säkerhetslagen och i 19 § i lagen om kosmetiska produkter tas för de prestationer som landskapsregeringen och Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet utför enligt denna lag avgifter till landskapet enligt de grunder som anges i landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet och i enlighet med landskapslagen (2007:115) om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet tar ut en avgift av verksamhetsutövaren för inspektioner som gäller iakttagandet av beslut som utfärdats med stöd av 34–42 §§ och 44 § i konsument säkerhetslagen.

5b §. (2016/27) Säkerhets- och kemikalieverkets riksomfattande tillsynsplan i 20 § i konsument säkerhetslagen motsvaras i landskapet av den verksamhets- och resultatplan som framgår av landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

6 §. (2012/46) I miljö- och hälsoskyddsmyndighetens beslut i ett ärende som avses i denna lag får ändring sökas i enlighet med vad som föreskrivs i 19 § landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet med beaktande av bestämmelserna i 48 och 49 §§ i konsument säkerhetslagen.

7 §. Den som bryter mot bestämmelserna i 4 § straffas med böter.

Inom landskapets behörighet ska utöver straffbestämmelsen i 1 mom. och bestämmelserna i 50 § i konsument säkerhetslagen, 23 § i lagen om kosmetiska produkter och 61 a § i lagen om leksakers säkerhet även bestämmelserna om straff för hälsobrott i 44 kap. 1 § strafflagen (FFS 39/1889) tillämpas i landskapet. (2023/81)

Inom landskapets behörighet ska ändringar om straff för brott mot den i 2 mom. angivna bestämmelsen i strafflagen tillämpas från den dag de träder i kraft i riket. (2012/46)

8 §. Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av de lagar som avses i 1 § skall tillämpas i landskapet Åland oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver. (1998/111)

Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet i landskapsförordning besluta om genomföran-

L 16 LF (1995:64) om tillämpning av författningar om konsumentsäkerhet

det i landskapet av EG:s direktiv rörande angelägenheter som avses i denna lag.

3 mom. upphävt (2012/46).

Se LF (1995:64) om tillämpning på Åland av riksförfattningar om konsumentsäkerhet (2012/48).

Ikraftträdandebestämmelse (2012/46):

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2012.

De tjänsteleverantörer som när denna lag träder i kraft tillhandahåller tjänster i enlighet med 6 § konsumentsäkerhetslagen ska upprätta ett säkerhetsdokument inom sex månader efter att denna lag rätt ikraft.

Författningar som utfärdats med stöd av den bestämmelse genom vilken lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet (FFS 75/2004) inom landskapets behörighets gjorts tillämplig i landskapet förblir alltså i kraft ända tills landskapsregeringen upphäver dem.

Inom landskapets behörighet tillämpas bestämmelserna i 25 § lagen om leksakers säkerhet från och med den 20 juli 2013.

Inom landskapets behörighet tillämpas bestämmelserna i lagen om leksakers säkerhet (FFS 287/1997), nedan kallad den upphävda lagen, på sådana leksaker som släppts ut på marknaden före denna lags ikraftträdande. Bestämmelserna i 21 och 22 §§ i den upphävda lagen tillämpas dock på leksaker som har släppts ut på marknaden efter det att denna lag trätt i kraft men innan den i 4 mom. angivna bestämmelsen ska börja tillämpas.

L 16 Landskapsförordning (1995:64) om tillämpning på Åland av riksförfattningar om konsumentsäkerhet (2012/48)

1 §. (2016/28) Författningar om konsumentsäkerhet

Inom landskapets behörighet ska följande riksförfattningar, med de avvikelser som anges i denna förordning, tillämpas på Åland:

1) förordningen om brandsäkerhetskrav för stoppade sittmöbler (FFS 743/1990),

2) förordningen om brandsäkerhetskrav för madrasser (FFS 57/1991),

3) förordningen om farliga livsmedelsimitationer (FFS 359/1991),

4) statsrådets förordning om uppgifter som skall lämnas om konsumtionsvaror och konsumenttjänster (FFS 613/2004),

5) statsrådets förordning om säkerställande av barnsäkerheten hos tändare som släpps ut på marknaden och om förbud att på marknaden släppa ut leksaksliknande tändare (FFS 780/2006),

6) statsrådets förordning om maskiners säkerhet (FFS 400/2008),

7) upphävd (2022:17),

8) statsrådets förordning om säkerhetsdokument för vissa konsumenttjänster (FFS 1110/2011),

9) statsrådets förordning om leksakers säkerhet (FFS 1218/2011),

10) arbets- och näringsministeriets förordning om vissa krav på de kemiska egenskaperna hos leksaker (FFS 1352/2011),

11) statsrådets förordning om de högsta tillåtna mängderna formaldehyd i vissa textilprodukter (FFS 233/2012) samt

12) statsrådets förordning om förbud mot utsläppande på marknaden av vissa skärverktyg (FFS 683/2013).

2 §. Undantag från tillämpning av bestämmelser i de riksförfattningar som avses i 1 §

Denna förordning tillämpas inte då det i annan landskapslagstiftning särskilt är stadgat om förebyggande av risker i 1 § 1 mom. nämnt avseende. (2006/22)

Denna förordning tillämpas inte i fråga om sådan näringsutövning som enligt 27 och 29 §§ självstyrelselagen regleras genom rikslagstiftning. (2006/22)

3 mom. upphävt (2012/48).

3 §. Ändring i riksförfattning

Ändringar av de författningar som avses i 1 § skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

4 §. Språkkrav

Anvisningar, anteckningar och annan information som enligt de författningar som avses i 1 § skall finnas på förpackning skall i landskapet vara skrivna åtminstone på svenska, om inte landskapsregeringen av särskilda skäl beviljar undantag från kravet.

5 §. Förvaltningsmyndigheter

De förvaltningsuppgifter som enligt de författningar som avses i 1 § ankommer på statens myndigheter med undantag för regionförvaltningsverket ska på Åland skötas av landskapsregeringen till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området och inte annat följer av bestämmelser i denna förordning. (2012/48)

De förvaltningsuppgifter som enligt de i 1 § angivna författningarna ankommer på regionförvaltningsverket, kommunerna och kommunala myndigheter ska på Åland handhas av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, såvitt fråga är om uppgifter som faller inom landskapets behörighetsområde. (2012/48)

Hänvisningar till bestämmelser i rikslagstiftningen i de författningar som avses i 1 § skall avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

6 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 september 1995.

L 17 Landskapslag (2022:17) om tillämpning på Åland av lagen om personlig skyddsutrustning som är avsedd att användas av konsumenter

1 §. Lagens tillämpningsområde

Lagen om personlig skyddsutrustning som är avsedd att användas av konsumenter (FFS 218/2018), rikslagen, ska tillämpas på Åland med de avvikelser som anges i denna lag.

Rikslagen ska tillämpas på Åland sådan den lyder när denna lag träder i kraft. Ändringar i rikslagen ska

tillämpas på Åland från det att de träder i kraft i riket om inte annat följer av denna lag.

2 §. Hänvisningar

Hänvisningar i rikslagen till bestämmelser som har motsvarigheter i landskapslagstiftningen ska avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

3 §. Förvaltningsuppgifter

Förvaltningsuppgifter i rikslagen som ankommer på statens myndigheter ska på Åland skötas av landskapsregeringen.

4 §. Språkkrav

De i 4 § i rikslagen angivna uppgifterna, anvisningarna och tekniska dokumentationen ska finnas åtminstone på svenska.

5 §. Straffbestämmelser

Inom lagtingets behörighet ska utöver straffbestämmelsen i 9 § i rikslagen även bestämmelserna om straff för hälsobrott i 44 kap. 1 § strafflagen (FFS 39/1889) tillämpas i landskapet till den delen den avser personlig skyddsutrustning för konsumenter.

6 §. Landskapsförordning

Landskapsregeringen kan genom landskapsförordning besluta att bestämmelser som har utfärdats med stöd av rikslagen ska tillämpas på Åland oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen beslutar.

7 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 april 2022.

Genom denna lag upphävs 1 § 7 punkten i landskapsförordningen (1995:64) om tillämpning på Åland av riksförfattningar om konsumenters säkerhet.

De intyg över EG-typkontroll och beslut om godkännande som utfärdats för den personliga skyddsutrustningen i fråga fortsätter att vara giltiga till och med den 21 april 2023, om de inte löper ut före den dagen.

L 18 Landskapslag (1990:32) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier (1995/60)

1 §. (2010/41) Inom landskapets behörighet ska kemikalielagen (FFS 599/2013) tillämpas med de avvikelser som följer av denna lag. (2014/24)

Till den del kemikalielagen reglerar sådant som hör till landskapets behörighet ska den tillämpas sådan den lyder när denna lag träder i kraft. Ändras därefter något i kemikalielagen som hör till landskapets behörighet ska ändringarna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket, om inte annat följer av denna lag.

2 §. (1995/60) Anvisningar, anteckningar eller annan information som enligt de författningar som avses i 1 och 4 §§ skall finnas på kemikalie skall i landskapet vara skrivna åtminstone på svenska, om inte landskapsregeringen av särskilda skäl beviljar undantag från kravet.

3 §. (1995/60) De förvaltningsuppgifter som enligt de författningar som avses i 1 och 4 §§ ankommer på

närings-, trafik- och miljöcentralen ska i landskapet skötas av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. Andra förvaltningsuppgifter som enligt de författningar som avses i 1 och 4 §§ ankommer på statens myndigheter ska i landskapet skötas av landskapsregeringen, till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftnings- och förvaltningsbehörighet på området. Landskapsregeringen kan i förordning till en underlydande myndighet delegera sådana förvaltningsuppgifter. (2014/24)

Hänvisningar till bestämmelser i rikslagstiftningen i de författningar som avses i 1 och 4 §§ skall avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

3a §. (2014/24) De förvaltningsuppgifter som enligt de författningar som avses i 1 och 4 §§ ankommer på en kommunal myndighet ska i landskapet skötas av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området.

3b §. (2007/124) Beslut som fattats med stöd av denna lag överklagas enligt bestämmelserna i de författningar som avses i 1 och 4 §§. I miljö- och hälsoskyddsmyndighetens beslut i ärende som avses i denna lag får ändring sökas i enlighet med vad som föreskrivs i 19 § landskapslagen (2007:115) om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

3c §. (2020/39) Godkännanden som gjorts av Säkerhets- och kemikalieverket i enlighet med bestämmelserna i 27, 37, 39 och 42 §§ i kemikalielagen är gällande på Åland.

Återkallelser och ändringar av de godkännanden som avses i 1 mom. är gällande på Åland.

3d §. (2020/39) Personer och företag som i enlighet med bestämmelserna i 40, 43 och 44 §§ i kemikalielagen har registrerats i det examens- och företagsregister som avses i 17 § 2 mom. 4 punkten i kemikalielagen är behöriga på Åland.

4 §. (1995/60) Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av kemikalielagen ska tillämpas i landskapet Åland oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver. (2010/41)

Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet i landskapsförordning besluta om genomförandet i landskapet av EG:s direktiv rörande angelägenheter som avses i denna lag.

3 mom. upphävt (2010/41).

Se LF (2023:91) om tillämpning på Åland av riksförfattningar om kemikalier. Se även LL (2007:98) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor och LF (2007:99) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier och säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor.

5 §. (2011/45) Utöver straffbestämmelserna i 59 § kemikalielagen ska bestämmelserna i 44 kap. 1 § 3 punkten strafflagen (FFS 39/1889) om hälsobrott tillämpas i landskapet. Dessutom ska den som upp-

L 19 LF (2023:91) om tillämpning av författningar om kemikalier

såtligen eller av grov oaktsamhet framställer, överläter, transporterar, använder, behandlar eller förvarar ett ämne, ett preparat, en blandning, en produkt eller ett föremål eller använder en anordning i strid med (2014/24)

1) denna lag,

2) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG (REACH-förordningen),

3) (2020/39) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 av den 16 december 2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006 (CLP-förordningen),

3a) (2020/39) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 528/2012 av den 22 maj 2012 om tillhandahållande på marknaden och användning av biocidprodukter (biocidförordningen) eller

4) bestämmelser som utfärdats med stöd av dem så att gärningen är ägnad att förorena miljön, orsaka andra motsvarande skadliga förändringar i miljön, skräpa ned miljön eller föroarsaka fara för hälsan dömas till straff enligt 35–38 §§ landskapslagen (2008:124) om miljöskydd. Därvid tillämpas även 40a § samma lag om juridiska personers straffansvar.

Bestämmelser om straff för miljöförstöring finns i 9 kap. landskapslagen (2008:124) om miljöskydd samt i 9 kap. vattenlagen (1996:61) för landskapet Åland. (2014/24)

6 §. Denna lag träder i kraft den 1 september 1990.

Genom lagen upphävs landskapslagen (1982:20) den 21 april 1982 angående tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar rörande bekämpningsmedel.

Ikraftträdandebestämmelse (2010/41):

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

De förordningar och beslut som utfärdats med stöd av landskapslagen (1990:32) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier sådan den lyder innan denna lag träder i kraft, förblir dock i kraft till dess att den utsatta giltighetstiden för dem utgår eller till dess landskapsregeringen upphäver dem.

L 19 Landskapsförordning (2023:91) om tillämpning på Åland av riksförfattningar om kemikalier

1 §. Tillämpningsområde

Inom landskapets lagstiftningsbehörighet ska, med de avvikelser som anges i denna förordning, följande riksförfattningar tillämpas på Åland:

1) statsrådets förordning om undantag från de bestämmelser i bilaga XVII till REACH-förordningen som gäller begränsningar av tillverkning, utsläppande på marknaden och användning av vissa farliga ämnen, blandningar och varor (FFS 647/2009),

2) statsrådets förordning om detaljförsäljning av kemikalier (FFS 644/2013),

3) statsrådets förordning om biocidprodukter (FFS 418/2014),

4) miljöministeriets förordning om ansökningar och anmälningar gällande biocidprodukter och deras verksamma ämnen (FFS 419/2014),

5) social- och hälsovårdsministeriets förordning om lämnande av kemikalieanmälan och uppgifter om mängder (FFS 1118/2020).

Ändringar i de riksförfattningar som anges i 1 mom. ska tillämpas inom landskapets lagstiftningsbehörighet från tidpunkten för ikraftträdandet i riket, om inte annat följer av denna förordning.

2 §. Avvikelser

Vid tillämpningen av de i 1 § 1 mom. angivna riksförfattningarna ska bestämmelserna i landskapslagen (1990:32) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier iaktas gällande språk, förvaltningsuppgifter och hänvisningar till bestämmelser i rikslagstiftningen som har sin motsvarighet i landskapslagstiftningen.

3 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 november 2023.

Genom denna förordning upphävs landskapsförordningen (2012:44) om tillämpning på Åland av riksförfattningar om kemikalier.

L 20 Landskapslag (2021:140) om tillämpning på Åland av alkohollagen

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Syfte och tillämpningsområde

I syfte att genom styrning av alkoholkonsumtionen förebygga de samhälleliga, sociala och medicinska skadeverkningarna av alkoholdrycker ska inom landskapets behörighet alkohollagen (FFS 1102/2017), nedan kallad alkohollagen, tillämpas på Åland, till den del den innehåller bestämmelser om tillstånd till servering av alkoholdrycker, med de avvikelser som följer av denna lag. Särskilda bestämmelser om rätt att idka näring i landskapet Åland finns i landskapslagen (1996:47) om rätt att utöva näring.

De i 1 mom. avsedda bestämmelserna i alkohollagen är tillämpliga sådana de lyder när denna lag träder i kraft. Sker därefter ändringar i alkohollagen ska de tillämpas från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket.

2 §. Hänvisningar

Hänvisningar i alkohollagen till bestämmelser i annan rikslagstiftning ska inom landskapets behörighet avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

3 §. Landskapsförordning

Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av alkohollagen ska tillämpas i landskapet Åland oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver.

Se 1 § LF (2013:59) om tillämpning på Åland av riksförfattningar om alkohol.

4 §. Landskapsregeringen

Landskapsregeringen har inom landskapets behörighet ett ansvar för allmän styrning, planering och uppföljning av regelverket.

Om inte annat särskilt föreskrivs i denna lag ska uppgifter som enligt alkohollagen sköts av rikets myndigheter inom landskapets behörighet skötas av landskapsregeringen.

5 §. Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, nedan tillståndsmyndigheten, är inom landskapets behörighet tillståndsmyndighet och har ansvar för sådana övriga uppgifter som enligt alkohollagen i riket sköts av statliga myndigheter. Till sådana övriga uppgifter hör

1) ansvar för tillsynen över servering av alkoholdrycker ombord på fartyg som är hemmahörande i landskapet Åland,

2) att i den omfattning som är ändamålsenligt föra ett sådant register över näringsidkare som har beviljats eller ansökt om serveringstillstånd som avses i 66 § alkohollagen (*alkoholnäringsregistret*) samt

3) att på ansökan pröva och bevilja serveringstillstånd när serveringsstället finns i landskapet eller när serveringsstället är ett fartyg som är hemmahörande i landskapet Åland och trafikerar mellan landskapet och riket.

Tillståndsmyndigheten har trots sekretessbestämmelserna rätt att avgiftsfritt av andra landskapsmyndigheter och kommunala myndigheter få de uppgifter som avses i 63 § 1 mom. alkohollagen, vilka behövs vid bedömning av anmälningar och ansökningar om tillstånd eller för tillsynen över efterlevnaden av denna lag.

6 §. Alkohol- och drogpolicy

Serveringstillståndshavaren ska för varje serveringsställe, för vilket serveringstillstånd har beviljats att gälla tills vidare, sammanställa och fortlöpande upprätthålla en skriftlig alkohol- och drogpolicy, av vilken ska framgå hur serveringsstället ska verka för att

1) förebygga ett riskfullt eller skadligt bruk av alkohol eller droger hos serveringsställets personal samt

2) främja ett ansvarsfullt förhållningssätt till alkohol hos personalen.

Serveringstillståndshavaren ska se till att all personal är informerad om alkohol- och drogpolicyns innehåll samt se till att en aktuell alkohol- och drogpolicy finns tillgänglig för personalen på arbetsplatsen. Varje anställd vid ett serveringsställe ska känna till var på arbetsplatsen de vid behov kan ta del av alkohol- och drogpolicyn.

Landskapsregeringen ska i landskapsförordning besluta närmare om det innehåll som ska finnas i den alkohol- och drogpolicy som avses i 1 mom.

Vad som i 1-3 mom. föreskrivs tillämpas även vid tillstånd som beviljats tills vidare enligt 19 § 3 mom. alkohollagen.

Se 4 § LF (2013:59) om tillämpning på Åland av riksförfattningar om alkohol.

2 kap. Avvikelser som rör tillståndsplikt

7 §. Serveringstillstånd för alkoholdrycker och förut-sättningar för beviljande av sådana tillstånd

Med avvikelse från 18 § 3 mom. alkohollagen får ett serveringsområde inte på anmälan utvidgas att omfatta en annan byggnad. Med annan byggnad avses en byggnad som inte är direkt ansluten till den byggnad för vilken ett serveringstillstånd är beviljat.

Tillståndshavaren ska uppmärksamma tillämpliga krav i enlighet med räddningslagen (2006:106) för landskapet Åland, plan- och bygglagen (2008:102) för landskapet Åland samt krav med stöd av dessa bestämmelser. Tillståndsmyndigheten ska informera räddningsmyndigheten om inkomna ansökningar om serveringstillstånd, om ansökningar om godkännanden av områden och lokaler som sådana serveringsområden som avses i alkohollagens 20 §, samt om inkomna anmälningar eller ansökningar om ändring av serveringsområden. Tillståndsmyndigheten ska informera räddningsmyndigheten om fattade beslut om sådana tillstånd och godkännanden.

Två eller flera tillståndshavare får ha samtidig servering på ett godkänt serveringsområde som avses i 20 § 1 mom. alkohollagen, efter att ha gjort en anmälan om saken till tillståndsmyndigheten. Av anmälan ska framgå vilken av tillståndshavarna som ansvarar för övervakningen på området.

Alkoholfria drycker ska i tillfredsställande urval och till skäliga priser erbjudas vid ett serveringsställe, och inkluderas i prislistor eller menyer som också omfattar alkoholdrycker. Kravet gäller även vid servering ombord på fartyg hemmahörande i landskapet i trafik mellan Åland och utlandet eller i trafik utomlands enligt denna lags 14 §.

8 §. Servering vid tillställningar och evenemang

Den som har gjort en anmälan om servering i en evenemangs-, mötes- eller festlokal eller ett motsvarande område som avses i 20 § 2 mom. alkohollagen ska iaktta de begränsningar och villkor som tillståndsmyndigheten har beslutat ska gälla för serveringslokalen eller -området. Anmälan om serveringen ska vara myndigheten tillhanda senast tre vardagar innan serveringen börjar. Tillståndsmyndigheten ska vid behov informera Ålands polismyndighet om att en sådan anmälan har lämnats.

9 §. Republikens president har förordnat att landskapslagens 9 § ska förfalla.

3 kap. Avvikelser som rör servering av alkoholdrycker

10 §. Avvikelser som rör ansvaret för personal som har hand om servering

Med avvikelse från 38 § 2 mom. alkohollagen ska den ansvariga föreståndaren eller en annan person som tillståndshavaren har utsett för uppgiften som

L 20 LL (2021:140) om tillämpning av alkohollagen

föreståndare se till att gällande bestämmelser om servering av alkohol iakttas på serveringsstället, samt ska personligen vara närvarande under de tider när konsumtion av tillståndspliktiga alkoholdrycker sker på serveringsstället.

De skyldigheter som den ansvariga föreståndaren har, eller en sådan annan person som tillståndshavaren har utsett för uppgiften som föreståndare, kan fullgöras även helt utan personlig närvaro på serveringsstället om

1) den totala serveringen av alkoholhaltiga drycker omräknat till ren alkohol inte kan värderas överstiga 50 liter per år eller 8 liter per kalendermånad och

2) en anställd, som fyllt 20 år och som utsetts av tillståndshavaren eller den ansvariga föreståndaren att handha den direkta övervakningen, är närvarande på serveringsstället och

3) den ansvariga föreståndaren eller en sådan annan person som tillståndshavaren har utsett för uppgiften som föreståndare, kan kallas till och inställa sig på serveringsstället inom sextio minuter.

11 §. *Avvikelse som rör åldern hos personal som har hand om servering*

Med avvikelse från 38 § 3 mom. alkohollagen får inte en person innan denne har fyllt 18 år servera alkoholdrycker med undantag för personer som

1) har en sådan tillräcklig yrkesutbildning för att servera alkoholdrycker som ges enligt en gymnasieexamen med yrkesinriktning inom restaurangbranschen i enlighet med bestämmelserna i 26 § i landskapslagen (2011:13) om gymnasieutbildning, eller har en annan sådan lämplig yrkesutbildning för arbetsuppgiften, eller

2) har fyllt 16 år och genomgår en yrkesutbildning som avses i punkt 1 samt som en del i utbildningen under ledning av en utbildare anlitas för servering av alkoholdrycker.

12 §. *Avvikelse som rör serveringstider*

Med avvikelse från 43-44 §§ alkohollagen ska landskapsregeringen i landskapsförordning besluta om de tider på dygnet under vilka servering och föräring av alkoholdrycker som innehåller mer än 2,8 volymprocent etylalkohol är tillåten på ett serveringsområde inomhus eller utomhus. Landskapsregeringen kan dessutom i landskapsförordning med avvikelse från 44 § 3 mom. alkohollagen besluta om en möjlighet att förlänga serveringstiden, efter en anmälan eller ansökan om det till tillståndsmyndigheten samt kan därvid besluta om hur lång tid före en önskad förlängning en anmälan eller ansökan ska ha lämnats till tillståndsmyndigheten.

Landskapsregeringen kan i landskapsförordning besluta närmare om de utredningar som ska fogas till en anmälan eller ansökan om förlängd serveringstid som lämnas till tillståndsmyndigheten.

44 § 5 mom. alkohollagen är inte tillämplig. I landskapslagen (2016:84) om tillämpning på Åland av hälsoskyddslagen finns särskilda bestämmelser om behandling av en anmälan om förlängd serveringstid som lämnas till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

På ett serveringsområde som avses i 7 § 3 mom. denna lag och 19 § 1 mom. alkohollagen får serveringen inte fortsätta efter klockan 1.30.

Se 2c § LF (2013:59) om tillämpning på Åland av riksförfattningar om alkohol.

13 §. *Tillståndsmyndighetens information till Ålands polismyndighet*

Tillståndsmyndigheten ska informera Ålands polismyndighet om inkomna anmälningar om förlängd serveringstid samt om beviljade tillstånd som rör avvikelser från serveringstiden.

4 kap. *Avvikelse som rör servering av alkoholdrycker i utrikestrafik*

14 §. *Avvikelse som rör servering av alkoholdrycker på fartyg i utrikestrafik*

Med avvikelse från 47 § 1 mom. alkohollagen avses med servering av alkoholdrycker på fartyg, servering ombord på fartyg hemmahörande i landskapet i trafik mellan Åland och utlandet eller i trafik utomlands.

Bestämmelserna i 6 och 12 §§ i denna lag tillämpas inte på servering av alkoholdrycker ombord på fartyg hemmahörande i landskapet Åland, i trafik mellan Åland och utlandet eller i trafik utomlands.

5 kap. *Avvikelse som rör tillsyn och styrning*

15 §. *Egenkontrollplan*

Landskapsregeringen kan i landskapsförordning besluta om närmare bestämmelser om vad en plan för egenkontroll som avses i 56 § alkohollagen ska innehålla.

Se 5 § LF (2013:59) om tillämpning på Åland av riksförfattningar om alkohol.

16 §. *Avvikelse som rör personalens kompetens*

Med avvikelse från 57 § 2 mom. alkohollagen ska innehavaren av serveringstillstånd se till att den ansvariga föreståndaren eller en sådan annan för uppgiften utsedd person som avses i 38 § alkohollagen har en genom utbildning förvärvad tillräcklig yrkesskicklighet eller genom erfarenhet förvärvad tillräcklig yrkesskicklighet. Genom utbildning förvärvad tillräcklig yrkesskicklighet förutsätter minst ett års heltidsstudier inom restaurangbranschen, om undervisningsprogrammet innehåller undervisning och praktik i servering av alkoholdrycker. Genom erfarenhet förvärvad tillräcklig yrkesskicklighet förutsätter minst tre månaders arbetserfarenhet på heltid av servering av alkoholdrycker samt ett i 58 § alkohollagen avsett intyg som visar personens kunskaper om alkohollagen. Som tillräcklig kompetens som ansvarig föreståndare eller en sådan annan för uppgiften utsedd person som avses i alkohollagens 38 §, godkänns också ett i 58 § alkohollagen avsett intyg som visar personens kunskaper om alkohollagen, om det på serveringsstället endast serveras alkoholdrycker som innehåller högst 22 volymprocent etylalkohol.

Kraven i 1 mom. på att visa tillräcklig kompetens, genom erfarenhet eller genom utbildning förvärvad tillräcklig yrkesskicklighet, eller genom intyg som visar personens kunskaper om alkohollagstiftningen,

är ombord på fartyg i utrikestrafik inte tillämpliga för serveringspersonal, ansvariga föreståndare eller en sådan annan för föreståndaruppgiften utsedd person.

17 §. Avvikelse som rör godkända formulär samt beviljande av intyg över kunskaper om alkohollagen

Med avvikelse från 57 § 2 mom. alkohollagen är ett godkänt formulär som visar en persons kunskaper om alkohollagstiftningen ett sådant formulär som har godkänts av rikets Tillstånds- och tillsynsverk för social- och hälsovården, av Ålands yrkesgymnasium eller av en annan myndighet som landskapsregeringen har beslutat ge sådan behörighet.

Med avvikelse från 58 § 1 mom. alkohollagen kan intyg över kunskaper om alkohollagstiftningen utfärdas av Ålands yrkesgymnasium eller av en annan skola som ger utbildning i restaurangservice och som av landskapsregeringen givits sådan behörighet. Intyget beviljas personer som med godkänt resultat har avlagt ett prov som bedömer deras kunskaper om alkohollagstiftningen, denna landskapslag och kännedom om övervakningsrutinerna, eller som har genomgått utbildning eller som har avlagt en examen som omfattar sådana kunskaper.

Genom landskapsförordning kan utfärdas, bestämmelser om godkännande av intyg som beviljats i riket och som avses 57 § 2 mom. och 58 § 1 mom. alkohollagen.

Se 2a § LF (2013:59) om tillämpning på Åland av riksförfattningar om alkohol.

18 §. Avvikelse som rör tillsynsprogram

Med avvikelse från 61 § alkohollagen är inte bestämmelserna om tillsynsprogram tillämpliga i landskapet till den del de rör servering av alkoholdrycker.

6 kap. Avvikelse som rör avgifter och påföljder

19 §. Avvikelse som rör påföljder

Bestämmelserna i 71 § alkohollagen är inte tillämpliga.

Tillståndshavaren kan ge tillståndshavaren eller den som bedriver servering som avses i 47 § 1 mom. alkohollagen och 14 § i denna lag, eller 48 § 2 mom. alkohollagen, en skriftlig varning om den eller denne

1) inte iakttar sina skyldigheter vid servering ombord på fartyg i utrikestrafik i enlighet med bestämmelserna i 14 § denna lag och 49 § alkohollagen,

2) inte iakttar sina skyldigheter att tillse att personal har tillräcklig yrkesskicklighet i enlighet med 16 § denna lag,

3) inte iakttar begränsningar som har meddelats med stöd av 22 § alkohollagen eller 47 § alkohollagen,

4) inte iakttar sina skyldigheter att anmäla ändringar enligt 11 § alkohollagen,

5) inte iakttar sina skyldigheter att föra bok och hålla planen för egenkontroll uppdaterad enligt 15 § denna lag och 56 § alkohollagen, eller om det på serveringsstället eller i serveringsställets omedelbara närhet har förekommit ordningsproblem som beror på brister i planen för egenkontroll eller på att planen inte iakttagits,

6) inte, trots uppmaningar till det, iakttar sina skyldigheter att enligt 62 § 4 mom. alkohollagen lämna anmälningar och upplysningar eller

7) inte iakttar sina skyldigheter enligt 5 kap. alkohollagen.

Skriftlig varning ska inte ges om mer än sex månader har förflutit sedan överträdelsen eller om förfarandet ska bedöms vara ringa, eller om det med tanke på förfarandets art, hur ofta förfarandet upprepats, förfarandets planmässighet, i vilken utsträckning planen för egenkontroll iakttagits och andra omständigheter är oskäligt att ge en skriftlig varning. I sådana fall kan tillståndshavaren ges en anmärkning, om det finns anledning till det.

Med avvikelse från 72 § alkohollagen om återkallelse av tillstånd eller godkännande, ska med påförd påföljdsavgift avses att en skriftlig varning givits enligt 2 mom. och med att en anmärkning givits avse att anmärkning givits enligt 3 mom. De skyldigheter som avses i 72 § 1 mom. alkohollagen som rör verksamhetsutövaren, ska avse skyldigheter enligt 2 mom.

Med avvikelse från bestämmelserna i 73 § alkohollagen om påföljder för överträdelser i utrikestrafik kan tillståndshavaren på fartyg som avses i 47 § 1 mom. alkohollagen och 14 § i denna lag, eller vid de serveringsställen som avses i 48 § 2 mom. alkohollagen

1) förkorta serveringstiderna för högst tre månader om det trots en anmärkning eller en skriftlig varning har förekommit i 2 mom. avsedda överträdelser, eller

2) förbjuda servering för högst en månad, om det trots en anmärkning eller skriftlig varning har sålts alkoholdrycker i strid med 37 § alkohollagen eller om de i 2 mom. 5 punkten avsedda ordningsproblemen beror på grov oaktsamhet eller uppsåt och förfarandet ska betraktas som väsentligt.

20 §. Avvikelse som rör avgifter som tillsynsmyndigheten tar ut

Med avvikelse från 74 § 1 och 3 mom. och 75 § alkohollagen beslutar landskapsregeringen om storleken på de tillsynsavgifter för servering av alkoholdrycker som uppstår.

21 §. Straff

Med tillägg till bestämmelserna i 90 § alkohollagen om straffbestämmelser gäller att den som med uppsåt bryter mot med stöd av denna lag meddelade

1) villkor för tillstånd att servera alkohol,

2) krav på kompetens eller ålder hos serveringspersonal, eller

3) avviker från sådana bestämmelser som rör serveringstider

ska om inte strängare straff föreskrivs i annan lag för alkoholförseelse dömas till böter.

7 kap. Ikraftträdelsebestämmelser

22 §. Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den 1 november 2021.

Landskapsförordningen (2013:59) om tillämpning på Åland av riksförfattningar om alkohol förblir i kraft efter denna lags ikraftträdande.

L 21 LF (2013:59) om tillämpning av författningar om alkohol

Vid ikraftträdandet av denna lag upphävs landskapslagen (1995:92) om tillämpning på Åland av alkohollagen. Tillstånd för servering av alkoholdrycker som har beviljats med stöd av tidigare landskapslagstiftning förblir i kraft efter ikraftträdandet av denna landskapslag, dock så att på rättigheter och skyldigheter att servera alkoholdrycker ska denna landskapslag tillämpas. Sådana rättigheter som enligt 7 § 2 mom. landskapslagen (1995:92) om tillämpning på Åland av alkohollagen har meddelats med stöd av tidigare lagstiftning upphävs från och med ikraftträdande av denna landskapslag.

Den som vid dennas lags ikraftträdande har behörighet som ansvarig föreståndare eller som dennes ställföreträdare ska enligt denna landskapslag anses ha behörighet som ansvarig föreståndare eller en annan för sådan uppgift utsedd person.

Tillståndsmyndigheten ska meddela om förutsättningar för beviljande av tillstånd inte finns enligt denna landskapslag. Tillståndsmyndigheten ska när det bedöms vara motiverat, meddela tillståndshavare om sådana begränsningar som kan meddelas med stöd av 22 § alkohollagen.

Bestämmelserna i 6 § om krav på en alkohol- och drogpolicy är tillämpliga tre kalendermånader efter tidpunkten för denna landskapslags ikraftträdande.

L 21 Landskapsförordning (2013:59) om tillämpning på Åland av riksförfattningar om alkohol

1 §. (2021/142) Syfte och tillämpningsområde

I syfte att genom styrning av alkoholkonsumtionen förebygga de samhälleliga, sociala och medicinska skadeverkningarna av alkoholdrycker ska inom landskapets behörighet till den del de innehåller bestämmelser om tillstånd till servering av alkoholdrycker och med de avvikelser som följer av denna förordning i landskapet tillämpas

1) social- och hälsovårdsministeriets förordning om tillsynen över alkohollagen (FFS 158/2018) samt

2) statsrådets förordning om verkställigheten av alkohollagen (FFS 151/2018).

De i 1 mom. avsedda bestämmelserna ska tillämpas på Åland sådana de lyder när denna förordning träder i kraft. Sker därefter ändringar i bestämmelserna ska ändringarna tillämpas i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket. Ändringar av bestämmelser beträffande vilka i denna förordning föreskrivits avvikelser ska dock inte tillämpas på Åland.

2 §. Tillämpningen av hänvisningar

Hänvisas i de riksförfattningar som anges i 1 § till bestämmelser i rikslagstiftningen som äger motsvarighet i landskapslagstiftningen ska hänvisningarna anses avse de motsvarande bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

2a §. (2021/142) Utbildningar som uppfyller kravet på kunskaper om alkohollagstiftningen

Med avvikelse från bestämmelserna i 6-8 §§ social- och hälsovårdsministeriets förordning om tillsynen

över alkohollagen gäller för uppfyllande av kravet på kunskaper om alkohollagstiftningen bestämmelserna i denna paragraf.

Om en skola som avses 17 § landskapslagen (2021:140) om tillämpning på Åland av alkohollagen ordnar ett prov som bedömer kunskaper om alkohollagstiftningen så ska frågorna åtminstone behandla de bestämmelser i landskapslagen som rör

1) serveringsförbud,

2) den övervakning och upprätthållandet av ordning som personalen ansvarar för,

3) serveringsområdet och

4) serveringstiderna.

Ett prov ska anses vara godkänt om den som avlägger provet får minst 75 procent av det maximala antalet poäng.

En utbildning anses, med avvikelse från 7 § social- och hälsovårdsministeriets förordning om tillsynen över alkohollagen, uppfylla kraven på avlagt prov för kunskaper om alkohollagstiftningen om utbildningen omfattar kunnande i de ämnesområden som behandlas i provet och avser

1) gymnasieexamen med yrkesinriktning inom restaurangbranschen eller annat lämpligt område som avses i 26 § landskapslagen (2011:13) om gymnasieutbildning,

2) vidareutbildning inom restaurangbranschen enligt 10 § landskapslagen om gymnasieutbildning eller

3) yrkeshögskoleexamen inom turism- och kosthållsbranschen enligt 58 § 1 mom. alkohollagen (FFS 1102/2017), nedan kallad rikets lag, eller högskoleexamen inom annat lämpligt område.

Ett intyg över kunskaper om bestämmelserna om servering av alkoholdrycker som har utfärdats av en skola enligt 58 § 1 mom. eller 57 § 2 mom. rikets alkohollag ska anses uppfylla de krav på ett intyg som avses i 16 och 17 §§ landskapslagen om tillämpning på Åland av alkohollagen.

2b §. (2021/142) Innehållet i ansökan om serveringstillstånd och godkännande av serveringsområde

Utöver vad som föreskrivs i 8 § 1 mom. statsrådets förordning om verkställigheten av alkohollagen ska till en ansökan om serveringstillstånd fogas serveringsställets alkohol- och drogpolicy som avses i 6 § landskapslagen om tillämpning på Åland av alkohollagen, om en sådan krävs för tillståndet.

Utöver vad som föreskrivs i 12 § statsrådets förordning om verkställigheten av alkohollagen ska till en anmälan om tillställning fogas ett avtal eller en utredning över vem som ansvarar för övervakningen av serveringsområdet.

2c §. (2021/142) Serveringstider

Servering av alkoholdrycker är tillåten mellan klockan 9 och 1.30. Serveringen får dock fortsätta till klockan 3 natten mot nyårsdagen, första maj och midsomardagen.

Servering som avses i 1 mom. kan efter klockan 1.30 förlängas till längst klockan 3.30. En anmälan om förlängd serveringstid ska lämnas till tillståndsmyndigheten minst fyra veckor innan den förlängda serveringstiden är planerad att införas.

Servering av alkoholdrycker får under den tid som avses i 2 mom. fortsätta utomhus medan serveringen får inledas tidigast klockan 7, om tillståndsmyndigheten har beviljat tillstånd för detta (tillstånd till förlängd tid). Tillstånd får inte beviljas för servering av alkoholdrycker på ett utomhusområde om serveringen kan leda till en sanitär olägenhet i boendemiljön. Tillstånd att påbörja servering av alkoholdrycker tidigast klockan 7 får beviljas bara för frukostserveringen i tillståndshavarens inkvarteringsverksamhet.

Förtäring av serverade alkoholdrycker är tillåten i en timme efter det att serveringstiden gått ut.

Bestämmelserna i 1 mom. tillämpas inte på alkoholdrycker som innehåller högst 2,8 volymprocent etylalkohol.

3 §. Myndigheter

Beviljandet av serveringstillstånd, övervakningen av serveringen av alkoholdrycker samt övriga förvaltningsuppgifter som enligt de i 1 § angivna riksförfattningarna ankommer på statens myndigheter ska på Åland handhas av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet om dessa uppgifter enligt 23 § självstyrelselagen ankommer på landskapet.

4 §. (2021/142) Alkohol- och drogpolicy

Tillståndshavaren ansvarar för att en alkohol- och drogpolicy, enligt 6 § landskapslagen om tillämpning på Åland av alkohollagen, sammanställs och fortlöpande upprätthålls. Tillståndshavaren kan överföra detta ansvar till den ansvariga föreståndaren eller till en annan person som tillståndshavaren har utsett för uppgiften. Policyn ska upprättas och upprätthållas i samverkan med serveringsställets medarbetare. Av en alkohol- och drogpolicy ska åtminstone framgå

- 1) serveringsställets namn,
- 2) serveringsställets adress,
- 3) tillståndshavarens namn och kontaktuppgifter,
- 4) ansvarig föreståndares namn och kontaktuppgifter,
- 5) datum för alkohol- och drogpolicyns upprättande och uppdatering,
- 6) alkohol- och drogpolicyns mål och syfte,
- 7) vilka regler som gäller för bruk av alkohol eller droger under arbetstid, vid representation eller på personaltillställningar vid vilka deltagande är frivilligt,

8) en plan för hur tillståndshavaren eller en annan ansvarsperson bemöter en medarbetare som visar tecken på alkohol- eller drogproblem, och utreder behov av stödåtgärder samt

9) hur en anställd ska gå tillväga om en medarbetare visar tecken på alkohol- eller drogproblem.

En alkohol- och drogpolicy kan dessutom innehålla exempelvis

- 1) en beskrivning av samarbetet med företagshälsövården vid ett uppmärksammat alkohol- och drogproblem hos en medarbetare,
- 2) namn på medarbetare som har åtagit sig att vara stödpersoner och deras ansvarsområden,
- 3) strukturer för att i arbetsgemenskapen stötta medarbetarens rehabilitering.

5 §. (2021/142) Egenkontroll

Utöver vad som avses i 1, 3 och 4 §§ social- och hälsovårdsministeriets förordning om tillsynen över alkohollagen ska en plan för egenkontroll omfatta

1) hur tillståndshavaren säkerställer att personalen har tillgång till aktuell kunskap om metoder om hantering av de risker som beskrivs i 56 § rikets alkohollag,

2) hur verksamheten ordnas vid frånvaro av en ansvarig föreståndare eller annan person som har utsetts för uppgiften enligt 10 § 1 eller 2 mom. landskapslagen om tillämpning på Åland av alkohollagen,

3) rutiner för att säkerställa att kraven på personalens kompetens enligt 16 § i landskapslagen om tillämpning på Åland av alkohollagen uppfylls, om det vid olika tidpunkter serveras alkoholdrycker som innehåller mer än 22 volymprocent etylalkohol och alkoholdrycker som innehåller högst 22 volymprocent etylalkohol,

4) vilka typer av alkoholfria drycker som i enlighet med 7 § 4 mom. landskapslagen om tillämpning på Åland av alkohollagen erbjuds, och

5) som bilaga serveringsställets alkohol- och drogpolicy enligt 4 § denna förordning, om en sådan krävs enligt 6 § landskapslagen om tillämpning på Åland av alkohollagen, samt uppgifter om var policyn finns tillgänglig för serveringsställets personal och datum för när policyn senast uppdaterats.

Bilaga

Upphävd (2021/142).

L 22 Landskapslag (1978:52) om tobak och relaterade produkter (2016/52)

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Syftet med denna lag är att begränsa det för hälsan skadliga bruket av tobaksprodukter och relaterade produkter samt att minska de skadeverkningar bruket orsakar och samtidigt öka trivselen och välbefinnandet för dem som inte nyttjar dessa produkter. I denna lag avses med

1) *tobaksprodukter* produkter som kan förbrukas och som helt eller delvis består av tobak, även genetiskt modifierad sådan,

2) *relaterade produkter* i tobaksdirektivet avsedda elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare med eller utan nikotin samt örtprodukter för rökning,

3) *spårbarhetsförordningen* Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2018/574 om tekniska standarder för inrättande och drift av ett spårbarhets-system för tobaksprodukter,

4) *säkerhetsmärkningsbeslutet* Kommissionens genomförandebeslut (EU) 2018/576 om tekniska standarder för säkerhetsmärkning som ska tillämpas på tobaksprodukter,

5) *id-märkning* en sådan unik identitetsmärkning om vilken föreskrivs i spårbarhetsförordningen,

6) *säkerhetsmärkning* och *äkthetsdetaljer* vad som föreskrivs om det i säkerhetsmärkningsbeslutet,

L 22 LL (1978:52) om tobak m.m.

7) *ekonomisk aktör* varje fysisk eller juridisk person som är inblandad i handel med tobaksprodukter, även för export, från tillverkaren till den sista ekonomiska aktören före det första återförsäljningsstället,

8) *detaljhandel* yrkesmässig försäljning av tobaksprodukter eller relaterade produkter direkt till konsumenter samt med

9) *första återförsäljningsställe* varje försäljningsställe där tobaksprodukter eller relaterade produkter för första gången tillhandahålls på marknaden. (2020/111)

Det ankommer på de organ, som är ansvariga för den förebyggande hälsovården, att genom saklig upplysningsverksamhet bland medborgarna verka för minskad användning av tobaksprodukter överhuvudtaget.

Denna lag tillämpas inte på tobaksprodukter som betraktas som läkemedelspreparat eller gifter. (1992/38)

I rikslagstiftningen finns bestämmelser om arbetstagaras arbetsskydd i lokaler där tobaksprodukter används. (2007/4)

I denna lag avses med *tobaksdirektivet* Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/40/EU om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillverkning, presentation och försäljning av tobaksvaror och relaterade produkter och om upphävande av direktiv 2001/37/EG. (2016/52)

Frågor om införsel och gränsöverskridande distansförsäljning regleras i rikslagstiftning. (2016/52)

2 kap. Begränsningar för marknadsföring, saluhållande och nyttjande av tobaksprodukter och relaterade produkter (2016/52)

1a §. (2016/52) Om inte annat särskilt föreskrivs ska vad som i detta kapitel föreskrivs om begränsningar för innehav, marknadsföring, saluhållande och nyttjande av tobaksprodukter vara tillämpligt också avseende elektroniska cigaretter, påfyllningsbehållare och örtprodukter för rökning.

1b §. (2016/52) Tobaksprodukter eller relaterade produkter får inte yrkesmässigt säljas eller på annat sätt överlåtas om inte näringsidkaren först har anmält verksamheten till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. Av en anmälan ska framgå sökandens namn eller sammanslutningens firma och kontaktuppgifter, företags- och organisationsnummer samt adressen till den plats där produkterna ska säljas. Näringsidkaren ska underrätta Ålands hälso- och miljöskyddsmyndighet om en uppgift som har givits i anmälan ändras eller om försäljningen upphör.

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet upprätthåller ett register med de uppgifter som avses i 1 mom.

1ba §. (2020/111) När en anmälan om verksamhet som avses i 1b § har gjorts av näringsidkare som bedriver detaljhandel utger Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet till näringsidkaren ett bevis på att anmälan är mottagen och utförd. Näringsidkaren ska hålla beviset framlagt för kunderna på synlig plats.

Landskapsregeringen kan i landskapsförordning besluta närmare om de uppgifter som ska framgå av

ett i 1 mom. avsett bevis, om utformningen av och storleken på sådant bevis samt om hur det ska framläggas för kunderna.

1c §. (2020/111) Tobaksprodukter får säljas endast till parti- eller detaljhandel som av behörig id-utfärdare har fått identifieringskoder enligt artiklarna 15 och 17 i spårbarhetsförordningen samt till detaljhandel som gjort anmälan enligt 1b §. Relaterade produkter får säljas endast till detaljhandel som gjort anmälan enligt 1b §. (2021/58)

Detaljhandel med tobaksprodukter eller relaterade produkter får inte ske i lokaler och deras utomhusområden

1) där barnomsorg bedrivs som daghemsverksamhet, fritidshemsverksamhet eller lekverksamhet,

2) vid inrättningar där vård avsedd för personer som inte fyllt 18 år ges med stöd av landskapslagen (2008:97) om tillämpning i landskapet Åland av barnskyddslagen eller mentalvårdslagen (FFS 1116/1990) eller

3) vid skolor som ger grundskoleutbildning, gymnasieutbildning eller annan utbildning på gymnasienivå eller vid skolors studerandeboende.

Tidigare 1 mom. har blivit 2 mom. genom (2021/58).

2 §. Tobaksprodukter och relaterade produkter får inte säljas eller på annat sätt överlåtas till den som inte har fyllt 18 år. Vid behov ska försäljaren förvissa sig om kundens ålder. Den som säljer tobaksprodukter och relaterade produkter i näringsverksamhet ska vara minst 18 år, personer som har fyllt 15 år får dock sälja sådana produkter om det sker under tillsyn av en person som har fyllt 18 år. (2020/111)

Den som inte har fyllt 18 år får inte inneha tobaksprodukter eller relaterade produkter. (2016/52)

Automat för försäljning av tobaksprodukter skall placeras så att förbudet mot försäljning till unga personer inte överträds.

Ombord på i landskapet hemmahörande fartyg som i huvudsak färdas i internationell trafik och som regelbundet används i passagerartrafik får tobaksprodukter inte säljas i automat. (1997/64)

Tidigare 2-3 mom. har blivit 3-4 mom. genom (2016/52).

2a §. (2007/101) Det är förbjudet att sälja eller på annat sätt i näringsverksamhet överlåta tobak som är avsedd för användning i munnen. Dessutom är det förbjudet att på annat sätt på marknaden släppa ut tobak för användning i munnen. Med tobak som är avsedd för användning i munnen avses alla produkter för användning i munnen, utom sådana som är avsedda att rökas eller tuggas, och som helt eller delvis är framställda av tobak i pulver- eller partikelform eller i någon kombination av dessa former, särskilt i portionspåsar eller porösa påsar, eller i en form som påminner om ett livsmedel.

2b §. Upphävd (2020/111).

2ba §. (2016/52) Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet ska offentliggöra de uppgifter som lämnas i enlighet med artiklarna 5.1, 6.1, 20.2, 20.8 och 22.1 i tobaksdirektivet på en webbplats, med beaktande av

vad tillverkaren eller importören i enlighet med 5b § 2 mom. betraktar som affärshemligheter och begärt ska hållas hemligt.

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet har rätt att till en behörig riksstyrelse lämna de uppgifter som avses i 1 mom. inräknat sådana uppgifter som rör tillverkarens eller importörens affärshemligheter för vidarebefordran till en berörd institution inom den Europeiska unionen eller till ett annat medlemsland inom den Europeiska unionen, om det behövs för tillsynen och uppföljningen av den Europeiska unionens bestämmelser.

2c §. Upphävd (2016/52).

3 §. Reklam för tobaksprodukter eller relaterade produkter är förbjuden. Förbudet gäller inte reklam i utländska tryckalster vars huvudsakliga ändamål är annat än att göra reklam för tobaksprodukter eller relaterade produkter och inte tryckalster som tillhandahålls ombord på i landskapet hemmahörande fartyg som huvudsakligen färdas i internationell trafik. (2016/52)

Alla former av reklam eller annan försäljningsfrämjande verksamhet för tobaksprodukter eller för andra produkter än tobaksprodukter, som sker i sådana televisionsprogram som avses i landskapslagen (2011:95) om radio- och televisionsverksamhet, är förbjuden om den är utformad så att den är ägnad att främja bruket av tobaksprodukter. (2011/96)

4 §. (1992/38) Tobaksrökning är förbjuden:

1) i utrymmen avsedda för barnomsorg, skolverksamhet eller annan verksamhet för barn, för idrottsverksamhet samt för hälso- och sjukvård,

1a) (2007/4) på utomhusområden som främst är avsedda för personer som inte fyllt arton år och som hör till utrymmen avsedda för barnomsorg, skolverksamhet eller annan verksamhet för barn,

2) i allmänna kommunikationsmedel samt i utrymmen som står till förfogande för resande med allmänna kommunikationsmedel,

3) i allmänna utrymmen hos myndigheter, ämbetsverk och andra offentliga inrättningar,

4) (2007/4) i enskilda arbetsrum och andra utrymmen där arbete som omfattas av arbetarskyddslagen (FFS 738/2002) utförs, då två eller flera arbetstagare brukar vistas där,

5) (2007/4) i utrymmen där en offentlig nöjeställning som avses i landskapslagen (1969:28) om offentliga nöjeställningar och en allmän sammankomst som avses i lagen om sammankomster (FFS 530/1999) anordnas samt i de utrymmen som de som deltar i ovan avsedda tillställningar behöver passera eller besöka samt

6) (2007/4) i restaurang och annat serveringsutrymme där servering i förvärvssyfte sker av mat eller förfriskningar, utom när sådan servering sker utomhus.

2-3 mom. upphävda (2007/4).

4a §. (2007/4) Särskilda utrymmen för rökning kan reserveras i anslutning till de i 4 § 1-6 punkten avsedda utrymmena. Särskilda utrymmen för rökning kan dock inte reserveras i anslutning till utrymmen

avsedda för barnomsorg, skolverksamhet eller annan verksamhet för barn. Med undantag av i anslutning till särskilda utrymmen för patienter kan inte särskilda utrymmen för rökning reserveras i anslutning till utrymmen avsedda för hälso- eller sjukvård. I utrymme som avses i 4 § 4 punkten är rökning alltid förbjuden om utrymmet är avsett för regelbunden kundkontakt.

4b §. (2007/4) Om en näringsidkare tillåter tobaksrökning i sin serveringsrörelses utomhusutrymme eller inom något annat område utomhus som är i dennes besittning, skall denne tillse att tobaksrök inte sprider sig till serveringsrörelsens lokaler genom öppna fönster, dörrar eller andra öppningar eller via ventilationen.

Med avvikelse från bestämmelserna i 4 § kan rökning tillåtas i gästers tillfälliga bostadsrum på hotell eller andra inkvarteringsrörelser samt i restauranger och andra förplägnadsrörelser i fartyg i internationell sjötrafik vilkas serveringsutrymme är mindre än 50 kvadratmeter. Av den del av ett serveringsutrymme som är större än 50 kvadratmeter får högst 50 procent reserveras för rökare. Tobaksrök får då inte sprida sig till det område där tobaksrökning är förbjuden. Om flera serveringsutrymmen ingår i en serveringshelhet betraktas de som delar i en serveringsrörelse. Med serveringsutrymme avses utrymme reserverat för intagande av mat och dryck som serveras där.

4c §. (2007/4) Tobaksrökning i serveringsrörelsens lokaler kan tillåtas endast i separata rökrum som godkänts för tobaksrökning. Tobaksrök får härvid inte sprida sig till det område där tobaksrökning är förbjuden. Det är förbjudet att servera och inta mat och dryck i rökrum.

4d §. (2007/4) Näringsidkaren skall göra en plan för egenkontroll där det framgår hur man säkerställer att rökrummet är funktionellt och hur förhållandena och ordningen i rökrummet kan övervakas utifrån.

Landskapsregeringen kan besluta närmare om sådana dimensioneringskrav, byggnadstekniska krav och funktionella krav på rökrum som är ändamålsenliga med hänsyn till de risker och olägenheter som är förbundna med tobaksrök. Landskapsregeringen kan också besluta närmare om vad den egenkontroll som avses i 1 mom. skall omfatta och om genomförandet av egenkontrollen.

5 §. (1992/38) Den som innehar lokal där tobaksrökning helt eller delvis är förbjuden enligt denna lag eller med stöd av den utfärdade förbud ansvarar för att förbudet genomförs och iakttas och för att anvisningar om förbudet finns synligt uppsatta i de utrymmen som berörs.

Den som röker i utrymme som avses i 1 mom., och som fortsätter med detta trots tillsägelse av innehavaren eller någon som företräder denna, får avvisas från utrymmet om detta inte med beaktande av omständigheterna är oskäligt.

Polisman är skyldig att vid behov lämna handräckning vid avvísning av tobaksrökare.

L 22 LL (1978:52) om tobak m.m.

2a kap. Skyldigheter för ekonomiska aktörer och återförsäljare (2020/111)

5a §. (2016/52) I landskapet tillämpas tobaksdirektivets bestämmelser om tillverkning, presentation, rapportering, ingredienser och tillsatser, analyser samt försäljning av tobaksprodukter och relaterade produkter.

Den som för saluhållande i landskapet tillverkar eller importerar tobaksprodukter eller relaterade produkter ska tillse att

a) produkternas förpackningar med användande av åtminstone det svenska språket är försedda med korrekt information, utformning och hälsovarningar, varvid i riket med stöd av lag utfärdade bestämmelser om sådan information, utformning och hälsovarningar är tillämpliga,

b) (2020/111) produkternas förpackningar är försedda med hälsovarningar i form av text och bild, information om rökavvänjning samt i överensstämmelse med de i riket med stöd av lag utfärdade bestämmelserna om sådan märkning,

c) utsläppsnivåer undersöks i produkterna samt att återkommande kvalitetskontroller görs av ingredienser i produkterna, varvid utsläppsnivåer och halter av ingredienser ska vara testade och godkända i enlighet med tobaksdirektivets krav på godkända laboratorier för att produkterna ska få saluhållas,

d) alla tillgängliga marknadsundersökningar och studier av enskilda konsumentgruppers preferenser lämnas till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet,

e) försäljningsvolymerna årligen rapporteras till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, varvid försäljningsvolymerna ska anges per varumärke och produkttyp såsom antal sålda styckförpackningar av visst slag eller såsom sålda produkter i kilogram samt att

f) de erforderliga uppgifterna om produkterna som avses i denna lag och i artiklarna 5, 6, 20 och 22 i tobaksdirektivet ska lämnas till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

Det är förbjudet att saluhålla

1) cigarettor och rulltobak med en karakteristisk smak eller doft av annat än tobak, eller som innehåller tillsatser som i betydande eller mätbar omfattning förstärker tobaksproduktens beroendeframkallande eller hälsofarliga egenskaper,

2) elektroniska cigarettor och påfyllningsbehållare som har tillförts karakteristisk smak eller doft av annat än tobak, som inte är barn- och manipulationssäkra, som inte är skyddade mot skador eller läckage och som inte har en mekanism som säkerställer påfyllning utan läckage eller som annars inte är förenliga med kraven i artikel 20.3 i tobaksdirektivet,

3) tobaksprodukter och relaterade produkter med sådana tillsatser som avses i tobaksdirektivets artiklar 7.6 och 7.7 och vars saluhållande medlemsländerna i enlighet med artikeln ska förbjuda samt

4) (2020/111) påfyllningsbehållare som rymmer mer än 10 milliliter eller elektroniska engångscigarettor som rymmer mer än 2 milliliter.

Ekonomiska aktörer ska tillse att

a) (2021/58) de minsta enskilda förpackningar av tobaksprodukter som tillhandahålls på marknaden

(*styckförpackningar*) har en för spårning av dem avsedd id-märkning i enlighet med spårbarhetsförordningen och som har utfärdats av en behörig enhet,

b) (2021/58) styckförpackningar har en säkerhetsmärkning vilken inte kan manipuleras och som består av synliga, delvis synliga och osynliga äkthetsdetaljer,

c) det som i riket föreskrivs om placering av och märkning med säkerhetsmärkning på tobaksprodukter tillämpas samt att

d) det som i riket föreskrivs om placering av, fastsättning och andra specifikationer för id-märkning på tobaksprodukter ska tillämpas på Åland. (2020/111)

Minst en säkerhetsmärknings äkthetsdetalj som avses i 4 mom. a punkten ska tillhandahållas av en tredje part, som är oberoende i förhållande till tobaksindustrin på det sätt som avses i artikel 8.1 säkerhetsmärkningsbeslutet. (2021/58)

I 4 mom. har tidigare a och b p. blivit c och d p. genom (2021/58).

5aa §. (2020/111) Tillverkare och importörer av tobaksprodukter ska ingå avtal om datalagring med en oberoende tredje part, som genom avtalet åtar sig att vara värd för datalagringsanläggningen för alla relevanta uppgifter med avseende på spårbarhet. Datalagringsanläggningen ska vara fysiskt belägen inom den Europeiska unionens territorium. Den tredje partens lämplighet samt avtalet om datalagring ska godkännas av kommissionen.

Den i 1 mom. avsedda tredje partens verksamhet ska övervakas av en extern revisor, som ska föreslås och betalas av den som tillverkar tobaksprodukter och godkännas av kommissionen. Den externa revisorn ska lämna in en årsrapport till kommissionen och Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, med en bedömning av framför allt eventuella oegentligheter i fråga om tillgång.

Den externa revisor som avses i 2 mom., kommissionen, Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet och andra behöriga myndigheter inom den Europeiska unionen ska ha full tillgång till datalagringsanläggningarna. I vederbörligen motiverade fall får kommissionen eller Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet bevilja tillverkare eller importörer tillgång till de lagrade uppgifterna.

5ab §. (2021/58) Tillverkare och importörer ska se till att Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelser har rätt att av en tredje part som avses i 5a § 5 mom. få de uppgifter som avses i artikel 8.3 i säkerhetsmärkningsbeslutet.

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet ska vidta alla åtgärder som behövs för att kriterierna för oberoende ska uppfyllas om en tredje part som avses i 5a § 5 mom. inte längre uppfyller kraven på oberoende. Sådana åtgärder ska vidtas inom en rimlig tidsperiod, dock senast före utgången av det kalenderår som följer efter det kalenderår då det kom till Ålands miljö- och hälsomyndighets kännedom.

5ac §. (2020/111) Varje ekonomisk aktör och varje aktör vid de första återförsäljningsställena ska hos den nationella id-utfärdaren ansöka om en identifieringskod för varje medlemsland där tobaksprodukter till-

verkas, lagras eller för första gången tillhandahålls på marknaden. En identifieringskod ska finnas för

- 1) varje ekonomisk aktör,
- 2) varje aktör vid de första återförsäljningsställena,
- 3) varje anläggning, med vilken avses varje plats, byggnad eller varuautomat där tobaksprodukter tillverkas, lagras eller för första gången tillhandahålls på marknaden samt

4) varje maskin med vilken avses den utrustning som används för att tillverka tobaksprodukterna och som är en integrerad del av tillverkningsprocessen.

Varje tillverkare och importör av tobaksprodukter ska hos behörig id-utfärdare ansöka om sådan id-märkning av styckförpackningar som avses i 5a § 4 mom. a punkten samt ska på styckförpackningsnivå kontrollera id-märkningarna. (2021/58)

5ad §. (2020/111) Egenkontroll ska för

1) ekonomiska aktörer omfatta ett system för att samla in information om alla misstänkta skadliga effekter som elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare har på människors hälsa,

2) tillverkare och importörer omfatta genomförande av sådana analyser av tobaksprodukter som avses i tobaksdirektivets artikel 6 samt för

3) återförsäljare omfatta en plan för att genomföra en sådan kontroll av köparens ålder som avses i 2 § 1 mom., om förbud att sälja eller på något annat sätt överlåta tobaksprodukter eller relaterade produkter till någon som inte har fyllt 18 år.

Om en tillverkare, importör eller distributör av elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare anser eller har skäl att förmoda att en sådan produkt som denne har i sin besittning och som är avsedd att tillhandahållas på marknaden eller som tidigare har tillhandahållits på marknaden, inte är förenlig med tobaksdirektivets krav, ska denne omedelbart vidta de förbättrande åtgärder som är nödvändiga för att produkten ska bli förenlig med kraven eller dra tillbaka eller återkalla produkten från marknaden.

En i 2 mom. avsedd ekonomisk aktör ska i de fall som avses i 2 mom. omedelbart meddela Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet och ge myndigheten detaljerade uppgifter särskilt om risker för människors hälsa och säkerhet och de eventuella förbättrande åtgärder som har vidtagits samt om resultaten av dessa förbättrande åtgärder.

Landskapsregeringen kan i landskapsförordning besluta närmare om vad den egenkontroll som avses i 1 mom. ska omfatta och om genomförandet av egenkontrollen.

Se LF (2021:150) om tobak och relaterade produkter.

5b §. (2016/52) Tillverkare och importörer ska i enlighet med bestämmelserna i artiklarna 5 och 7 i tobaksdirektivet, årligen före utgången av november månad, för varje märke och typ av tobaksprodukt till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet lämna en förteckning med uppgifter om de ingredienser och de kvantiteter av dessa som ingår i en produkt som används vid tillverkning av tobaksprodukter. Tillverkaren eller importören ska när en sådan förteckning lämnas sär-

skilt ange vilka av uppgifterna i förteckningen som denne betraktar som affärshemligheter och begära att dessa hålls hemliga.

5c §. (2016/52) Nya tobaksprodukter och nya relaterade produkter som en tillverkare eller en importör avser att släppa ut på marknaden ska anmälas till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet i enlighet med bestämmelserna i artiklarna 19, 20 och 22 i tobaksdirektivet. Till en sådan anmälan ska fogas sådana vetenskapliga studier samt andra relevanta undersökningar och information om produkten som krävs i enlighet med tobaksdirektivet. Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet kan med beaktande av tobaksdirektivet kräva att en tillverkare eller en importör utför ytterligare undersökningar eller lämnar ytterligare information om de nya produkter som de avser att släppa ut på marknaden.

3 kap. Ledning och övervakning

6 §. Den allmänna ledningen och övervakningen av att denna lag och med stöd därav utfärdade föreskrifter iakttages, ankommer på landskapsregeringen.

Lokal övervakande myndighet är Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. (2007/125)

7 §. Representanter för i 6 § avsedda myndigheter är berättigade att i övervakningssyfte vinna tillträde till plats där tobaksprodukt tillverkas, förpackas, lagras och säljs.

8 §. (2007/125) Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet ska på eget initiativ eller på grund av anmälan förrätta inspektion av lagrings- och försäljningsplatser för tobaksprodukter och relaterade produkter, övervaka försäljningen av tobaksprodukter och relaterade produkter samt genomförande och efterlevnad av rönkningsförbud och -restriktioner. (2016/52)

Om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet konstaterar att verksamhet som strider mot denna lag förekommer, ska myndigheten uppmana vederbörande att upphöra med detta inom en av myndigheten föreskriven tid. (2020/111)

Om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet konstaterar att en äkthetsdetalj i en säkerhetsmärkning som avses i 2a kap. är felaktig kan myndigheten kräva att den berörda säkerhetsmärkningen ersätts eller ändras, samt inom fem arbetsdagar informera berörda tillverkare, importörer, leverantörer av säkerhetsmärkningen samt Ålands landskapsregering. (2020/111)

8a §. (2022/16) *Marknadskontroll*

För marknadskontroll av tobak och relaterade produkter finns särskilda bestämmelser om tillsynsåtgärder i 3 kap. och 25 § i landskapslagen (2017:37) om marknadskontrollen av vissa produkter. Denna lags bestämmelser om tillsynsåtgärder ska inte tillämpas vid marknadskontroll av tobak och relaterade produkter.

4 kap. Upphävt (2016/52).

9 §. Upphävd (2016/52).

L 22 LL (1978:52) om tobak m.m.

10 §. (2020/111) Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet kan förena ett förbud eller ett åläggande som myndigheten meddelar med stöd av bestämmelserna i denna lag, med vite.

Bestämmelser om vite och hot om tvångsutförande finns i landskapslagen (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen.

5 kap. Särskilda bestämmelser

11 §. (2020/111) Ekonomiska aktörer och återförsäljare av tobaksprodukter och relaterade produkter samt leverantörer av äkthetsdetaljer och deras underleverantörer, ska till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet på begäran och utan kostnad trots sekretessbestämmelser lämna nödvändiga uppgifter och utredningar för myndighetens tillsyn över efterlevnaden av regelverket. Tillverkare och importörer ska även på skriftlig begäran från Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet lämna prov på de produkter som finns på marknaden. Proven ska lämnas som styckförpackningar och innehålla den tillämpade säkerhetsmärkingen.

12 §. Upphävd (2021:80).

13 §. Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet säljer tobaksprodukter eller relaterade produkter i strid med bestämmelserna i 1b, 1c, 2, 2a, 5a, 5ad, 5b eller 5c §§, eller som placerat en automat så att försäljning till personer under 18 år inte förhindras, ska för *förseelse vid försäljning av tobaksprodukter eller relaterade produkter* dömas till böter. (2020/111)

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bedriver verksamhet i strid med bestämmelserna i 3 § ska för *brott vid marknadsföring av tobaksprodukter eller relaterade produkter* dömas till böter och, om det är ändamålsenligt, åläggas att avlägsna reklamen eller upphöra med verksamheten. (2020/111)

Åtal får inte väckas för ett brott som avses i denna paragraf, om inte miljö- och hälsoskyddsmyndigheten anmält brottet till åtal. (2007/125)

13a §. (1992/38) Den som röker där tobaksrökning, användning av elektroniska cigaretter eller rökning med örtprodukter för rökning är förbjuden enligt denna lag och som fortsätter med detta trots tillsägelse av innehavaren eller någon som företräder denna ska för *rökningsförseelse* dömas till böter. (2016/52)

Åtal får inte väckas för ett brott som avses i 1 mom. om inte innehavaren av utrymmet anmält brottet till åtal.

13b §. (2020/111) En innehavare av ett allmänt kommunikationsmedel, en lokal eller ett utomhusområde eller en företrädare för denne eller en arrangör av en offentlig tillställning, som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet i strid med 4, 4b och 4c §§ tillåter tobaksrökning i en lokal eller på ett utomhusområde där tobaksrökning är förbjuden ska, om inte försummelsen kan anses vara ringa, och om inte strängare straff för gärningen föreskrivs i annan lag, för *försummelse av åtgärder som skyddar mot tobaksrök* dömas till böter.

Vad som i 1 mom. föreskrivs om tobaksrökning gäller även rökning av en örtprodukt för rökning och användning av en elektronisk cigarett.

14 §. Upphävd (2021:80).

15 §. (2016/52) Den ekonomiska fördel som till följd av brott som avses i 13 § tillfallit gärningsmannen eller den för vilken han handlat ska dömas förverkad. Kan fördelen inte noggrant beräknas, ska den med beaktande av verksamhetens art och omfattning uppskattas. Tobaksprodukt eller relaterad produkt som saluförts i strid med 2 § eller dess värde ska dömas förverkad, om detta inte med beaktande av att förseelsen är ringa kan anses oskäligt.

16 §. (2020/111) Beslut som en förvaltningsmyndighet fattat med stöd av denna lag kan verkställas oavsett besvär. Besvärmyndighet är likvärd berättigad att förbjuda eller avbryta verkställigheten av beslutet intill dess besvären avgjorts genom utslag som vunnit laga kraft. Besvär ska sökas inom 30 dagar efter att ett beslut är delgivet.

17 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

Ikraftträdandebestämmelse (2016/52):

Denna lag träder i kraft den 1 november 2016.

Bestämmelserna om hälsovarningar i form av text och bild, unik identitetsmärkning och säkerhetsmärkning i 5b §, tillämpas avseende cigaretter och rulltobak från och med den 19 maj 2019 och avseende andra tobaksprodukter och relaterade produkter från och med den 20 maj 2024.

Bestämmelserna om förbud att saluhålla cigaretter eller rulltobak vilka har tillförts karakteristisk smak eller doft av annat än tobak som avses i 5a § 3 mom. 1 punkten tillämpas från och med den 20 maj 2020.

En anmälan som avses i 1b § ska ha lämnats till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet inom 6 månader efter denna lags ikraftträdande.

Ikraftträdandebestämmelse (2020/111):

Denna lag träder i kraft den 1 december 2020.

Bestämmelserna i 1ba § om näringsidkares skyldighet att framlägga bevis ska tillämpas från och med fem kalendermånader efter denna lags ikraftträdande. Ålands miljö- och hälsomyndighet ska inom fyra kalendermånader efter denna lags ikraftträdande utge ett i 1ba § avsett bevis till de näringsidkare som bedriver detaljhandel som innan denna lags ikraftträdande har anmält sin verksamhet enligt 1b §.

Andra tobaksprodukter än cigaretter och rulltobak som på styckförpackningsnivå inte är försedda med unika id-märkningar och säkerhetsmärkning och som tillverkats i unionen eller importerats till unionen före den 20 maj 2024 får omsättas fritt, fram till den 20 maj 2026.

L 23 Landskapsförordning (2021:150) om tobak och relaterade produkter

1 §. Ansvarig person för egenkontrollen

En återförsäljare som säljer sådana produkter som avses i 2 § 1 mom. i landskapslagen (1978:52) om tobak och relaterade produkter ska tillse att minst en person har ansvaret för egenkontrollen och som har hand om det praktiska utförandet av de uppgifter som hänför sig till planen för egenkontroll.

2 §. Innehållet i och utarbetandet av planen för egenkontroll

En plan för egenkontroll som avses i 5ad § 1 mom. 3 punkten i landskapslagen om tobak och relaterade produkter ska innehålla uppgifter om den person som är ansvarig för egenkontrollen samt en förteckning över de produktgrupper som omfattas av egenkontrollen. Planen för egenkontroll ska uppdateras vid behov.

I planen för egenkontroll ska införas uppgifter om 1) genomförd introduktion av nyanställda,

2) problem vid försäljningen i samband med kontroller av åldern och misstankar om förmedling samt 3) åtgärder som vidtagits med anledning av problemsituationer eller myndighetskontroller.

I serveringsställen med tillstånd till servering av alkohol drycker eller personalrestauranger eller motsvarande försäljningsställen där kunderna endast undantagsvis är under 18 år, får införandet av de uppgifter som avses i 2 mom. 2 punkten göras genom att i planen för egenkontroll skriva en sammanställning av iakttagelserna under året.

Planen för egenkontroll ska vara tillgänglig som en helhet för de anställda vid försäljningsstället och för tillsynsmyndigheterna. Den får tas med som en del av livsmedelslokals andra planer för egenkontroll. De uppgifter som avses i 2 mom. ska bevaras under det innevarande året och det därpå följande kalenderåret.

3 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 november 2021.

Djurskydd

L 24 Djurskyddslag (1998:95) för landskapet Åland

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. Lagens syfte

Syftet med denna lag är att säkerställa att djur skyddas mot lidande samt att främja djurs välbefinnande.

2 §. (2013/76) Tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om hur djur ska behandlas och hanteras. Lagen är tillämplig på alla djur.

Vid tillämpningen ska dessutom iakttas vad som bestäms särskilt om avel, artificiell reproduktion av djur, skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål, jakt, fiske, naturvård och hälsovård samt vad som bestäms om genetik i rikslagstiftningen.

3 §. Grundläggande principer

Djur skall behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. Djurens hälsa skall främjas och hänsyn skall tas till djurens fysiologiska och beteendemässiga behov. Djuren skall dessutom ges möjlighet till naturligt beteende.

Det är förbjudet att utsätta djur för onödigt lidande. Med onödigt lidande avses lidande som inte står i proportion till den nytta som erhålls. Med nytta avses endast nytta för djuret i fråga eller en godtagbar samhällelig nytta.

Djur får inte utsättas för sjukdom förutom med iakttagande av bestämmelserna i landskapslagen (2013:75) om tillämpning av lagen om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål. (2013/76)

4 §. Uppsiktsskyldighet

Vårdnadshavare och andra som har uppsikt över barn som inte har fyllt 15 år ansvarar för att barnet inte behandlar djur på ett sätt som strider mot denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

2 kap. Djurhållning

5 §. Utrymmen för djur

Utrymmen där djur hålls skall ge djuren tillräckligt utrymme, ljus och skydd samt hållas rena och i övrigt vara anpassade till djurartens behov. Det är förbjudet att hålla djur på ett sätt som utsätter dem för onödigt lidande.

Genom landskapsförordning utfärdas närmare bestämmelser om utrymmen för djurhållning.

Se DjurskyddsF (1998:96) och LF om skydd av slaktkycklingar (2011:53).

6 §. Tillsyn och skötsel av djur

Djur skall ges tillräckligt med lämplig föda, vätska och skötsel samt ges tillräcklig tillsyn. Djur som är i människans vård får inte överges. Djur som insjuknat skall ges ändamålsenlig vård.

Genom landskapsförordning utfärdas närmare bestämmelser om de krav som ställs på tillsynen och skötseln av djur.

Se DjurskyddsF (1998:96) och LF om skydd av slaktkycklingar (2011:53).

6a §. (2004/42) Uppdragsgivares ansvar

Den som anställer eller anlitar någon för skötsel eller tillsyn av djur skall se till att den som anställs eller anlitas har fått råd och anvisningar om hur djuren skall skötas med beaktande av gällande djurskyddsbestämmelser.

L 24 Djurskyddslag (1998:95)

6b §. (2011/34) *Behörigheten för dem som håller slaktkycklingar*

En fysisk person som håller slaktkycklingar och ansvarar för skötseln av minst 500 fåglar ska ha en utbildning som minst motsvarar en av behörig nationell myndighet fastställd examen inom lantbruksbranschen, med köttfjäderfå som specialiseringsområde. Med slaktkyckling avses en fågel av arten *Gallus gallus* som föds upp för slakt.

6c §. (2011/34) *Bokföring av produktionsdjur*

Den som äger eller håller produktionsdjur ska föra bok över den medicinska behandlingen om givits produktionsdjuren och över antalet döda djur.

Bokföringen över den medicinska behandlingen ska bevaras minst fem kalenderår och bokföringen över antalet döda djur minst tre år efter utgången av det år då den senaste anteckningen om ett djur gjordes i bokföringen. Bokföringen ska på begäran uppvisas för de myndigheter och den djurskyddsövervakare som nämns i 44 och 45 §§.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser om bokföringen över antalet döda djur utfärdas.

Se LF om skydd av slaktkycklingar (2011:53).

7 §. *Behandling av djur*

Det är förbjudet att överanstränga djur, att dressera dem oskäligt strängt och att behandla dem alltför hårdhänt. Djur får inte hållas bundna på ett sådant sätt att de utsätts för onödigt lidande. Djur skall ges tillräcklig rörelsefrihet och möjlighet till vila.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om sådan behandling av djur som är förbjuden.

Se DjurskyddsF (1998:96).

8 §. *Operativa ingrepp m.m.*

Det är förbjudet att göra operativa ingrepp på djur såvida det inte är befogat av veterinärmedicinska skäl.

Operativa ingrepp på djur får endast utföras av veterinär. Detsamma gäller för annan behandling i syfte att förebygga, påvisa, lindra eller bota sjukdom eller skada hos ett djur. Om det lidande som behandlingen vållar är obetydligt eller om behandlingen är så brådskande att veterinär inte hinner tillkallas kan den dock utföras även av någon annan än en veterinär.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om undantag från 1 och 2 mom. Undantag får dock inte medges för åtgärder vars syfte är att ändra ett djurs utseende eller att göra det stumt. Landskapsregeringen kan förbjuda att djur används vid tävlingar eller förevisas om de har utsatts för operativa ingrepp som är förbjudna enligt denna lag.

Se 6 kap. i DjurskyddsF (1998:96).

9 §. *Avel och genteknik*

Vid avel skall djurs hälsa och andra djurskyddssynpunkter beaktas.

Sådan avel och användning av avelsmetoder som kan utsätta djur för lidande eller som kan medföra betydande men för djurs hälsa eller välbefinnande är förbjuden. Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om djurskyddskrav vid avel.

Utöver vad som bestäms i 1 mom. är det förbjudet att använda genteknik i syfte att förändra djurproduktionens kvantitet eller kvalitet, om det kan inverka menligt på djurs hälsa eller välbefinnande. I övrigt gäller vad som i rikslagstiftningen stadgas om genteknik.

10 §. *Påverkande av djurs prestationsförmåga*

Det är förbjudet att påverka djurs prestationsförmåga på konstgjord väg med läkemedel eller andra motsvarande ämnen eller preparat. Det är också förbjudet att påverka djurs prestationsförmåga genom att använda redskap eller anordningar på ett sådant sätt att djuren utsätts för lidande.

Vid misstanke om att sådana ämnen, preparat, redskap eller anordningar som avses i 1 mom. har använts har en djurskyddsansvarig tjänsteman vid Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet rätt att få tillträde till de utrymmen där djuren hålls samt att ta de prov som behövs. Djurens ägare eller innehavare är skyldig att bistå tjänstemannen vid provtagningen och att ge de upplysningar som behövs för tillsynen. (2007/126)

11 §. *Ökande av djurs produktionsförmåga*

Det är förbjudet att öka djurs produktionsförmåga på konstgjord väg med läkemedel eller andra motsvarande ämnen eller preparat, om det inte kan visas att dessa inte åsamkar men för djurens hälsa eller välbefinnande.

Vid misstanke om att sådana ämnen eller preparat som avses i 1 mom. har använts skall 10 § 2 mom. tillämpas.

12 §. *Tvångsmatning av djur*

Djur får inte tvångsmatas i gödningssyfte eller för att öka produktionen.

13 §. *Redskap, anordningar och ämnen*

Redskap, anordningar eller ämnen som är avsedda för djur och som uppenbart kan utsätta djuren för onödigt lidande får inte införas till landskapet, tillverkas, säljas, överlåtas eller användas.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om vilka redskap, anordningar och ämnen som skall anses utsätta djur för onödigt lidande.

14 §. (2013/76) *Tagande av vilda däggdjur och fåglar ur deras naturliga omgivning*

Vilda däggdjur och fåglar får inte tas ur sin naturliga omgivning för att hållas i fångenskap, såvida det inte är fråga om djur som ska hållas i djurgård, farmuppfödning för att producera kött, ägg eller avelsdjur för kött- eller äggproduktion eller farmuppfödning i viltvårdssyfte. Vilda däggdjur och fåglar får dock tas om hand för tillfällig sjukvård eller annat godtagbart tillfälligt behov eller med iakttagande av lagstiftningen om användning av djur för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål.

Ett djur som tagits om hand tillfälligt ska återföras till sin naturliga omgivning då dess tillstånd möjliggör detta. Om djuret inte kan återföras till sin naturliga omgivning och vården av det inte kan ordnas ska djuret avlivas.

15 §. Sjuka eller skadade djur

Då ett sjukt eller skadat djur överläts skall mottagaren underrättas om sjukdomen eller skadan.

Den som påträffar ett husdjur eller annat djur som är i människans vård och som är sjukt, skadat eller annars i hjälplöst tillstånd skall själv hjälpa djuret eller göra anmälan därom till djurets ägare eller skötare eller till polisen eller till djurskyddsansvarig tjänsteman vid Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. (2007/126)

Är det oskäligt svårt att göra en anmälan som avses i 2 mom. och är djuret i sådant tillstånd att det är uppenbart grymt att hålla det vid liv, får det avlivas. Om detta skall utan dröjsmål göras en anmälan som avses i 2 mom.

Vilda djur som är sjuka, skadade eller annars i hjälplöst tillstånd bör hjälpas. Är djuret i sådant tillstånd att det är uppenbart grymt att hålla det vid liv, får djuret avlivas. Om avlivning av vilda däggdjur och fåglar som är sjuka, skadade eller annars i hjälplöst tillstånd gäller vad som stadgas i jaktlagen (1985:31) för landskapet Åland.

16 §. Tillvaratagna djur

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet ska ordna förvaring och tillfällig skötsel av herrelösa hundar, katter och andra små motsvarande sällskaps- och hobbydjur som tillvaratagits. Tillvarataget husdjur ska förvaras minst 15 dagar, varefter djuret kan säljas, överlåtas på annat sätt eller avlivas. Beslut om försäljning, överlåtelse och avlivning fattas vid Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, som också verkställer en eventuell avlivning. (2011/34)

Djurägaren eller -innehavaren är skyldig att ersätta kostnaderna för förvaring, skötsel och eventuell avlivning av djur som tillvaratagits.

Tidigare 3 mom. har blivit 2 mom. genom (2011/34).

17 §. (2013/76) Djurtävlingar

Djur får inte användas i rollen som tävlande i tävlingsverksamhet på ett sådant sätt att de utsätts för lidande. Om det finns risk för att djur vid en tävling kan utsättas för lidande ska arrangören på egen bekostnad kalla en veterinär till tävlingen. Veterinären ska övervaka att denna lag och med stöd av den utfärdade bestämmelser följs vid tävlingen. Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet kan vid behov bestämma att en veterinär ska kallas till en tävling på arrangörens bekostnad.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om att viss tävlingsverksamhet alltid ska övervakas av veterinär såsom avses i 1 mom.

Se 30 § i DjurskyddsF (1998:96).

18 §. Övervakning av djurtävlingar

En veterinär som kallats till en tävling skall förbjuda användningen av ett djur i tävlingen om det finns grundad anledning att misstänka att djuret används i strid med denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Om djurets ägare eller innehavare inte följer av veterinären meddelat förbud är tävlingsarrangören

skyldig att förhindra att djuret deltar i tävlingen. Tävlingsarrangören kan i detta syfte avbryta tävlingen eller omhänderta djuret under den tid tävlingen pågår. Polisen skall vid behov ge tävlingsarrangören handräckning för verkställande av förbudet.

19 §. Andra tillställningar där djur testas

Med djurtävlingar likställs vid tillämpningen av 17 och 18 §§ tillställningar där djurs avelsvärde, bruksvärde eller andra egenskaper testas på ett sätt som kan utsätta djur för lidande.

20 §. (2013/76) Fotografering, filminspelning samt förevisning av djur

Djur får inte användas vid fotografering, filminspelning, föreställning eller någon annan förevisning som anordnas för allmänheten på ett sådant sätt att de utsätts för lidande.

Utän hinder av bestämmelserna i 1 mom. kan Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet på ansökan bevilja tillstånd att använda djur vid fotografering eller filminspelning om det finns särskilda skäl och djuret endast kan utsättas för lindrigt lidande. Myndigheten kan till tillståndet foga villkor som behövs med avseende på djurskyddet. Om villkoren inte iaktas kan tillståndet återkallas.

21 §. (2013/76) Överlåtelse av djur som pris

Det är förbjudet att överlåta djur som pris vid lotterier och tävlingar. Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet kan dock på ansökan bevilja tillstånd att överlåta djur som pris om det finns särskilda skäl.

22 §. Rörlig handel

Det är förbjudet att idka rörlig handel med djur.

3 kap. Djurtransporter**23 §. Allmänna principer**

Transport av djur skall ske på ett sådant sätt att djuren inte utsätts för onödigt lidande. Under transporten skall djuren skyddas mot skada och sjukdom. Djur som är i sådant tillstånd att transporten kan utsätta dem för onödigt lidande får inte transporteras.

24 §. Behandling av djur vid transport

Vid transport, inberäknat lastning och avlastning, skall djur behandlas lugnt och de får inte skrämmas eller hetsas upp. Djurens naturliga beteende, såsom flockinstinkten, skall i största möjliga utsträckning utnyttjas vid lastning och avlastning.

Djur skall stå under tillräcklig tillsyn under transport och deras välbefinnande skall tillgodoseas. Djur skall ges vätska, lämplig föda och vila med lämpliga intervaller med beaktande av den djurart som transporteras, djurens ålder, transportmedlet, transportförhållandena och transporttiden samt andra faktorer som inverkar på djurens behov av vätska, föda och vila under transporten. Vid behov skall djur mjölkas under transporten.

Genom landskapsförordning utfärdas närmare bestämmelser om behandling av djur vid transport samt om den utrustning som används vid lastning och avlastning.

Se DjurtransportF (1998:97).

L 24 Djurskyddslag (1998:95)

25 §. Djur som blir sjuka eller skadas under transport

Djur som blir sjuka eller skadas under transport skall ges hjälp så snart som möjligt. Vid behov skall de transporterats för erforderlig vård eller avlivas på ett sätt som inte utsätter dem för onödigt lidande.

26 §. Transportmedel

Transportmedel för djur skall vara trygga och rymningssäkra och de får inte vara så beskaffade att de utsätter djuren för onödigt lidande under transport. Transportmedel för djur skall dessutom vara tillräckligt rymliga och ha tillräcklig ventilation. De djur som finns i transportmedlet skall kunna kontrolleras och vid behov skötas utan svårighet.

Genom landskapsförordning utfärdas närmare bestämmelser om de krav som transportmedel för djur skall uppfylla.

Se DjurtransportF (1998:97).

27 §. Dokument

Genom landskapsförordning utfärdas närmare bestämmelser om de dokument som skall åtfölja djurtransporter.

28 §. Särskilda villkor för transporter

Genom landskapsförordning utfärdas närmare bestämmelser om sådana villkor för transport av djur som behövs för att uppfylla landskapets internationella förpliktelser.

28a §. (2011/34) Rådets förordning (EG) nr 1/2005

Inom landskapet är den behöriga myndigheten enligt artiklarna 4-6, 10-16, 18-23 samt 26 och 27 i Rådets förordning (EG) nr 1/2005 om skydd av djur under transport och därmed sammanhängande förfaranden och om ändring av direktiven 64/432/EEG och 93/119/EG och förordning (EG) nr 1255/97, nedan EG-förordning nr 1/2005, Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. Behörig myndighet gällande den del i artikel 17 som gäller utfärdande av kompetensbevis efter ordnad utbildning är landskapsregeringen.

4 kap. Avlivning och slakt**29 §. Avlivning av djur**

Avlivning av djur skall ske så snabbt och smärtfritt som möjligt.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om avlivning av djur.

Se LF om slakt och avlivning av djur (1998:98) och LF om skydd av slaktkycklingar (2011:53).

30 §. Slakterier och slaktplatser

Slakterier och slaktplatser skall vara konstruerade och utrustade så att verksamheten vid dem inte utsätter djur för onödigt lidande. Tillräckliga och ändamålsenliga utrymmen skall finnas för förvaring av djur som inte slaktas omedelbart efter ankomsten till anläggningen. Dessutom skall det finnas ändamålsenliga utrymmen för slakt och blodavtappning av djur som är sjuka eller skadade.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om de krav som ställs på slakterier och slaktplatser i djurskyddshänseende.

Se LF om slakt och avlivning av djur (1998:98) och LF om skydd av slaktkycklingar (2011:53).

31 §. Behandling av djur som skall slaktas

Djur som hålls vid slakterier eller slaktplatser i väntan på slakt skall ges lämplig skötsel och tillräcklig tillsyn.

Vid förflyttning av djur inom slakteriområde skall djuren behandlas lugnt och de får inte skrämmas eller hetsas upp. Djurens naturliga beteende, såsom flockinstinkten, skall i största möjliga utsträckning utnyttjas vid förflyttning.

Djur får inte i väntan på slakt hållas i det rum eller på den plats där slakten utförs.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om behandling av djur som skall slaktas.

Se LF om slakt och avlivning av djur (1998:98) och LF om skydd av slaktkycklingar (2011:53).

32 §. Slakt och därtill hörande åtgärder

Djur får inte utsättas för onödigt lidande i samband med slakt. Vid slakt skall djur avlivas eller bedövas innan blodet tappas av. Inga andra åtgärder än bedövning och blodavtappning får vidtas innan djuret är dött.

Person som utför slakt och därtill hörande åtgärder samt sköter och hanterar djur som skall slaktas skall ha tillräckliga kunskaper och färdigheter för att vidta åtgärderna på ett vederbörligt sätt.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om de krav som ställs på personer som avses i 2 mom. samt om särskilda djurskyddskrav i samband med slakt.

Se LF om slakt och avlivning av djur (1998:98) och LF om skydd av slaktkycklingar (2011:53).

5 kap. Anmälnings- och tillståndspliktig verksamhet**33 §. Farmuppfoädnng av vilda djur i produktionssyfte**

Endast de arter av vilda djur som anges i landskapsförordning får uppfödas i farm för att producera ägg, kött eller avelsdjur för ägg- eller köttproduktion.

Innan farmuppfoädnng av vilda djur i syfte att producera ägg, kött eller avelsdjur för ägg- eller köttproduktion inleds skall verksamhetsidkaren i god tid göra en skriftlig anmälan till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. Skriftlig anmälan skall också göras innan sådan verksamhet avslutas eller förändras väsentligt. (2007/126)

34 §. (2007/126) Farmuppfoädnng av vilda djur i viltvårdssyfte

Innan farmuppfoädnng av vilda djur i viltvårdssyfte inleds, avslutas eller förändras väsentligt skall verksamhetsidkaren i god tid göra en skriftlig anmälan till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

35 §. (2007/126) Hållande av husdjur yrkesmässigt eller i större omfattning

Den som yrkesmässigt eller i större omfattning ämnar saluföra, förmedla, hyra ut, föda upp, träna eller dressera andra husdjur än nyttodjur skall i god tid innan verksamheten inleds göra en skriftlig anmälan till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. Skyldighet att göra skriftlig anmälan gäller också den som yrkesmässigt eller i större omfattning ämnar ta om hand så-

dana djur för förvaring eller vård samt den som ämnar meddela undervisning i användning av sådana djur. Verksamhet som varaktigt omfattar fler än fem djur samtidigt anses ske i större omfattning. Skriftlig anmälan skall också göras innan ovan avsedd verksamhet avslutas eller förändras väsentligt.

36 §. (2007/126) *Granskning av anmälan*

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet kan, efter att ha granskat en anmälan som avses i 33, 34 eller 35 §, meddela verksamhetsidkaren föreskrifter som är påkallade av djurskyddsskäl. Om verksamheten inte uppfyller de krav som ställs i denna lag eller i föreskrifter som utfärdats med stöd av den och om verksamhetsidkaren inte avhjälper bristfälligheter i verksamheten inom utsatt tid, kan miljö- och hälsoskyddsmyndigheten besluta att verksamheten skall upphöra. Innan beslutet fattas skall verksamhetsidkaren beredas möjlighet att yttra sig.

37 §. (2007/126) *Förteckning*

Den som bedriver verksamhet som avses i 33, 34 eller 35 § skall upprätthålla en förteckning enligt miljö- och hälsoskyddsmyndighetens anvisningar över de djur som verksamheten omfattar. Förteckningen skall på begäran uppgivas för tillsynsmyndigheten.

38 §. (2003/51) *Förevisning av djur för allmänheten*

En djurpark är en permanent anläggning där levande djur som tillhör vilda arter hålls för att förevisas för allmänheten under minst sju dagar per år. Djuraffärer skall inte anses vara djurparker. Anläggningar som inte förevisar ett betydande antal djur eller arter för allmänheten skall inte heller anses vara djurparker om de inte måste anses som djurparker av hänsyn till skyddet av vilda djurarter eller bevarandet av den biologiska mångfalden.

Förevisning för allmänheten av levande djur som tillhör vilda arter i djurpark eller på annat sätt, användning av djur vid cirkus eller därmed jämförbar föreställning samt ambulerande djurutställning får endast ske med miljö- och hälsoskyddsmyndighetens tillstånd. Innan en ny djurpark öppnas för allmänheten måste den ha tillstånd från miljö- och hälsoskyddsmyndigheten. (2007/126)

Tillstånd beviljas inte beträffande sådana djurarter som uppenbart utsätts för lidande genom verksamheten i fråga. Tillstånd får beviljas endast i de fall där det står klart att djuren hålls under djurskyddsmässigt godtagbara förhållanden och behandlas på ett från djurskyddssynpunkt godtagbart sätt.

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet skall stänga en djurpark som i strid mot denna lag drivs utan tillstånd. (2007/126)

När en djurpark eller en del av en djurpark stängs skall miljö- och hälsoskyddsmyndigheten övervaka att de berörda djuren behandlas eller avlägsnas under lämpliga förhållanden. (2007/126)

39 §. *Transport av djur i förvärvssyfte*

Transport av djur samt uthyrning eller annan överlåtelse av transportmedel för djur i förvärvssyfte får ske endast med tillstånd av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. (2007/126)

För att tillstånd skall beviljas krävs att sökanden har tillgång till transportmedel som är lämpligt för djurtransporter samt att sökanden eller en person som är anställd hos sökanden har erforderlig utbildning eller motsvarande praktisk erfarenhet av transport av djur samt hantering och skötsel av dem i samband med transporten. Kravet på utbildning eller erfarenhet behöver dock inte uppfyllas om verksamhetsidkaren endast avser att hyra ut eller överlåta transportmedel utan att själv transportera djur.

Den som har beviljats tillstånd enligt denna paragraf skall utan dröjsmål underrätta miljö- och hälsoskyddsmyndigheten om förändringar som sker i fråga om transportmedlen, de personer som ansvarar för transporterarna eller andra förutsättningar för tillståndet. (2007/126)

40 §. (2021/102) *Register över djurtransportörer*

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet för ett register över de djurtransportörer som beviljats tillstånd enligt 39 §. Sådana uppgifter som behövs med tanke på tillsynen över djurtransporterna ska föras in i registret. Verksamhetsidkaren är skyldig att tillhandahålla de uppgifter som krävs för registret. Tillsynsmyndigheterna har rätt att i tillsynssyfte använda registret över djurtransportörer. I övrigt tillämpas offentlighetslagen (2021:79) för Åland vid utlämnandet av uppgifter ur registret.

41 §. (2013/76) *Djur som används för vetenskapliga ändamål*

Undantag från denna lag kan beviljas enligt bestämmelserna i landskapslagen om tillämpning av lagen om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål.

42 §. (2003/51) *Tillståndsvillkor och återkallande av tillstånd*

Tillstånd som beviljas enligt 38, 39 eller 41 §§ kan förenas med villkor som är påkallade av djurskyddsskäl.

Tillstånd för en djurpark måste förenas med villkor om att djurparken skall

1) delta i forskning som leder till att arternas bevarande främjas eller i utbildning eller informationsutbyte som ger relevanta kunskaper om arternas bevarande eller deras uppfödning i fångenskap, återinplantering och anpassning till ett liv i vilt tillstånd,

2) främja utbildning av allmänheten och öka medvetenheten hos allmänheten vad beträffar bevarande av den biologiska mångfalden, särskilt genom att tillhandahålla information om de förevisade arterna och deras naturliga livsmiljöer,

3) bedriva djurhållning under förhållanden som är ägnade att uppfylla de enskilda arternas biologiska behov och deras bevarande, bland annat genom att djurens livsmiljöer berikas på ett artspecifikt sätt och att en hög djurskötselstandard upprätthålls med ett program som har utarbetats för preventiv och kurativ veterinärvård och näringstillförsel,

4) förhindra att djur rymmer och därigenom se till att eventuella ekologiska hot mot inhemska arter undviks samt förhindra att skadegörare och ohyra tar sig in utifrån och

L 24 Djurskyddslag (1998:95)

5) föra och uppdatera register över parkens djurbestånd.

Landskapsregeringen och Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet kan återkalla ett tillstånd om den som beviljats tillståndet inte iakttar denna lag eller de bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Tillståndet kan även återkallas om tillståndsvillkoren inte iakttas eller om verksamheten inte längre motsvarar förutsättningarna för beviljande av tillstånd. (2007/126)

43 §. (2007/126) Blanketter

Skriftliga anmälningar och ansökningar om tillstånd som avses i denna lag skall göras på blanketter som fastställts av landskapsregeringen eller Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

6 kap. Förvaltning och tillsyn**44 §. Myndigheter**

Förvaltningen av djurskyddet i landskapet handhas av landskapsregeringen som också leder den allmänna tillsynen över denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Övriga tillsynsmyndigheter enligt denna lag är Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet samt polisen. Beträffande gränsveterinärens uppgifter inom gränsbevakningen gäller vad som bestäms i rikslagstiftningen. (2007/126)

45 §. (2007/126) Djurskyddsövervakare

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet kan på villkor som den föreskriver bevilja en person med erforderlig utbildning eller erfarenhet rätt att i egenskap av djurskyddsövervakare verkställa inspektioner som avses i 46 § 1 mom. Djurskyddsövervakaren skall ha en försäkring för eventuella skador som uppstår vid inspektionerna.

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet kan återkalla rätten att verkställa inspektioner om djurövervakaren inte följer de fastställda villkoren. Rätten kan också återkallas av annan grundad anledning.

46 §. Inspektion

Om det finns anledning att misstänka att djur sköts, behandlas, används eller transporteras i strid med denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den, har tillsynsmyndighet och djurskyddsövervakare rätt att utföra inspektion.

Landskapsregeringen och Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet får utföra inspektion vid djurtävlingar, tillställningar som avses i 17 §, förevisningar av vilda djur för allmänheten, cirkusar och därmed jämförbara föreställningar, ambuleringar, djurutställningar samt på platser där försöksdjursverksamhet eller verksamhet som avses i 33, 34 eller 35 § bedrivs oavsett misstanke om överträdelse av denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Inom slakteri- eller slaktplatsområde har dessutom den som fungerar som besiktningsveterinär rätt att inspektera djurtransporter samt utrymmen där djur hålls oavsett misstanke om överträdelse av denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den. (2007/126)

Innan miljö- och hälsoskyddsmyndigheten beslutar om tillstånd för en djurpark skall miljö- och hälsoskyddsmyndigheten inspektera djurparken för att förvissa sig om att tillståndsvillkoren enligt 42 § kan uppfyllas. Inspektion skall även ske innan miljö- och hälsoskyddsmyndigheten beslutar att tillståndsvillkoren för en djurpark skall ändras i väsentlig grad eller förlängas. (2007/126)

Miljö- och hälsoskyddsmyndigheten skall inspektera alla djurparker minst en gång vart tredje år för att kontrollera att tillståndsvillkoren efterlevs. (2007/126)

Den som utför inspektion har rätt att få tillträde till de utrymmen där djuren hålls och att utan ersättning ta de prov som behövs för inspektionen. Vid inspektion kan djuren, utrymmen där de hålls, transportmedel samt föda, dryck, utrustning och redskap för djuren inspekteras.

Tidigare 3 mom. har blivit 5 mom. genom (2003/51).

47 §. Råd

Den som utför inspektion skall genom råd till djurägaren eller -innehavaren främja djurens välbefinnande samt verka för att avhjälpa lindriga missförhållanden i djurskyddshänseende.

På ett slakteri- eller slaktplatsområde skall råd som avses i 1 mom. ges till den som bär ansvaret för att missförhållandena har uppkommit.

48 §. (2007/126) Anmälan

Om polisen eller djurskyddsövervakaren vid en inspektion finner att denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den överträtts, skall detta anmälas till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet som vid behov vidtar åtgärder enligt 49 och 50 §§.

49 §. (2007/126) Förbud och föreskrifter

Om det konstateras att denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den har överträtts får Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet meddela djurägaren eller -innehavaren de förbud och föreskrifter som behövs för att förhindra att det lagstridiga förfarandet fortsätter eller upprepas. Vid meddelande av förbud och föreskrifter får djurägaren eller -innehavaren även åläggas att fullgöra sina skyldigheter inom utsatt tid.

50 §. (2007/126) Vite och hot om tvångsutförande

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet kan förena ett förbud eller ett åläggande som meddelas med stöd av 49 § med vite eller hot om att den försummade åtgärden vidtas på den försumliges bekostnad.

51 §. Brådskande åtgärder

Om det behövs av djurskyddsskäl, får tillsynsmyndighet med avvikelse från 48 och 49 §§ vidta omedelbara åtgärder för att trygga djurs välbefinnande. I detta syfte kan djuren ges skötsel, foder eller annat som är nödvändigt för deras välbefinnande. Djur kan även flyttas för vård på annan plats eller, om detta inte är möjligt eller ändamålsenligt, avlivas, sändas till slakt eller säljas till gängse pris. Om det är möjligt skall åtgärder enligt detta moment vidtas i samråd med en veterinär.

Om någon annan tillsynsmyndighet än Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet vidtagit åtgärder enligt 1 mom., skall miljö- och hälsoskyddsmyndigheten underrättas om åtgärderna. (2007/126)

52 §. Hörande

Innan beslut enligt 49 eller 50 § fattas skall djurägaren eller -innehavaren beredas möjlighet att yttra sig. Innan åtgärder enligt 51 § vidtas skall djurägaren eller -innehavaren beredas möjlighet att yttra sig endast om denne kan anträffas omedelbart. Djurägaren eller -innehavaren skall underrättas om beslutet.

53 §. Omhändertagande och förstöring

Tillsynsmyndighet har rätt att omhänderta redskap, anordningar och ämnen som avses i 13 §. Innan beslut om omhändertagande fattas skall redskapets, anordningens eller ämnets ägare eller innehavare beredas möjlighet att yttra sig. Ägaren eller innehavaren skall underrättas om beslutet.

Om någon annan tillsynsmyndighet än polisen har verkställt ett omhändertagande enligt 1 mom. skall de föremål som omhändertagits omedelbart lämnas till polisen.

En anställningsberättigad tjänsteman får bevisligen förstöra eller låta förstöra redskap, anordningar och ämnen enligt 13 § som tas i beslag, om det är sannolikt att dessa skulle komma att dömas förverkade till staten och saknar betydande värde.

54 §. Undersökningar

För tillsynen över att denna lag och bestämmelser som utfärdats med stöd av den efterlevs får landskapsregeringen förordna veterinärer att utföra undersökningar i sådana djurhållningsenheter där djur hålls för idkande av näring, i djurtransporter samt i slakterier och på slaktplatser. Samma rätt har landskapsregeringen när det gäller fullgörandet av ett internationellt avtal som är förpliktande för Åland eller då Europeiska gemenskapens rättsordning förutsätter detta.

Den som utför undersökningen har rätt att få tillträde till de utrymmen där djur hålls samt till de förråd och andra utrymmen som hänför sig till djurhållningen. Djurhållningsenhetens ägare eller innehavare samt slakteriets eller slaktplatsens ägare eller innehavare är skyldig att bistå den som utför undersökningen samt att, vid behov skriftligen, lämna de uppgifter som begärs för undersökningen.

Vad som bestäms i 2 mom. gäller också för utländska inspektörer då ett internationellt avtal som är förpliktande för Åland eller Europeiska gemenskapens rättsordning förutsätter detta.

55 §. Utförande av inspektioner och undersökningar

Inspektioner och undersökningar enligt denna lag skall om möjligt utföras så att de inte medför olägenheter för djuren, djurhållningsenhetens ägare eller innehavare, djurtransporten eller djurhållningsenhetens verksamhet.

56 §. Handräckning

Polisen skall vid behov ge andra tillsynsmyndigheter samt veterinärer och inspektörer som utför undersökningar med stöd av 54 § handräckning vid

tillsynen över att denna lag och bestämmelser som utfärdats med stöd av den efterlevs.

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet ska vid behov ge polisen handräckning vid verkställigheten av förverkandepåföljd som gäller djur. (2011/92)

57 §. (2021/102) Utlämnande av uppgifter

Upplysningar och handlingar får utan hinder av sekretessbestämmelser lämnas till

1) tillsynsmyndigheterna för utförande av uppgifter enligt denna lag,

2) åklagar-, polis- eller tullmyndigheterna för utredande av brott,

3) en myndighet som behandlar en ändringsansökan i ett ärende enligt denna lag eller

4) utländska organ och inspektörer som förutsätts av ett internationellt avtal som är förpliktande för landskapet eller av Europeiska unionens rättsordning, då avtalet eller rättsordningen förutsätter detta.

Om handlingars och uppgifters offentlighet gäller i övrigt vad som föreskrivs i offentlighetslagen för Åland.

7 kap. Ansvarsbestämmelser

57a §. (2011/92) Förseelse mot administrativa bestämmelser i djurskyddslagen

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1) bryter mot ett förbud mot tillverkning, införande till landskapet, försäljning eller överlåtelse enligt 13 § eller mot ett förbud som avses i eller utfärdats med stöd av 8 § 3 mom., 14 § 1 mom., 17, 20–22 eller 36 §§,

2) bryter mot ett djurhållningsförbud eller är en mellanhand för någon annan för kringgående av ett djurhållningsförbud,

3) försummar en skyldighet som avses i eller som ålagts med stöd av 4, 6a–6c §§, 14 § 2 mom., 15, 17–18, 33–35, 37 §§, 38 § 2 mom. eller 41 § 1 mom.,

4) försummar att ansöka om det tillstånd att transportera de djur som avses i artiklarna 10 eller 11 i EG-förordning nr 1/2005,

5) bryter mot den anmälningsskyldighet som avses i artikel 6.2 i EG-förordning nr 1/2005,

6) försummar att ansöka om det intyg om godkännande av vägtransportmedel som avses i artikel 18 i EG-förordning nr 1/2005 eller det intyg över godkännande av fartyg för djurtransport som avses i artikel 19 i EG-förordning nr 1/2005,

7) försummar att ansöka om kompetensbevis i enlighet med artikel 17 i EG-förordning nr 1/2005,

8) bryter mot skyldigheten att i transportmedlet medföra de handlingar som avses i artikel 4 i EG-förordning nr 1/2005 eller

9) bryter mot den skyldighet att lämna uppgifter eller visa upp handlingar som föreskrivs artikel 4 i EG-förordning nr 1/2005

ska för förseelse mot administrativa bestämmelser i djurskyddslagen dömas till böter.

58 §. (2011/92) Djurskyddsforseelse

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1) behandlar ett djur i strid med 3, 5–7, 9, 29 eller 32 §§ eller de bestämmelser och de föreskrifter som har utfärdats med stöd av dem,

L 24 Djurskyddslag (1998:95)

2) använder de anordningar, de redskap eller de ämnen som avses i 13 § och som är förbjudna eller

3) i strid med 8 eller 10-12 §§ vidtar en åtgärd som avses i dem

ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs i 59-59b §§, för *djurskyddsförseelse* dömas till böter.

59 §. (2011/92) *Djurskyddsbrott*

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet genom misshandel, överansträngning, bristfällig skötsel eller bristfällig utfordring eller annars i strid med

1) denna lag eller en bestämmelse som utfärdats med stöd av den eller

2) bilaga I i EG-förordning nr 1/2005

behandlar ett djur på ett grymt sätt eller utsätter det för onödigt lidande, onödig smärta eller onödig plåga, ska för *djurskyddsbrott* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

59a §. (2011/92) *Grovt djurskyddsbrott*

Om vid ett djurskyddsbrott

1) brottet begås på ett synnerligen rått eller grymt sätt,

2) brottet riktar sig mot ett mycket stort antal djur eller

3) eftersträvas en avsevärd ekonomisk vinning och brottet även bedömt som en helhet är grovt, ska gärningsmannen för *grovt djurskyddsbrott* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år.

59b §. (2011/92) *Lindrigt djurskyddsbrott*

Om djurskyddsbrottet, med hänsyn till att lidandet, smärtan eller plågan är ringa eller andra omständigheter vid brottet, bedömt som en helhet är ringa, ska gärningsmannen för *lindrigt djurskyddsbrott* dömas till böter.

59c §. (2011/92) *Juridiska personers straffansvar*

På djurskyddsbrott och grovt djurskyddsbrott tillämpas vad som bestäms om juridiska personers straffansvar i 9 kap. strafflagen (FFS 39/1889).

60 §. (2011/92) *Djurhållningsförbud*

Den som döms för ett grovt djurskyddsbrott ska samtidigt av domstolen meddelas ett djurhållningsförbud. Domstolen kan dock avstå från att meddela om ett djurhållningsförbud, om det finns särskilt vägande skäl för detta. Den som döms för ett djurskyddsbrott eller ett lindrigt djurskyddsbrott kan samtidigt meddelas djurhållningsförbud. Djurhållningsförbud kan också meddelas en person som döms för en djurskyddsförseelse med stöd av 58 § och som kan anses vara olämplig eller oförmögen att sörja för djurens välfärd. Ett djurhållningsförbud kan också meddelas en person som med stöd av strafflagen 3 kap. 4 § 2 mom. eller 6 kap. 12 § 4 eller 5 punkten inte döms till straff. Ett djurhållningsförbud kan meddelas på yrkande av åklagaren.

Den som har meddelats ett djurhållningsförbud får inte äga, hålla eller sköta djur och inte heller annars sörja för ett djurs välfärd. Förbudet kan gälla vissa djurarter eller djur över huvud taget. Domstolen kan av särskilda skäl förordna att den dömde alljämt helt

eller delvis får äga djur som inte är föremål för ett brott och som den dömde äger då beslutet fattas, om det är möjligt att i beslutet ange vilka dessa djur är.

Förbudet kan meddelas för minst ett år eller så att det blir bestående. Ett djurhållningsförbud kan meddelas så att det blir bestående, om den som meddelas förbudet

1) har gjort sig skyldig till ett grovt djurskyddsbrott,

2) tidigare med en lagakraftvunnen dom har tilldömts ett djurhållningsförbud för viss tid eller

3) har en svag hälsa

och han eller hon ska anses bestående vara olämplig eller oförmögen att äga, hålla eller sköta djur eller annars sörja för deras välfärd.

Ett djurhållningsförbud gäller även om det överklagas. Om domstolen i enlighet med rikslagstiftningen om förverkande förbjuder verkställigheten av en dom som gäller förverkande av djur till staten, gäller djurhållningsförbudet inte sådana djur som har hållits i enlighet med domstolens förordnande.

Om någon har meddelats ett djurhållningsförbud ska domstolen underrätta landskapsregeringen och Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet om detta.

61 §. Upphävd (2021/102).**62 §.** (2011/92) *Förverkandepåföljd*

Om ett förverkande bestäms i rikslagstiftning.

Se 10 kap. i StraffL (FFS 39/1889).

8 kap. Särskilda bestämmelser**63 §. Ändringssökande**

Beslut som landskapsregeringen fattat med stöd av denna lag får överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

Beslut som polisen fattat med stöd av denna lag får överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol.

Om sökande av ändring i beslut som Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet fattat gäller vad som föreskrivs i 19 § landskapslagen (2007:115) om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. (2007/126)

Besvär över beslut som fattats med stöd av denna lag skall behandlas i brådsökande ordning.

I beslut som fattats med stöd av 49-51 eller 53 § får föreskrivas att beslutet skall iakttas trots att ändring sökts, såvida inte besvärmyndigheten bestämmer något annat.

64 §. Kostnader

Djurägaren eller -innehavaren skall betala de kostnader som föranleds av åtgärder enligt 49 och 51 §§. Om åtgärder som vidtagits enligt nämnda paragrafer har inbringat någon inkomst skall kostnaderna avdras från den erhållna inkomsten och återstoden betalas till djurägaren eller -innehavaren.

Kostnader som föranleds av åtgärder enligt 51 § kan av särskilda skäl i första hand betalas av landskapet. Djurägaren eller -innehavaren ansvarar dock för den slutliga betalningen av kostnaderna enligt 1 mom.

Kostnader som avses i denna paragraf får indrivnas utan dom eller beslut i den ordning som bestäms om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg.

Om kostnaderna inte kan indrivas ersätts de av landskapets medel.

65 §. Ersättning

I landskapsförordning kan föreskrivas om ersättning för inspektion av djur och transportmedel i samband med djurtransport.

66 §. Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om tillämpningen och verkställigheten av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

67 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 november 1998.

Genom denna lag upphävs, såvitt gäller tillämpningen i landskapet Åland, djurskyddslagen den 27 januari 1971 (FFS 91/1971) och förordningen den 10 maj 1968 om kringföringshandel med husdjur (FFS 280/1968) samt de ändringar i dessa författningar som tillkommit före den 1 januari 1993. Hänvisningar i andra lagar till den upphävda djurskyddslagen gäller denna lag efter att den har trätt i kraft.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

68 §. Övergångsbestämmelser

Den som när denna lag träder i kraft bedriver verksamhet som avses i 33, 34 eller 35 § skall inom ett år från ikraftträdandet anmäla verksamheten till [landskapsstyrelsen].

Den som när denna lag träder i kraft bedriver verksamhet som avses i 39 § 1 mom. skall inom sex månader från ikraftträdandet ansöka om [landskapsstyrelsens] tillstånd för verksamheten.

Årenden som är anhängiga när denna lag träder i kraft behandlas enligt de bestämmelser som gäller före lagens ikraftträdande.

Ikraftträdandebestämmelse (2013/76):

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2013.

Genom denna lag upphävs landskapsförordningen (1998:99) om skydd av djur som används för försök och andra vetenskapliga ändamål.

L 25 Djurskyddsförordning (1998:96)

1 kap. Allmänt om skötsel och tillsyn av djur

1 §. Skötsel

Djur skall behandlas väl och med fasta skötselrutiner samt skyddas mot onödigt lidande, stress och sjukdom. De skall hållas och skötas i en god miljö och på ett sådant sätt att det främjar deras hälsa och ger dem möjlighet att bete sig naturligt. De får inte i onödan skrämmas eller skärras upp.

Djur får inte hållas bundna på ett plågsamt sätt eller så att de inte kan få behövlig rörelsefrihet, vila eller tillräckligt skydd mot väder och vind. Djur får inte avsiktligt skadas eller utsättas för våld. Det är förbjudet att sparka djur och att i tuktnings- eller dressyrssyfte eller i annat sådant syfte slå djur med ett tillhygge som skadar dem.

Djur får inte utom i nödfall släpas i hornen, benen, svansen, pälsen eller omedelbart i huvudet eller annars hanteras så att de åsamkas onödigt lidande.

Ett sjukt eller skadat djur skall snarast ges nödvändig vård, om inte sjukdomen eller skadan är så svår att djuret måste avlivas omedelbart.

Djurens tänder, klövar, hovar eller klor skall inspekteras tillräckligt ofta och vid behov åtgärdas.

Foder samt föremål och ämnen som kan skada djuren skall förvaras utom räckhåll för dem.

Djur skall hållas tillfredsställande rena.

2 §. Tillsyn

Djuren skall hållas så att tillsyn kan ske utan svårigheter och på ett betryggande sätt. Tillsynen skall normalt göras minst en gång per dag. Nyfödda, sjuka eller skadade djur och djur som betar sig onormalt skall ses till oftare. Detsamma gäller för högdräktiga djur, särskilt vid tiden kring förlossningen och vid stora förändringar i vårdförhållandena. Tillsyn av djur på bete skall ske så ofta att djuren inte riskerar att bli förvildade. Vid sammanslagning av grupper av djur eller när nya djur förs in i gruppen skall särskild uppmärksamhet fästas vid eventuella beteendeproblem till följd av omställningar i de sociala relationerna.

En individuell inspektion av djuren skall göras om en allmän inspektion visar att det är nödvändigt. Upp-täcks något onormalt skall åtgärder omedelbart vidtas för att utreda och avhjälpa situationen.

Djur som uppträder aggressivt mot varandra eller som annars löper en uppenbar risk att skada varandra skall hållas åtskilda.

3 §. Foder och vatten

Djur skall dagligen ges foder av god hygienisk kvalitet i tillräcklig mängd och av lämplig struktur. Fodergivan skall garantera en tillräcklig, allsidig och välbalanserad näringstillförsel. Plötsliga förändringar i födans sammansättning eller födomängder bör undvikas.

Djuren bör alltid ha fri tillgång till vatten. Om det inte är möjligt skall de få vatten minst två gånger per dygn. Sjuka eller skadade djur skall hela tiden ha tillgång till vatten om inte veterinär ordinerar annat.

Det är förbjudet att tillföra djur hormoner eller andra ämnen i annat syfte än att förebygga, påvisa, bota eller lindra sjukdom eller sjukdomssymtom.

2 kap. Allmänna krav på stallar och förvaringsutrymmen för djur

4 §. Klimatet i stallar och förvaringsutrymmen för djur

Klimatet i stallet skall vara anpassat till djuren och till djurhållningsformen. I värmeisolerade stallar får den relativa luftfuktigheten under vintern inte annat än undantagsvis överstiga 80 procent. I oisolerade stallar får den relativa fuktigheten inte annat än undantagsvis överstiga uteluftens relativa fuktighet med mer än 10 procentenheter. Djuren får endast tillfälligtvis utsättas för luftföroreningar som överstiger följande värden:

- 1) ammoniak: 10 ppm men 25 ppm i fjäderfästallar med ströbäddar,
- 2) koldioxid: 3 000 ppm,

L 25 Djurskyddsförordning (1998:96)

- 3) kolmonoxid: 10 ppm,
- 4) svavelväte: 0,5 ppm och
- 5) organiskt damm: 10 mg/m³.

Stallar och andra utrymmen för djur skall ha tillräcklig ventilation. Om ett mekaniskt ventilationssystem används och ett avbrott i systemet kan leda till att djuren avlider eller skadas måste det vara försett med larm som varnar för temperaturavvikelse, strömavbrott och fel på larmanordningen. Slutar det mekaniska ventilationssystemet att fungera måste ventilationen ordnas på annat sätt.

Djuren får inte utsättas för ständigt buller över 65 dBA. Ett djurstall skall om möjligt vara försett med fönster för dagsljus och belysningen skall vara lämplig för inspektion och skötsel av djuren samt tillgodose djurens fysiologiska och beteendemässiga behov. Används elektrisk belysning skall den vara tänd och ge så mycket ljus att det uppfyller djurens ljusbehov.

5 §. Utformningen och skötsel av stallar

Stall och utrymmen för lösgående och uppbundna djur skall hållas i gott skick och vara utformade så att de inte skadar djuren. De skall vara så rymliga att samtliga djur i utrymmet kan ligga samtidigt, röra sig obehindrat och bete sig naturligt. Inredning och övrig utrustning får inte otillbörligt inskränka djurens rörelsefrihet eller annars verka störande på dem.

Stall och andra förvaringsutrymmen för djur skall hållas rena. Stallutrymmen skall rengöras och utgödsas minst en gång dagligen, om inte systemet för djurhållningen är uppbyggt för andra rutiner som också ger god hygien, t.ex. djupströbbad. Ströbäddar och ströade ligglätor skall hållas torra och strömedlet skall ha god hygienisk kvalitet. Vid kontinuerlig uppfödning skall stallet eller stallavdelningen rengöras noggrant minst en gång per år. Vid omgångsuppfödning skall noggrann rengöring ske före varje insättning av en ny omgång djur. Automatiska utfodrings- och vattningsystem skall ses till dagligen.

Ytbehandlingen i djurstallar, boxar och kättrar får inte bestå av ämnen som kan förgifta djuren. Fönster, belysningsanordningar och elektriska ledningar skall vara placerade utom räckhåll för djuren eller försedda med lämpliga skydd.

För sjuka eller skadade djur skall det finnas en avskild ändamålsenlig box eller annat utrymme där djuret kan vårdas och varifrån det om möjligt har synkontakt med andra djur av samma art. Utrymmet skall kunna värmas upp.

Golv i stallar och båsallar skall ha en jämn och halkfri yta och vara utformade så att träck avlägsnas på ett snabbt och effektivt sätt eller absorberas väl i ströet. Ligglätor skall vara torra och så stora att alla djur i samma inhägnad samtidigt kan ligga ner. Båsallar utan spaltgolv skall vara försedda med strö. Dränerade golv får endast finnas i värmeisolerade stall och skall vara utformade så att de inte skadar djuren eller inverkar menligt på deras beteende.

Drivgångar och dörröppningar skall vara utformade så att djuren kan röra sig obehindrat och att risken för att djuren skadar sig är så liten som möjligt. Gnagare och skadedjur skall bekämpas i djurstall.

Vid en nödsituation skall djuren snabbt kunna utrymmas från stallarna.

6 §. Anordningar för utfodring och dricksvatten

Utfodrings- och vattningsystemen skall vara utformade, dimensionerade och placerade så att djuren kan äta och dricka lugnt och naturligt och så att det inte uppstår onödigt konkurrens om foder eller dryck. Om djuren inte ständigt har tillgång till foder skall alla djur kunna äta samtidigt vid utfodringen.

Djurens dricksvattensanordningar och dricksvattenbehållare skall hållas rena. Urin och avföring får inte förorena dricksvattnet eller fodret och vattnet får inte heller frysa.

All automatisk utrustning som är avgörande för djurens hälsa och trivsel måste inspekteras med jämna mellanrum. Om fel upptäcks måste de rättas till omedelbart eller, om inte det är genomförbart, lämpliga åtgärder vidtas för att säkra djurens hälsa och trivsel tills felet avhjälpas.

3 kap. Speciella krav på skötsel och miljö för vissa djurarter**7 §. Nötkreatur**

Nötkreatur som hålls bundna skall inspekteras minst två gånger om dagen. Bindslen, klavar och tjunder skall hållas rena och i gott skick.

Elektriska kodressörer får inte användas.

Kor och kvigor som har mindre än två månader kvar till kalvning får inte stå på spaltgolv. Åtminstone främre hälften av båset för en bunden kviga och tjur skall ha helt golv.

I lösdriftsstall för nötkreatur skall det finnas minst en dricksvattenbehållare eller dricksvattensystem för varje påbörjat tiotal djur.

Nötkreatur som är äldre än sex månader och som hålls för mjölkproduktion ska hållas på bete sommartid. De nötkreatur som inte hålls för mjölkproduktion ska också hållas på bete eller på annat sätt ges tillfälle att vistas ute under sommaren. Kravet på utevistelse gäller inte för tjuurar och inte för kalvar. Betesperioden ska vara minst 60 dagar under perioden 1 maj-1 oktober. Mjölkkor ska under ett dygn minst hållas på bete under tiden mellan två mjölkningstillfällen. Beläggningen får inte vara högre än att ett växttäckte bibehålls på minst 80 % av betesarealen. Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet kan bevilja befrielse från kravet att ordna bete om produktionsenheten inte till sitt förfogande har lämplig betesmark eller om uppfyllandet av kravet är oskäligt av orsaker som hänför sig till trafik, terräng eller avstånd. Befrielse beviljas för högst tre år åt gången och den återkallas om förutsättningarna för beviljandet upphör. (2010/43)

Nötkreaturens drivningsvägar och rasthagar skall vara så rymliga att uppkomsten av beteendeproblem på grund av den sociala rangskalan förhindras.

Om foder inleas tiden finns tillgängligt skall alla nötkreatur i lösdriftsstallarna kunna äta samtidigt under utfodringstiden. I lösdriftsstallarna skall foderbordets kant vara minst 70 cm långt per vuxet djur och minst 40 cm långt per ungdjur. Vid fri tillgång till

foder skall foderbordets kant minst vara 40 cm respektive 30 cm långt per djur.

8 §. Kalvar

Med kalv menas ett nötkreatur som är högst sex månader gammalt.

Kalvar som hålls inomhus skall ses till minst två gånger om dagen.

Kalvar skall utfodras minst två gånger per dag. I kalvfodret skall det finnas tillräckligt med järn så att blodets genomsnittliga hemoglobinhalt är minst 4,5 mmol/liter.

För utfodring eller annan skötsel får kalvar under sex månader tillfälligt hållas bundna under högst en timme.

När det finns fler än fem kalvar i en besättning får en kalv inte hållas i ensambox efter åtta veckors ålder om det inte föreligger veterinärmedicinska skäl.

Kalvar bör inte flyttas till en annan besättning innan de uppnått en månads ålder.

9 §. Hästar

Hästar bör ges tillfälle till daglig utevistelse. Hästar får inte tränas för eller användas vid tävling på sådant sätt att de utsätts för lidande. De får inte heller utsättas för doping eller andra otillbörliga åtgärder som påverkar deras prestationsförmåga eller temperament under träning eller tävling på tävlingsbana.

Vid uppbinding i spilta eller box skall grimma eller halsrem och löpande grimskafit användas. En grimma eller halsrem får inte bestå av material som kan skada hästen.

Bindslen, remmar och annan utrustning skall hållas hela och rena så att de inte skadar hästen.

Hästar får endast tillfälligtvis hållas bundna på bete och skall då ha särskild tillsyn. Vid sådan uppbinding får endast grimma eller halsrem användas.

Mellan spiltor eller boxar skall det finnas en avskiljningsanordning som hindrar hästar att skada varandra.

Om följning sker i stall skall följningsbox finnas.

10 §. (2003/40) Svin

Svin skall i sina utrymmen kunna se andra svin och ha möjlighet till socialt umgänge.

Svin får inte fixeras annat än tillfälligt.

Ljusintensiteten i utrymmen där svin hålls skall vara minst 40 lux under minst åtta timmar per dag.

Suggor och gyltor skall hållas i grupp under tiden från och med fyra veckor efter betäckning till en vecka före den beräknade tidpunkten för grisningen. I en anläggning med färre än tio suggor får de dock hållas i individuella boxar även under denna period. Svin som måste hållas i grupp får tillfälligt hållas i individuella boxar om de är särskilt aggressiva, har angripits av andra svin eller är sjuka eller skadade.

Dräktiga suggor och gyltor som är betäckta för första gången måste vid behov behandlas mot in- och utvärtes parasiter. Betäckta suggor och gyltor skall rengöras innan de placeras i grisningsboxar.

I ett stall skall svinen ha tillgång till utrymme som ger dem möjlighet att utnyttja olika delar av utrymmet för att ligga, äta och gödsla. Liggplatsen får inte bestå av gödseldrainerande golv.

I grisningsboxen skall det finnas tillräckligt med plats bakom suggan för grisningen. Suggan skall utan svårighet kunna ge di åt smågrisarna och smågrisarna skall kunna komma i skydd för suggan. Smågrisarna skall ha en liggplats med helt och torrt golv där alla smågrisar kan ligga ner samtidigt samt vid behov en ändamålsenlig värmeapparat.

Utfodringshön per svin skall vara minst 15 cm lång för svin som väger mindre än 25 kg, minst 25 cm lång för svin som väger 25 men inte 50 kg och minst 30 cm lång för svin som väger mer än 50 kg. När suggor utfodras i bås skall de hållas åtskilda av båsavskiljare.

Svin skall ha tillgång till halm eller annan för platsen lämplig stimulans varmed djuren kan tillfredsställa sina arttypiska beteendeböbehov.

Svin skall ha tillgång till tillräckligt med vatten eller annan lämplig vätska.

Smågrisar under fyra veckor får inte avvänjas om det inte är nödvändigt på grund av djurens hälsa eller välbefinnande. Grisarna skall i god tid före avvänjningen vänjas vid det foder de får efter avvänjningen. De avvanda grisarna skall födas upp i grupp.

Sammanföring av olika grupper under uppfödningen skall undvikas. Om det måste göras bör det ske då svinen är så unga som möjligt. När svin från olika grupper blandas skall de ha tillräckliga möjligheter att fly och gömma sig för andra svin. Om det finns tecken på våldsamma slagsmål skall orsakerna omedelbart undersökas och åtgärdas. Lugnande läkemedel får inte användas för att underlätta blandning av grupper annat än i undantagsfall och då efter att en veterinär rådfrågats.

11 §. Får och getter

Får och getter får inte fixeras annat än tillfälligt.

Får och getter av ullras skall klippas minst en gång om året. Djuren får inte läggas på rygg under klippningen. De skall klippas försiktigt och noggrant av en kunnig person. Sår som eventuellt uppkommit i samband med klippningen skall skötas omedelbart. Den utrustning som används vid klippningen skall hållas ren och funktionsduglig.

Får som nyligen klippts skall ha särskild tillsyn och får inte hållas utomhus om de där kan utsättas för ogynnsamma väderleksförhållanden.

I ett utrymme med golv med ströbädd skall en tacka jämte lamm ha ett utrymme med en golvyta på minst 2 m².

Används spaltgolv skall stavbredden vara minst 80 mm och spaltbredden högst 25 mm.

Utfodringsutrymmen för lamm (lammkammare) skall ha en yta på minst 0,2 m² per lamm.

Lamningsboxar får inte ha spalt eller gallergolv och skall vara försedda med riklig ströbädd.

Fårens foderhäck skall vara minst 35 cm per får vid användning av en rak foderhäck och 20 cm vid användning av en cirkulär foderhäck. Vid användning av en rak foderhäck skall kanten dock vara minst 45 cm per dräktig tacka. Vid fri fodertillgång skall kanten på foderhäcken vara minst 17 cm per får. I utrymmen för får skall det finnas minst en dricksvattenbehållare eller dricksho per 30-tal får.

L 25 Djurskyddsförordning (1998:96)

För getter gäller att kanten på foderhäcken skall vara minst 20 cm per killing, minst 33 cm per ungget, minst 40 cm per fullvuxen get och minst 45 cm per dräktig get.

12 §. Fjäderfä

När fjäderfåna fångas skall de hanteras varsamt och hinder och redskap som kan skada dem skall ha avlägsnats. Extra varsamt hanteras fjäderfån som har slutat värpa.

Om fjäderfåna kan komma ut och röra på sig skall den gång som leder ut ur stallet vara trygg för fåglarna.

Bestämmelser om slaktkycklingar och slaktkycklingsmödrar finns i landskapsförordningen (2011:53) om skydd av slaktkycklingar. (2011/51)

Vid behov skall fjäderfånas foder kompletteras med mineraler.

Inredningen i hönsstall skall vara utformad så att hönsen inte utsätts för foder-, vatten- och gödselspill.

Utfodrings- och dricksvattenanordningarnas höjd skall justeras allt eftersom fågeln växer så att alla fåglar kan äta och dricka utan svårigheter. Kycklingar skall alltid ha tillgång till färskt dricksvatten och strö.

Fjäderfåna skall skötas av en tillräckligt stor och kunnig personal med erfarenhet av fjäderfån och det system som används.

Fullständig rengöring och desinficering av samtliga lokaler, all utrustning och alla redskap som kommer i direkt beröring med hönorna skall ske regelbundet samt varje gång utrymmena töms och innan en grupp fjäderfån tas in. Medan utrymmena används skall de och all övrig utrustning hållas rena på ett tillfredsställande sätt. Gödsel måste avlägsnas så ofta det är nödvändigt. (2002/91)

Gäss och ankor som föds upp inomhus skall hållas på ströbädd. Kalkoner som föds upp inomhus bör hållas på ströbädd.

12a §. (2002/91) Särskilda krav på anläggningar med minst 350 värphöns

Minst en gång om dagen måste alla höns inspekteras av ägaren eller den som ansvarar för dem. Döda hönor får inte ligga kvar längre än en dag.

För att hönorna visuellt skall kunna utforska sin omgivning samt uppvisa normal aktivitet måste byggnaderna ha sådan belysning att hönorna tydligt kan se varandra och själva synas tydligt. Om dagsljus finns skall ljusöppningarna vara placerade på ett sådant sätt att de ger en jämn fördelning av ljuset i lokalen. Ljussystemet skall vara så inrättat att hälsoproblem och beteendestörningar undviks. Systemet skall ha en 24-timmarsrytm med en tillräcklig sammanhängande mörkerperiod, som riktvärde 8 timmar, för att ge hönorna möjlighet att vila och att undvika att de får ned-satt immunförsvar, ögonbesvär eller andra åkommor som vållas av ständigt ljus. När ljuset avtar bör det dämpas stegvis så att hönorna får möjlighet att finna sin viloplats utan att störas eller skadas.

Anläggningar i flera våningar skall vara konstruerade på så sätt att det är lätt att ta ut hönorna och att det är möjligt att inspektera samtliga våningar utan hinder.

13 §. Värphöns på golv

Hönsen skall rymmas att sitta på vagel, på galler eller på nät. Om hönsen går på nätgolv eller annat dränerande golv, skall minst en tredjedel av golvytan vara ströbädd. Utrymmena skall uppfylla hönsens behov av rede, sittpinne och sandbad.

Om utfodringstråg används vid utfodring av höns skall längden vid utfodringstrågets kant vara minst 12,5 cm per fullvuxen höna. Utrymme vid fodertråg vid fri utfodring: rak 40 mm per djur, rund 30 mm per djur.

Fullvuxna höns skall ha lämpliga utrymmen där de kan värpa. I ett stall i vilket värpande hönor finns, skall det per 4-5 hönor finnas minst ett rede. Används kollektivredan skall det finnas 1 m² rede per 100 hönor.

13a §. (2002/91) Särskilda krav på anläggningar med minst 350 värphöns på golv

Alla hönor skall ha tillgång till raka fodertråg med en tråkant om minst 10 cm per höna eller runda fodertråg med en tråkant om minst 4 cm per höna.

Alla hönor skall ha tillgång till raka vattenstråg med en tråkant om 2,5 cm per höna eller runda vattenstråg med en tråkant om 1 cm per höna. Om vattennippel eller vattenkoppar används skall det finnas minst en vattennippel eller vattenkopp per grupp om tio hönor och minst två vattennippel eller vattenkoppar skall vara tillgängliga för varje höna.

Det skall finnas minst 15 cm sittpinne för varje höna. Sittpinnarna får inte ha vassa kanter eller placeras ovanför ströbädden. Det horisontella avståndet mellan pinnarna skall vara minst 30 cm. Avståndet mellan pinne och vägg skall vara minst 20 cm.

Det skall finnas en ströarea om minst 250 cm² per höna. Minst en tredjedel av golvarean skall vara täckt med strö.

Golvet i anläggningarna skall vara så konstruerat att det på ett lämpligt sätt ger stöd för var och en av de främre klorna på varje fot.

I inhysningssystem där hönorna kan röra sig fritt mellan olika plan skall antalet våningsplan i höjddled vara begränsat till fyra, den fria höjden mellan våningsplanen vara minst 45 cm, utrustningen för utfodring och vattning vara fördelad på ett sådant sätt att alla hönor har lika tillgång till den och våningsplanen placeras så att spillning inte kan falla ner på lägre plan.

När värphönsen har möjlighet till utevistelse skall flera öppningar ge direkt tillträde till utomhusytorna. Öppningarna, som skall finnas utefter hela byggnadens längd, skall vara minst 35 cm höga och 40 cm breda. En total öppningsbredd om 2 m måste finnas tillgänglig för varje grupp om 1000 hönor. Utomhusytorna skall ha en area som är anpassad till beläggningsgraden och markytans beskaffenhet så att förorening undviks. De skall vara försedda med skydd mot dåligt vatten och rovdjur. Vid behov skall utomhusytorna vara försedda med lämpliga vattenstråg.

Beläggningsgraden skall inte vara mer än nio värphöns per kvadratmeter tillgänglig area.

14 §. (2002/91) Vårphöns i bur

Hönorna skall ha tillgång till ett rede, strö samt sittpinnar med en längd om minst 15 cm per höna. Inhyssningen skall ske på ett sådant sätt att dödlighet och beteendestörningar hos hönsen hålls på en låg nivå. Burarna skall vara rymningsssäkra samt konstruerade så att de förhindrar att djuren skadas så långt det är möjligt. Buröppningen skall vara så stor att det går att ta ut en vuxen höna ur buren utan att djuret utsätts för lidande eller skadas. Burarna får placeras i högst tre våningar.

En fullvuxen höna skall om hon är ensam i buren ha en burarea på minst 1000 cm². Om flera hönor hålls i samma bur skall utrymmet vara minst 750 cm² per höna. Deflektorplattor mot spill får inte inkräkta på denna yta. Det skall finnas ett fodertråg som fåglarna har oinskränkt tillgång till. Dess längd skall vara minst 12 cm per fullvuxen höna. Om inte dryckesnippelar eller dryckestråg finns, skall varje batteri vara försett med en sammanhängande dryckesränna av samma längd som foderträget. Där dryckesnippelar eller dryckestråg används, skall minst två nipplar eller tråg vara tillgängliga för varje höna.

Burarna skall vara minst 40 cm höga över 65 % av brytan och de får inte vara under 38 cm på något ställe.

Burgolven skall vara konstruerade så att de ger tillräckligt stöd åt de främre klorna på varje fot. Lutningen får inte överstiga 14 % eller 8°. Trädens tjocklek i burens golvnät skall vara minst 2,0 mm.

Burarna skall vara försedda med klonötare av lämpligt slag.

Landskapsregeringen får i enskilda fall meddela undantag från kraven i 1 och 2 mom. angående rede, strö, sittpinnar och burarea per höna. Ett undantag får inte innebära att utrymmet i en bur understiger 550 cm² per höna. Undantag får inte meddelas för burar som tagits i bruk efter den 1 januari 2003. Ett undantag får inte sträcka sig längre än fram till den 31 december 2009.

15 §. Pälsdjur

En pälsdjursfarm skall placeras på sådan plats i terrängen att det är lätt att sköta djuren. Omgivningen skall vara störningsfri och området skall inhägnas.

I anslutning till en minkbur skall det finnas en lya där djuren kan söka skydd. Under den kalla årstiden skall lyorna vara försedda med strö.

Bottenytan i springburar avsedda för minkar och djur av motsvarande storlek skall vara minst 1800 cm² och burens höjd minst 38 cm. Hålls en hona med valpar eller ett vuxet handjur i bur skall bottenytan vara 2100 cm². Med undantag för iller får endast ett vuxet djur placeras i varje bur.

Maskstorleken på bottennät i minkbur får högst vara 8,8 cm² och tjockleken på tråden minst 1,8 mm. Under diperioden skall det finnas ett valgaller på golvet.

Bosektioner för rävar och djur av motsvarande storlek skall minst ha följande mått: längd 240 cm, bredd 105 cm och höjd 60 cm. Bosektionen kan indelas i 2-4 lika stora avdelningar. Delas sektionen i

två avdelningar får det finnas tre djur per avdelning. Delas sektionen i tre avdelningar får två djur finnas i vardera avdelning och delas sektionen i fyra delar får det finnas ett djur i varje avdelning. Burarna skall inte placeras så nära varandra att djuren kommer åt att skada varandra.

Maskstorleken på bottennät i rävbura får högst vara 11,5 cm² och tjockleken på tråden minst 2,1 mm. Bottennätet i bur för avelsdjur skall vara tillverkat av plastbelädd metalltråd.

16 §. Reptiler och amfibier

Terrariets längd bör inte vara kortare än den marklevande ormens längd samt bredden och höjden inte kortare än halva längden. För trädlevande ormar skall istället höjden vara minst lika med ormens längd och kortaste sidan två tredjedelar av ormens längd.

För jätteormar (boa och pyton) kan ovanstående mått reduceras så att terrariets längd är minst tre fjärdedelar av ormens längd. Bredden och höjden bör inte understiga halva ormens längd.

17 §. Hjortdjur

Välbefinnandet hos hjortarna skall kontrolleras regelbundet utan att djuren störs i onödan. Under tillskottsutfodringsperioden tillses hjortarna i samband med den dagliga utfodringen.

Minst 10 % av ytan i ett vilthägn för hjortdjur och mufflon skall bestå av skog eller buskmark.

18 §. Strutsfåglar

Strutsarna skall tillses minst två gånger per dag. Störning av djuren skall undvikas särskilt under fortplantningstiden. Störning av rangordningen inom fågelgruppen skall undvikas.

Ett djur får inte hållas åtskild från de andra djuren om inte djuret är sjukt, trakasseras av de andra eller beter sig aggressivt mot de andra djuren. En fågel som skilts från de övriga skall om möjligt hållas inom syn- eller hörhåll för de övriga fåglarna.

Över tre månader gamla strutsfåglar får inte vara inomhus kontinuerligt. Tiden inne i stallet får inte överstiga 10 dygn per månad. Strutsfåglar bör inte bli genomvåta.

Strutsfåglarnas kycklingar skall börja rastas så snart som möjligt efter kläckningen. Om vädret tillåter skall över tre dagar gamla kycklingar släppas ut dagligen. Är vädret ogynnsamt skall det sörjas för att kycklingarna rör på sig inne i stallet.

Transport av strutsfåglar skall i möjligaste mån undvikas.

Strutsfåglarna får inte användas i löptävlingar eller ridas på.

Det är viktigt med rätt sammansatt kost för att förhindra uppkomsten av ledsador och skador på benstommen. Strutsfåglarna skall redan som kycklingar ha tillgång till både grovt och färskt foder. Kycklingar under tre månader skall alltid ha tillgång till foder. Djuren skall hela tiden ha tillgång till dricksvatten.

För matsmältningen skall över fem månader gamla djur ha tillgång till grus eller småsten. Veckogamla kycklingar ges endast små mängder grus.

L 25 Djurskyddsförordning (1998:96)

Om kycklingarna präglas på sin skötare skall skötaren dagligen vara tillsammans med kycklingarna så mycket som möjligt.

Fjädrar får inte plockas från en levande strutsfågel. Fjädrar får endast klippas av ovanför fjäderns blodsträng och av fågelns ving och stjärtdelar får inga betydande delar klippas bort.

Höjden till stallets innertak skall för vuxna strutsar vara minst 3 m och för vuxna nanduer och emuer minst 2,5 m.

Golvet i stallet skall vara grovt och lätt att rengöra. Golvet i utrymmen för kycklingar skall vara värmeisolerat eller försett med golvvärme. Fuktabsorberande strö av t.ex sand, sågspån eller hackad halm som fåglarna inte gärna äter av skall användas på golven med undantag för utrymmen för kycklingar under 3 veckor.

I stallet skall djurgrupperna hållas åtskilda från varandra så att kontakten mellan dem inte orsakar onödig stress.

I hägn för strutsfåglar skall omgivningarna vara lugna och jordmånen torr. Kontakten mellan avelsgrupper skall undvikas.

Innan fåglarna placeras i en tom farm skall föremål som fåglarna kan svälja avlägsnas. Farmen skall sedan kontrolleras dagligen. Vid farmen skall det finnas skyltar som förbjuder obehöriga tillträde samt anger att det är förbjudet att kasta in föremål i rasthagen.

I rasthagen skall det finnas ett område med ren sand för sandbad som är minst 1,5 m x 1,5 m stort och 15 cm djupt. I en rasthage för avelsgrupp skall det finnas ett lämpligt område för äggläggning.

Från rasthagen skall det finnas tryggt tillträde till stallet. Om marken i rasthagen är frusen, skall den sandas så att fåglarna inte halkar.

Rasthagar som ligger bredvid varandra skall skiljas från varandra för att förhindra konfrontationer mellan fåglarna.

19 §. Skötsel av nyfödda djur

Djur skall ges möjlighet att föda på ett så naturligt sätt som möjligt och så att avkomman inte kommer till skada.

Gödselrännan bakom en bunden ko eller kviga skall täckas före kalvningen.

Ett nyfött lamm och en nyfödd killing skall hållas tillsammans med tackan respektive geten i minst 24 timmar efter födseln om inte någon särskild orsak talar för att djuren skiljs åt. Nyfödda lamm och killingar skall övervakas för att man skall kunna försäkra sig om att det uppstår ett band mellan modern och avkomman. Vid behov skall det finnas en värmeapparat för att trygga tillgången till tilläggsvärme för lammen och killingarna. Nyfödda djur som inte ges möjlighet att dia skall ges råmjölk eller någon ersättande produkt så snart som möjligt efter födseln. Nyfödda kalvar skall ges råmjölk eller någon ersättande produkt senast inom sex timmar från födseln. Därefter skall djuren ha mjölk eller någon ersättande produkt fram till avvänjningen. Fr.o.m. en veckas ålder och fram till avvänjningen skall kalvar, lamm, killingar och föl ha fri tillgång till gräs, hö eller något annat fiberhaltigt foder.

20 §. Sällskapsdjur

Det är förbjudet att inneha eller genom avel frambringe hundar som har extremt stor kamplust, blir lätt retade och biter, bara med svårighet kan förmås avbryta ett angrepp och har en benägenhet att rikta sitt kampintresse mot människor eller andra hundar.

I hundrastgården skall det finnas en från marken upphöjd liggplats samt en hundkoja som skydd mot väder och vind. En katts rastgård skall vara utrustad med klätter- och klösanordningar. Hundar ska, om de hålls bundna utomhus annat än tillfälligt, vara koppade till en löplina. Inomhus får hundar endast tillfälligt hållas bundna och då inte längre än vad som är nödvändigt med hänsyn till avsikten med åtgärden. Hundar som är yngre än ett år får endast tillfälligt hållas bundna.

Övriga sällskapsdjur skall ha ett förvaringsutrymme som är tillräckligt stort för att möjliggöra de rörelser och den motion som varje djur behöver. Det skall också innehålla en inredning som aktiverar djuret och ger de klättermöjligheter, gräv- och viloplattor, gömställen, bad-, sim- eller dykmöjligheter som varje djurart behöver för att kunna utöva sitt naturliga beteende. Om ett djur har särskilda krav på klimat, som temperatur och luftfuktighet, skall detta tillgodoses. Djur som har behov av att vara tillsammans med andra djur skall hållas och skötas på ett sätt som tillgodoser dessa behov.

20a §. (2021/170) Förvaring av polishundar

Förvaringsutrymmen för polishundar ska vara tillräckligt rymliga.

Bottenytan i en bur eller annat motsvarande utrymme för förvaring av en polishund under arbetstid ska inte vara mindre än 3,5 m². Golvet i utrymmet ska ha fast botten. Höjden i ett sådant utrymme ska vara minst två gånger hundens längd från bröstbenet till svansfästet. Om fler än en hund vistas i samma utrymme, bestäms höjden enligt den större hundens längd.

Polishundar får hållas i lådor eller burar avsedda för transport av dem om tjänsteuppdraget, en sjukdom hos hunden eller något annat tillfälligt och godtagbart skäl så kräver.

4 kap. Allmänna krav på beten och hägn**21 §. Beten, fällor och rastgårdar**

Betena skall vara lämpliga för de djur som finns där. Antalet djur skall stå i proportion till betenas storlek, terräng och växtlighet. Betesmarker, rastgårdar och drivningsvägar skall vara fria från främmande föremål som kan skada djuren. Stängslet skall vara utformat så att djur under normala förhållanden inte skadas. I betet får det inte finnas för trånga eller vassa hörn. Marken ska, i anlagda rastgårdar, utfodringsplatser och på andra av djur hårt belastade ytor utomhus, vara hårdgjord, dränerad eller naturligt ha motsvarande funktion.

I fällor, rastgårdar och hagar för utegående djur skall det finnas skydd mot ogynnsamma väderleksförhållanden.

På utfodringsplatserna måste det finnas tillräckligt med utrymme så att alla djur i gruppen kan äta sam-

tidigt såvida djuren inte har fri fodertillgång. Ett djur högt upp på den sociala rangskalan får inte tillåtas dominera hela foderplatsen.

När ett djur hålls på bete får djurets rörelsefrihet inte begränsas genom att tyngder eller andra hindrande föremål fästs vid djuret eller genom att olika delar av djurets kropp binds samman eller genom att djuret binds samman med ett annat djur.

Bara sådana djur som är lämpade för utevistelse under den kalla årstiden får hållas ute året om under förutsättning att de yttre förhållandena, som terräng och markbeskaffenhet, är lämpliga för djurslaget och rasen. Djur som hålls ute året om skall ha tillgång till ligghall, hydda eller motsvarande, som ger dem skydd mot väder och vind samt en torr och ren liggplats som inte får frysa till och som är så stor att alla djur kan ligga ner samtidigt.

Djur som behöver särskild vård skall kunna tas om hand i ett närbeläget utrymme som kan värmas upp.

22 §. Vilthägn

Hägnen skall vara lämpliga för djurarten och så stora att ett djur längre ner på flockens rangskala har möjlighet att fly undan och gömma sig för djur högre upp på rangskalan. I hägnet får det inte finnas för trånga eller vassa hörn.

I eller i anslutning till hägnet skall det finnas trygga och ändamålsenliga utrymmen där djuren kan undersökas, behandlas och skötas på annat sätt samt isoleras.

Stängslet skall vara tillräckligt kraftigt och högt för att under alla årstider hindra de inhägnade djuren från att komma ut och andra djur från att komma in. Nätet skall vara sträckt och förankrat i marken och lätt för djuren att upptäcka. Övriga regler avseende anläggande och underhåll av stängsel till vilthägn fastställs av landskapsregeringen i anslutning till anmälan enligt 36 § djurskyddslagen.

5 kap. Behandling av djur

23 §. Mjölknings

Mjölkningsutrustningen skall vara i gott skick och mjölkningsen bör utföras på ett sådant sätt att djurens juver inte kommer till skada.

Rikligt mjölkande kor skall mjölkas minst två gånger om dagen. Getter och tackor som mjölkas skall med hänsyn till deras mjölkproduktion mjölkas tillräckligt ofta.

24 §. Dressyr och användning

Djur får inte dresseras eller användas så att deras hälsa eller välbefinnande tar skada. Djur får inte tvingas att försöka anstränga sig på ett sätt som överstiger deras naturliga anlag eller krafter.

Vad 1 mom. stadgar om användning av djur gäller inte användning av hundar eller andra djur i myndighetsutövning i sådana uppgifter som anknyter till djurets användningsändamål och som på grund av uppgiftens art är förknippade med risk för att djuret skadas.

25 §. Åsamkande av onödigt lidande

Med onödigt lidande avses

- 1) att levande djur används som mål vid övnings-skjutning eller skyttetävling,
- 2) att taggsporrar, tagghalsband och taggbetsel används,
- 3) att levande fisk fjällas eller rensas samt att levande djur plockas eller flås,
- 4) att levande fåglar eller däggdjur eller andra ryggradsdjur ges som föda till ett djur i vård, om detta inte är nödvändigt för att det djur som vårdas senare skall kunna sättas ut i naturen eller i övrigt absolut nödvändigt för djuret,
- 5) att mer än skäligen människokraft används vid utdragning av foster ur födande djur,
- 6) att djur forslas upphängda vid någon kroppsdel,
- 7) att husdjur eller sådana djur som uppfötts i en farm i produktions syfte dödas med skjutvapen vid drevjakt eller vid jakt med hund,
- 8) att djur görs orörliga med hjälp av elektricitet, samt
- 9) annan verksamhet och andra åtgärder som riktar sig mot djuret och åsamkar det onödigt lidande, onödigt smärta eller onödig plåga.

6 kap. Operativa ingrepp, avel m.m.

26 §. Tillåtna operativa ingrepp

Utan hinder av 8 § 1 och 2 mom. djurskyddslagen är följande åtgärder på djur tillåtna:

- 1) perforation, klippning och tatuering av öronen hos svin, nötkreatur, får, getter och andra animalieproduktionsdjur samt fästande av öronmärke och inoperering av mikrochips på djuren och märkning av ovan nämnda djur på något annat sätt när åtgärden vidtas av en kompetent person och åsamkar kortvarig och lindrig smärta,
- 2) borttagande av vargtänder på häst när åtgärden vidtas av en veterinär, tatuering av hästar när åtgärden vidtas av en veterinär eller under tillsyn av en sådan, inoperering av mikrochips på hästar när åtgärden vidtas av en kompetent person samt frysmärkning av hästar när åtgärden vidtas av en kompetent person,
- 3) tatuering av katter när åtgärden vidtas av en veterinär, tatuering av hundar när åtgärden vidtas av en kompetent person samt inoperering av mikrochips på katter och hundar när åtgärden vidtas av en kompetent person,
- 4) märkning av andra djur än de som avses i 1-3 punkten när åtgärden vidtas av en kompetent person och åsamkar kortvarig och lindrig smärta,
- 5) (2003/40) kastrering av svin som är yngre än åtta dagar genom en öppen kirurgisk metod när åtgärden vidtas av en kompetent person, kastrering av får som är yngre än sex veckor med Burdizzotång när åtgärden vidtas av en kompetent person samt kastrering av svin som är åtta dagar eller äldre, getter, hästar och nötkreatur när åtgärden vidtas av en veterinär,
- 6) kastrering eller sterilisering av katter, hundar och andra sällskaps- eller hobbydjur när åtgärden vidtas av en veterinär,

L 25 Djurskyddsförordning (1998:96)

7) avhorning av nötkreatur, får och getter genom kirurgi när åtgärden vidtas av en veterinär under bedövning samt förstöring av hornanlaget hos kalvar som är yngre än fyra veckor när åtgärden vidtas av en kompetent person,

8) klippning eller slipning av vassa tandspetsar hos grisar som är yngre än åtta dagar med hjälp av en ändamålsenlig tång eller slipapparat när åtgärden vidtas av en kompetent person, om skador på suggornas spenar förekommer,

9) insättning av nosring hos nötkreatur när åtgärden vidtas av en veterinär, samt

10) kapning av bakåt eller inåt pekande tår fram till första leden hos avelstuppar under de 72 första levnadstimmarna när åtgärden vidtas av en kompetent person.

Med en kompetent person avses i 1 mom. en person som har tillräckliga kunskaper i den teknik som används för vidtagande av åtgärden, tillräcklig skicklighet i att vidta åtgärden samt nödvändiga kunskaper om gällande djurskyddsbestämmelser. (2003/40)

De redskap och anordningar som används vid åtgärder på djur skall vara lämpliga för ändamålet, rena och funktionsdugliga.

27 §. Förstöring av kalvars hornanlag

Förstöring av hornanlaget hos en kalv som är yngre än fyra veckor är tillåtet endast genom bränning. Hornanlaget får inte förstöras med lut eller annat frätande ämne. De instrument eller anordningar som används vid bränningen skall hållas rena och funktionsdugliga. När varmbränning används skall brännjärnet vara glödande hett under hela bränningen. Varje hornämne får brännas endast en gång under högst 20 sekunder. Under bränningen skall man se till att kalven inte kan röra på huvudet.

28 §. Avel

Sådan naturlig eller artificiell reproduktion och en sådan avelsmetod som åsamkar eller kan åsamka djur lidande eller skada får inte användas.

Djur får inte hållas för produktionsändamål, om det inte utgår från deras fenotyper eller genotyp rimligen kan antas att djuren kan hållas utan att det är till men för djurens hälsa eller välbefinnande.

29 §. Farmuppfödning av vilda djur

Följande vilda däggdjurs- och fågelarter är tillåtet att hålla för farmuppfödning för produktion av kött, ägg eller avelsdjur för kött- eller äggproduktion:

hjortdjur, skogshare, vildsvin, mufflon, hönsfåglar, gräsand, struts, emu och vanlig nandu.

För skinn- och pälsproduktion är det tillåtet att hålla mink, iller, räv och mårhund i farm.

30 §. Djurtävlingar

Vid offentlig tävling av djur skall det finnas en veterinär som förordnats av landskapsregeringen. Med offentlig tävling avses alla former av tävlingar som sker med djur och som genom annonsering eller på annat sätt bekantgjorts eller till vilka anmälan skall ske.

Veterinären skall före tävlingen besiktiga tävlingsområdet och de deltagande djuren. Om djur utsätts

eller kan antas bli utsatt för skada eller lidande skall veterinären med omedelbar verkan helt eller delvis förbjuda tävlingen eller att ett visst djur deltar i tävlingen.

Vid nedanstående offentliga tävlingar får tävlingsveterinärens medverkan inskränkas till besiktning av de deltagande djuren och tävlingsområdet varje tävlingsdag före tävlingen:

1) hopptävling med svårighetsgrad t.o.m. lätt A för ponny och hopptävlingar med svårighetsgrad t.o.m. 1,20 för övriga hästar,

2) precisionskörning vid körtävlingar med häst,

3) hästplöjning,

4) skogskörning med häst,

5) brukskörning med häst och vagn,

6) bruksridning,

7) ridtävling med islandshästar,

8) voltigetävling,

9) gymkhanatävling med häst,

10) tornerspel med häst,

11) draghundstävling, inbegripet nomekörning och tävling i nordisk stil, i sprintklass på en sträcka av längst 30 kilometer, samt

12) hundkapplöpning på rakbana.

Följande offentliga tävlingar får genomföras utan någon medverkan av tävlingsveterinär:

1) dressyrtävling med häst,

2) dressyprov vid fälttävlan med häst,

3) dressyr vid körtävling med häst,

4) klubbtävling, arrangerade som hopptävlingar med svårighetsgrad t.o.m. lätt B för ponny respektive svårighetsgrad t.o.m. 1,10 för övriga hästar,

5) lokaltävling, arrangerade som hopptävlingar med svårighetsgrad t.o.m. lätt B för ponny respektive svårighetsgrad t.o.m. 1,10 för övriga hästar,

6) agilitytävlingar och liknande tävlingsformer med hund,

7) lokala vallhundstävlingar,

8) jaktprov med hund, samt

9) tävling med andra små sällskapsdjur än hundar och katter.

31 §. Cirkusdjur

På cirkus och vid annan jämförbar föreställning får inte apor, rovdjur, vilda idisslare, hovdjur, pungdjur, säldjur, noshörningar, flodhästar, rovfåglar, strutsfåglar eller krokodildjur användas.

Utän hinder av vad som stadgas i första mom. får dock hundar, tamkatter, sjölejon, tamhästar och tama åsnor användas.

7 kap. Storleken på boxar och båsa m.m.**32 §. Storleken på boxar och båsa**

De mått som anges i detta kapitel är minsta mått för normal inredning. I ett befintligt stall kan mindre avvikelser från måttbestämmelserna accepteras, om det är djurskyddsmässigt acceptabelt för det enskilda djuret. Detsamma gäller vid ombyggnad, under förutsättning att planlösningen i stallet är god.

33 §. *Ensambox*

Djurslag	Boxens minsta mått i m ²	Övriga krav
Kalv 0 – 4 veckor	längd: 1,20 m, bredd: 1,00 m	Välströad bädd. Boxens väggar skall tillåta ögonkontakt och beröring med andra nötkreatur om inte veterinärmedicinska skäl kräver avskildhet.
Kalv 4 – 8 veckor	längd: 1,40 m, bredd: 1,10 m	
Fullvuxet får eller get	1,4	Djuret skall obehindrat kunna vända sig runt.
Galtbox	6	Galten skall obehindrat kunna vända sig runt. Om boxen används för betäckning skall det finnas tillräckligt utrymme för betäckningen.
Betäckningsbox	10	Boxen skall ha riklig ströbädd och får inte ha spalt- eller gallergolv.

34 §. (2003/40) *Box för flera djur*

Djurslag	Golvytan m ² /djur	Övriga krav
Kalv under 150 kg	1,5	Djuren skall kunna vända sig runt och ligga ner utan svårigheter. Välströad box för djur under 2 veckor. Golvytan i box med djupströbädd skall vara minst 30 % större än i boxar med spaltgolv för djur över 150 kg.
Ungdjur 150-220 kg	1,7	
Ungdjur 220-400 kg	1,9	
Ungdjur > 400 kg	2,3	
Dikor	4,5	Har boxen dränerat golv skall det finnas en ströad ligglplats för varje ko.
Mjölkkor	6,0	
Killing	0,25	Angivna mått gäller golvytan exklusive foderhäckyta. Killingboxen skall ha en välströad ströbädd och får inte ha spalt- eller gallergolv.
Ungget	0,5	
Get	1,20	
Get med killingar	2	
Lamm under 15 kg	0,25	Boxen skall ha en välströad ströbädd och får inte ha spalt- eller gallergolv.
Lamm 15-30 kg	0,50	
Lamm över 30 kg	0,75	
Får upp till 55 kg	1,0	Gäller golv med ströbädd. För galler eller spaltgolv är minimiytan 0,8 m ² .
Får över 55 kg	1,4	Gäller golv med ströbädd. För galler eller spaltgolv är minimiytan 1,0 m ² .
Dräktig tacka upp till 55 kg	1,3	Gäller golv med ströbädd. För galler eller spaltgolv är minimiytan 1,1 m ² .
Dräktig tacka över 55 kg	1,7	Gäller golv med ströbädd. För galler eller spaltgolv är minimiytan 1,3 m ² .

35 §. *Utrymme för hästar*

Hästar i spiltor skall ha följande utrymmen:

	Spilta			Utfordringsspilta	
	längd, m	bredd, m	Skiljevågens höjd exkl. galler, m	längd, m	bredd, m
Ponny A (längd <1,60 m, mankhöjd 1,07 m)	1,80	1,15	0,95	1,75	0,50
Ponny B (längd 1,95 m, mankhöjd 1,08-1,30 m)	2,15	1,40	1,15	2,10	0,55
Ponny C (längd 2,10 m, mankhöjd 1,31-1,40 m)	2,35	1,50	1,25	2,30	0,60
Ponny D (längd 2,20 m, mankhöjd 1,41-1,48 m)	2,45	1,60	1,30	2,40	0,65
Liten häst (längd 2,35 m, mankhöjd 1,49-1,60 m)	2,65	1,75	1,40	2,60	0,70
Stor häst (längd 2,50 m, mankhöjd 1,61-1,70 m)	2,85	1,85	1,50	2,75	0,75
Häst med en mankhöjd över 1,70 m	1,7 x mankhöjd	1,1 x mankhöjd	0,9 x mankhöjd	1,65 x mankhöjd	0,45 x mankhöjd

Hästar i box skall ha följande utrymmen:

	Enhästbox		Fölningsbox	
	area, m ²	kortaste sida, m	area, m ²	kortaste sida, m
Ponny A	4,0	1,60	4,5	1,90
Ponny B	5,0	1,90	6,5	2,30
Ponny C	6,0	2,10	7,5	2,50
Ponny D	7,0	2,20	8,5	2,60
Liten häst	8,0	2,35	10,0	2,80
Stor häst	9,0	2,50	11,0	3,00
Häst med en mankhöjd över 1,70 m	(1,8 x mankhöjd) ²	1,5 x mankhöjd	(2,0 x mankhöjd) ²	1,8 x mankhöjd

L 25 Djurskyddsförordning (1998:96)

Takhöjden i stallet skall vara 1,5 x mankhöjden, dock lägst 2,2 m. I boxväggar och spiltskiljeväggar skall avstånd mellan vägg och tak vara mindre än 150 mm eller mer än 450 mm och avståndet mellan vägg eller boxdörr och golv mindre än 35 mm.

Fria öppningar i galler för stor och liten häst bör för stående galler vara mindre än 25 mm eller 65-85 mm och för liggande galler mindre än 85 mm eller 160-200 mm eller mer än 450 mm.

36 §. Utrymmeskrav för kycklingar och värphöns på golv

Kycklingarnas ålder	Antal kycklingar/m ²	Längden vid utfodringstrågets kant per kyckling	Längden vid vattenstrågets kant per kyckling	Antal kycklingar per rund vattenbehållare
0-6 veckor	25	2 cm	0,5 cm	150
7-12 veckor	15	5 cm	0,65 cm	100
13-18 veckor	10	5 cm	0,65 cm	100

I utrymmen för fullvuxna värphöns får det högst finnas 30 kg värphöns/m².

37 §. (2011/51) Utrymmeskrav för övriga fjäderfä på golv

Avelsdjur ska ha följande utrymmen:

	Golvarea		Värprede			
	Enbart inomhus, djur/m ²	Vid möjlighet till utevistelse, djur/m ²	Längd, m	Bredd, m	Höjd, m	Foderautomater/100 djur
Kalkoner	2		0,5	0,4	0,6	2
Gäss	1	2	0,6	0,6	0,6	3
Ankor	2	4	0,4	0,4	0,5	2

En rastgård bör vara minst dubbelt så stor som vad som föreskrivs som minsta mått för inomhusutrymme.

Slaktdjur ska ha följande utrymme:

	Ålder, veckor	Golvarea		Foderautomater/100 djur	Vattenbehållare/100 djur
		Enbart inomhus, kg/m ²	Vid möjlighet till utevistelse, kg/m ²		
Kalkoner	0-12	30		1,5	1
Kalkoner	13-18	30		3,0	2
Gäss ^{1,2}		14	18	4,0	4
Ankor ¹		16	20	3,0	3

Runt fodertråg 7 mm/djur (fri utfodring), rakt vattenstråg 9 mm/djur.

¹ Under den första uppfödningssvekan får beläggningen vara högst 15 djur/m². Beläggningen ska därefter sänkas successivt. Efter 4 veckor gäller tabellvärdena.

² Uppfödning i ligg- och utfodringshall med rastgård: golvarea i liggshall 32 kg/m², rastgård 10 ggr liggallsarean.

Bestämmelser om slaktkycklingar finns i landshöfdingsförordningen om skydd av slaktkycklingar.

38 §. Utrymmeskrav för strutsfåglar

Fågelart och ålder	Max antal fåglar	Djurstall Rasthage		
		Fällans minsta yta (m ²)	Minsta yta/fågel (m ²)	Rasthagens minsta yta (m ²)
Struts, emu och nandu (Rhea Americana) < fyra dagar	40	1		
Struts > 4 dagar - 3 veckor	40	5	10	100
Emu och nandu > 4 d - 3 v	40	5	5	75
Struts > 3 v - 6 mån	40 ³	15	10-40	100-1000 ⁴
Emu och nandu > 3 v - 6 mån	40 ³	10	20	100-500 ⁴
Struts > 6 mån - 1 år		30	800/3	1000
Emu och nandu > 6 mån - 1 år		20	150	500
Struts > 1 år - köns mogen		30	1000/3	1000
Emu och nandu > 1 år - köns mogen		20	200	500
Vuxen struts	⁵	30	2000/3	1000
Vuxen emu och nandu	1+ ⁵	30	250	500

³ Om kycklingarna är av samma storlek.

⁴ Utrymmet skall ställas i relation till fågelns ålder.

⁵ Om mer än en avelsgrupp finns inom samma område är det viktigt att fåglarna har tillräckligt skydd och extra utrymme så att de kan undvika varandra.

39 §. (2003/40) Utrymmeskrav för svin

För svin som hålls i grupp gäller följande minimi-krav, om inte annat följer av 2 mom.:

Levande vikt	Golvnya m ² /djur	Övriga krav
högst 10 kg	0,15	
över 10 men högst 20 kg	0,20	Golvytan i box med djupströbädd skall vara minst
över 20 men högst 30 kg	0,30	30 % större än i boxar med andra golv.
över 30 men högst 50 kg	0,40	
över 50 men högst 85 kg	0,55	
över 85 men högst 110 kg	0,65	
över 110 kg	1,00	

För gyltor efter betäckning och suggor som hålls i grupp gäller följande minimikrav:

	Golvyta m ² /djur	Övriga krav
Gylta efter betäckning	1,64	Om djuren hålls i en grupp med mindre än sex individer skall den fria golvytan ökas med 10 %. Om de hålls i en grupp med 40 eller fler individer kan den fria golvytan minskas med 10 %. Minst 0,95 m ² per gylta och 1,3 m ² per sugga måste vara en sammanhängande fast golvyta varav högst 15 % får reserveras för dräneringsöppningar. Om färre än sex individer hålls i boxen skall dess sidor vara längre än 2,4 m, annars skall sidorna vara längre än 2,8 m.
Sugga	2,25	

För spaltgolv av betong som används för svin som hålls i grupp gäller följande krav:

	Spaltvidd högst	Stavbredd minst
Smågrisar	11 mm	50 mm
Avvanda smågrisar	14 mm	50 mm
Avels- och slaktsvin	18 mm	80 mm
Gyltor efter betäckning och suggor	20 mm	80 mm

L 26 Republikens presidents förordning (2012:31) om skötseln i landskapet Åland av förvaltningsuppgifter som rör kontroll av identifiering och registrering av djur

(FFS 1540/2011)

1 §. Tillämpningsområde

Statens ämbetsverk på Åland och Livsmedelssäkerhetsverket svarar, i enlighet med bestämmelserna i denna förordning, i landskapet Åland för skötseln av de förvaltningsuppgifter som rör identifiering och registrering av djur och som enligt 30 § 8 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) i fråga om bekämpande av smittosamma sjukdomar hos husdjur ska skötas av Ålands landskapsregering.

2 §. Uppgifterna för Statens ämbetsverk på Åland

Statens ämbetsverk på Åland utför i landskapet kontroller på plats i enlighet med lagen om ett system för identifiering av djur (238/2010) och artikel 22 i rådets förordning nr 73/2009 om upprättande av gemensamma bestämmelser för system för direktstöd för jordbrukare inom den gemensamma jordbrukspolitikerna och om upprättande av vissa stödsystem för jordbrukare, om ändring av förordningarna (EG) nr 1290/2005, (EG) nr 247/2006 och (EG) nr 378/2007 samt om upphävande av förordning (EG) nr 1782/2003.

3 §. Uppgifterna för Livsmedelssäkerhetsverket

Livsmedelssäkerhetsverket ansvarar i landskapet för stickprovsvurval av jordbruksföretag för kontroll i enlighet med lagen om ett system för identifiering av djur samt artikel 50 och 51 i kommissionens förordning (EG) nr 1122/2009 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 73/2009 vad gäller tvärvillkor, modulering och det integrerade administrations- och kontrollsystem inom de system för direktstöd till jordbrukare som införs genom den förordningen och om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) 1234/2007 när det gäller tvärvillkoren för stöd inom vinsektorn.

4 §. Kostnadsfördelningen

Kostnaderna för skötseln av de förvaltningsuppgifter som avses i 2 och 3 § betalas av landskapet enligt vad Ålands landskapsregering samt Statens ämbetsverk på Åland och Livsmedelssäkerhetsverket avtalar.

5 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2012.

L 27 Djurtransportförordning (1998:97)

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. (2011/102) Tillämpningsområde

Denna förordning tillämpas på transport av alla typer av djur inom landskapet Åland, mellan landskapet och riket samt mellan landskapet och ett annat land. Med undantag av 1 och 4 §§ tillämpas inte denna förordning på transporter där resans totala längd är högst 50 km. Inte heller vid transport av djur i ickekommersiellt syfte och av något enskilt djur som ledsagas av en fysisk person som ansvarar för djuret under transporten eller vid transport av sällskapsdjur som följer sin ägare på en privat resa tillämpas ovan nämnda paragrafer.

Då en boskapsuppfödare med eget fordon flyttar djur från en betesmark till en annan utan att det sker i förvärvssyfte tillämpas endast 1 § samt i tillämpliga delar 4 §.

2-3 §§. Upphävda (2011/102).

4 §. (2011/102) Allmänna krav på transportfordon

Avgaser får inte komma in till djuren.

Djur får inte transporteras i en personbils bagageutrymme såvida inte bagageutrymmet har en öppen förbindelse med bilens passagerarutrymme och djuren inte utsätts för onödigt lidande.

5-7 §§. Upphävda (2011/102).

2 kap. Tillstånd att transportera djur och register över djurtransportörer

8 §. Upphävd (2011/102).

9 §. (2011/102) Register över djurtransportörer

I registret införs följande uppgifter:

1) transportörens namn eller firma, FO-nummer (företags- och organisationsnummer), adress samt övrig behövlig kontaktinformation,

L 27 Djurtransportförordning (1998:97)

2) transportörens tillståndsnummer,

3) begränsningar som gäller de djurarter som transporterats eller transportform,

4) uppgift om att Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet har beviljat tillståndet och kontaktinformation,

5) de uppgifter i kompetensbeviset för förare eller skötare som avses i kapitel III i bilaga III till Rådets förordning (EG) nr 1/2005 om skydd av djur under transport och därmed sammanhängande förfaranden och om ändring av direktiven 64/432/EEG och 93/119/EG och förordning (EG) nr 1255/97, nedan EG-förordning nr 1/2005, och uppgift om tillfällig indragning av kompetensbeviset,

6) de uppgifter i intyget om godkännande av vägtransportmedel som avses i kapitel IV i bilaga III till EG-förordning nr 1/2005 samt de uppgifter som behövs för att identifiera transportmedlen,

7) uppgifterna i intyget om godkännande av fartyg för djurtransport som avses i artikel 19.1 i EG-förordning nr 1/2005, samt

8) de uppgifter som avses i artikel 26.4 punkt c och artikel 26.6 i EG-förordning nr 1/2005.

10-12 §§. Upphävda (2011/102).

3 kap. Upphävt (2011/102)

13-14 §§. Upphävda (2011/102).

4 kap. Upphävt (2011/102)

15-18 §§. Upphävda (2011/102).

5 kap. Transport av tama hovdjur, nötkreatur, får, getter och svin

19 §. Transport

1 mom. upphävt (2011/102).

Efter en transport över åtta timmar skall djuren hållas under uppsikt med beaktande av djurens hälsotillstånd under 4-5 dagar om de inte skall slaktas snart efter transporten.

Särskilda bestämmelser för vissa djurslag

20 §. (2011/102) Tama hovdjur

Hovdjur får inte transporteras i fordon med mer än ett plan. Vid transport av hästar ska utsatta kroppsdelar vid behov skyddas med kroppsskydd.

21 §. Upphävd (2011/102).

22 §. (2011/102) Svin

Vid behov ska svinen kylas ner med en lätt vattendusch.

6 kap. Transport av fjäderfä, andra tamfåglar, tama kaniner samt hundar och katter

23 §. Fjäderfä och andra tamfåglar

Fåglarna skall lastas i dämpad belysning. Vid hanteringen av fåglar och transportemballage som innehåller fåglar skall särskild försiktighet iakttagas. Vid lastning av burhöns skall transportlådor, burar eller liknande placeras så nära hönsburarna som möjligt. Fåglarna tas försiktigt ur burarna med en hand under

brösten och en hand över vingarna för att skydda fågeln från skador. De transportemballage som används skall vara så konstruerade att fåglarna inte kan sticka ut huvud eller ben ur transportemballaget.

2 mom. upphävt (2011/102).

24 §. (2011/102) Tama hundar och katter

Om hundar transporteras i en släpvagn efter ett fordon ska höjden på det utrymme som hunden har till sitt förfogande vara 5 cm högre än höjden till hjässan när hunden står upp, 20 cm längre än hunden är lång från nos till svanskota och dubbelt så bred som hundens bringa. Hunden ska transporteras i ett transportemballage som lastas i transportutrymmet. Släpvagnen ska dessutom vara försedd med fönster eller lämplig belysning.

7 kap. Andra än ovan nämnda däggdjur samt fiskar och växelvarma djur

25 §. (2011/102) Allmänna regler

Ventilationshål får inte vara så stora att djuret kan komma i kontakt med människor som hanterar transportemballaget. Transportemballaget ska ha en sådan höjd att djuret kan stå i naturlig ställning men inte resa sig på bakbenen. Transportemballagets tak ska madrasseras.

26 §. Hornbärande djur

Hornbärande djur med basthorn får inte transporteras om inte transporten är absolut nödvändig för djurets välbefinnande. Man skall då se till att hornen inte kan fastna i transportemballaget. Muffloner skall transporteras åtskilda från varandra.

27 §. Vildsvin

Transporter av vildsvin under sex månader får ske i grupper om högst 15 svin. Vildsvin som är äldre än sex månader skall transporteras åtskilda från varandra.

28 §. Pälsdjur

Fullvuxna pälsdjur skall transporteras åtskilda i var sitt transportemballage. Transportemballaget skall minst ha följande innermått:

	Räv	Mink och iller
Längd	70 cm	49 cm
Bredd	40 cm	17 cm
Höjd	50 cm	15 cm

Pälsdjur skall vattnas under en transport som varar längre tid än tre timmar och utfodras under en transport som varar längre tid än 24 timmar.

29 §. Strutsfåglar

Ungar till struts, emu och vanlig nandu (*Rhea Americana*) skall transporteras i uppvärmda transportemballage så att temperaturen motsvarar ungarernas värmebehov.

30 §. Fiskar

Vid transport av fiskar skall vattnets temperatur och syrehalt vara, och hållas på en lämplig nivå för fiskarten i fråga.

31 §. Fåglar

Fåglar skall transporteras i halvskyddning och får inte utsättas för drag eller för mycket ljus. I transportutrymmet för burfåglar skall det finnas sittpinnar som är anpassade till fåglarnas storlek. Samtliga fåglar måste få rum på pinnarna samtidigt. Stora papegojor transporteras åtskilda från varandra. Vid transport av oroliga fåglar skall transportemballagets tak vara madrasserat.

32 §. Upphävd (2011/102).

8 kap. Upphävt (2011/102)

33-35 §§. Upphävda (2011/102).

L 28 Landskapsförordning (1998:98) om slakt och avlivning av djur

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. (2010/46) Tillämpningsområde

Denna förordning gäller vid förflyttning, uppställning, fasthållning, bedövning, slakt och avlivning av djur som föds upp för produktion av kött, skinn, päls eller andra produkter samt för avlivningsmetoder vid sjukdomsbekämpning. Förordningen gäller inte jakt av vilda djur samt försöksdjursverksamhet som utförs under tillsyn av landskapsregeringen.

2 §. Definitioner

I denna förordning avses med

förflyttning: avlastning av djur eller drivande av djur från avlastningsplattformen, spiltor eller fallor till den lokal eller plats där de ska slaktas,

uppställning: hållande av djur i spiltor, fallor, på övertäckta ytor eller i hagar som används av slakterier för att möjliggöra nödvändig tillsyn av djuren (vatten, foder, vila) innan de slaktas, samt

bedövning: en metod som omedelbart försätter djuret i ett tillstånd av medvetslöshet som varar tills döden inträder.

2 kap. Behandling av djur i slakterier

3 §. Förflyttning och uppställning av djur i slakterier

Slakterier och slaktplatser skall ha lämplig utrustning och hjälpmedel tillgängliga för avlastning och förflyttning av djur.

Djuren skall avlastas så snabbt som möjligt efter ankomsten. Om dröjsmål inte kan undvikas skall de skyddas från extrema väderleksförhållanden och ha tillräcklig ventilation.

Djur som kan skada varandra på grund av art, ålder, kön och ursprung skall hållas och uppställas åtskilda.

Djuren skall skyddas från ogynnsamma väderleksförhållanden och om de varit utsatta för höga temperaturer i fuktigt väder ska de avkylas på lämpligt sätt.

Djurens hälsotillstånd skall kontrolleras minst varje morgon och kväll.

Djur som skadats eller insjuknat under transporten eller uppställningen, liksom inte avvanda djur, slaktas omedelbart. Är detta inte möjligt skall de skiljas åt och slaktas snarast eller inom två timmar. Djur som

inte kan gå får inte släpas till slaktplatsen utan skall avlivas där det ligger eller, om det inte förorsakar djuret onödigt lidande, transporteras till platsen för nödslakt på en vagn eller liknande.

Utrustning för avlastning av djur, ramper, broar och lastningshissar skall ha halksäkra golv samt lämpliga sidoskydd för att förhindra att djur faller av.

Utgångs- och ingångsramper skall ha minsta möjliga lutning och vid behov förses med tvärsålar.

4 §. Behandling av slaktdjur

Djuren skall bemötas lugnt och förflyttas med varsamhet. Djuren får inte skrämmas, hetsas, vältas omkull eller behandlas illa. De får inte lyftas på ett sätt som orsakar onödig smärta.

Djur ska förflyttas med varsamhet. Under avlastning och förflyttning ska djuren ha tillräcklig tid på sig att förflytta sig samt fri sikt framåt och fri passage så att stockningar inte uppstår. Drivgångarna ska konstrueras så att risken för att djuren skadas minimeras och vara inrättade så att deras flockinstinkt utnyttjas. Vid behov ska djuren förflyttas ett i sänder. Drivning och tvång av djur som vägrar röra på sig ska vara så lindrig som möjligt. Instrument som är avsedda att styra djuren får endast användas i det syftet och endast under korta perioder. Användning av instrument som ger elektriska stötar ska undvikas i möjligaste mån. Enbart elektriska påfösare med avrundade stift får användas på djur. Under alla omständigheter får sådana instrument endast användas i fråga om fullvuxna nötkreatur och svin som vägrar att förflytta sig och endast när de har utrymme att förflytta sig framåt. Stötarna får inte vara mer än en sekund, de ska komma med tillräckligt långa mellanrum, och får endast ges på bakpartiets muskler. Stötarna får inte upprepas om inte djuret reagerar på dem. (2010/46)

Man får inte utdela slag, sparkar eller trycka på särskilt ömma delar på djurets kropp. Djurens svansar får inte krossas, vridas eller brytas och djurens ögon får inte gripas.

5 §. Uppställning

Djur som inte omedelbart efter ankomsten förs till slakt skall hela tiden ha dricksvatten tillgängligt. Djur som inte har slaktats inom 12 timmar efter ankomsten skall utfodras och därefter ges måttliga mängder mat med lämpliga mellanrum. Djur som hålls på slakterier i mer än 12 timmar skall uppställas och i förekommande fall tjudras på ett sådant sätt att de utan svårigheter kan lägga sig ned. Djur som inte tjudras skall utfodras på ett sådant sätt att de kan äta ostörda. Uppställningsplatserna skall vara trygga och tillräckligt rymliga för de djur som hålls där samt i övrigt uppfylla de krav som ställs på stall och utrymmen för djur enligt djurskyddsförordningen. I utomhusfällor skall lämpligt skydd mot ogynnsamma väderleksförhållanden finnas.

Djur får inte föras till slaktplatsen om det inte omedelbart skall slaktas.

6 §. Djur i containrar

Containrar och andra transportemballage som innehåller djur skall hanteras med varsamhet och avlastas horisontellt. Djur som levereras i containrar med per-

L 28 LF (1998:98) om slakt och avlivning av djur

forerade golv skall avlastas med särskild varsamhet för att undgå skador. Vid behov skall djuren avlastas från containrarna ett och ett. Djur som har transporterrats i containrar skall slaktas så snabbt som möjligt. I annat fall skall de, om nödvändigt, vattnas och utfordras med lämpliga mellanrum. Fjäderfå som hämtats till slakt skall hållas torra.

7 §. Fasthållning av djur före bedövning, slakt eller avlivning

Djur skall hållas fast på ett lämpligt sätt som inte utsätter dem för onödigt smärta, lidande eller skador. Djurens ben får inte bindas ihop och djur får inte hängas upp före bedövning eller avlivning. Fjäderfån och kaniner får dock hängas upp före slakt under förutsättning att lämpliga åtgärder vidtas för att säkerställa att djuren, vid tidpunkten för bedövning, befinner sig i ett tillräckligt avslappnat tillstånd för att bedövningen skall kunna utföras effektivt och utan onödiga dröjsmål.

Fasthållning av djur i fasthållningsutrustning skall under inga omständigheter avse upphängning.

Djur skall bedövas eller avlivas genom att ett mekaniskt instrument eller elektrisk ström används mot huvudet skall hållas fast i en ställning som gör att utrustningen kan användas enkelt och exakt under en lämplig tidsrymd.

Elektrisk bedövningsutrustning får inte användas som ett sätt att fasthålla eller immobilisera djuren, eller för att förmå dem att flytta på sig.

För att begränsa djurens rörelseförmåga får mekaniska transportanordningar, burar, bedövningsbås eller någon annan motsvarande inhängnad där djuret kan stå upprätt användas. Djurens huvudrörelser får inte begränsas innan bedövaren är klar att bedöva djuret. För att begränsa nötkreaturs och hovdjurs huvudrörelser får halsrem, gramma eller betsel användas.

Den utrustning som används för bedövning av djur skall vara sådan att bedövningen kan utföras snabbt och effektivt. Utrustningen skall hållas ren. I slakterierna och på slaktplatserna skall det även finnas ett reservbedövningsinstrument som kan användas om det ordinarie bedövningsinstrumentet av någon anledning inte fungerar.

Djuret får inte drivas till bedövning förrän bedövaren är klar att omedelbart bedöva djuret. Ett djur får inte bedövas om det inte är möjligt att tappa djuret på blod omedelbart efter bedövningen. Om slakten avbryts får ett levande djur inte lämnas i bedövningsbåset eller på annan plats där bedövningen utförs.

Besiktningsveterinären ansvarar för att bedövaren vet när djuret är lämpligt bedövat.

3 kap. Bedövning eller avlivning av djur med undantag för pälsdjur

8 §. Skjutning och mekanisk anordning som tränger in i hjärnan (bultpistol)

Alla djur som skall slaktas får bedövas genom skjutning.

Skjutvapnet och den mekaniska anordningen som tränger in i hjärnan skall vara tillräckligt effektiva med tanke på djurets storlek och djurart.

Bultpistol får användas vid bedövning av hovdjur som hålls som husdjur, nötkreatur, får, getter, svin samt strutsfåglar och kaniner.

Bultpistolen skall placeras så att projektilen drivs in i hjärnbarken. Bedövaren skall kontrollera att bulten återgår till utgångsläget efter varje skott. Om den inte gör detta får instrumentet inte användas igen förrän det har lagats.

9 §. Bedövningspunkten hos nötkreatur

Vid bedövning av nötkreatur med undantag av tjurar och kalvar skall skjutvapnet eller bultpistolen riktas mot en punkt i pannan mitt emellan hjässan och ögonen och i rät vinkel mot pannbenet.

Bedövningspunkten hos tjurar ligger en cm på sidan om bedövningspunkten hos övriga nötkreatur medan bedövningspunkten hos kalvar ligger något under mitten på linjen mellan hjässan och ögonen.

10 §. Bedövningspunkten hos svin

Vid bedövning av svin med undantag av galtar skall skjutvapnet eller bultpistolen riktas mot en punkt i pannan 2,5 cm ovanför ögonnivån och i en rät vinkel mot pannbenet. Bedövningspunkten hos galtar ligger 5 cm ovanför ögonnivån på sidan om kraniets mittlinje.

11 §. Bedövningspunkten hos får och getter

Vid bedövning av hornlösa får och getter skall skjutvapnet eller bultpistolen riktas mot huvudets högsta punkt och i kindbenets riktning.

Vid bedövning av killingar och lamm skall skjutvapnet eller bultpistolen riktas mot en punkt något under mitten på linjen mellan hjässan och ögonen och i en rät vinkel mot pannbenet.

Hornbärande får och getter får bedövas med skjutvapen eller bultpistol som riktas mot nacken om hornen hindrar skott genom hjässan. Bedövningspunkten finns genast bakom den kam som löper mellan hornen. Skjutvapnet eller bultpistolen skall riktas mot munnen.

12 §. Bedövningspunkten hos hästar

Vid bedövning av hästar skall skjutvapnet eller bultpistolen riktas mot en punkt i pannan ovanför skärningspunkten mellan de fiktiva linjer som löper från ena sidans öga till andra sidans öra och i en rät vinkel mot pannbenet.

13 §. Bedövningspunkten hos kaniner

Kaniner bedövas genom att skjutvapnet eller bultpistolen placeras på huvudets högsta punkt och riktas i kindbenets riktning.

14 §. Bedövning genom slag (concussion stunning)

Alla djur som skall slaktas får bedövas med ett mekaniskt instrument som utdelar ett icke-penetrerande slag mot huvudet. Användaren skall säkerställa att instrumentet placeras i ett lämpligt läge och att rätt patronstorlek används i enlighet med tillverkarens anvisningar för att uppnå en effektiv bedövning utan frakturer på kraniet.

Vid slakt av en liten mängd kaniner kan djuren även bedövas genom slag mot huvudet med något annat lämpligt instrument. Användaren skall försäkra sig om att djuret bedövas effektivt.

15 §. Bedövning med elektrisk ström

Nötkreatur, svin, får, getter, fjäderfå och kaniner som skall slaktas får bedövas med elström.

Elektroder skall placeras så att de omsluter djurets hjärna så att strömmen kan passera genom den och djuret omedelbart förlorar medvetandet. Lämpliga åtgärder skall också vidtas för att säkerställa en god elektrisk kontakt, särskilt genom avlägsnande av ull eller genom att huden fuktas.

När djuren bedövas ett och ett skall utrustningen vara försedd med en anordning som mäter impedansen och förhindrar att apparaten används om kraven på minsta tillåtna strömstyrka inte kan uppnås. Instrumentet skall vidare avge en ljud- eller ljussignal under den tidsrymd som strömmen passerar genom djuret och vara kopplad till en anordning som anger spänning och strömstyrka, vilken skall placeras så att den lätt kan avläsas.

16 §. Bedövning i vattenbad

Fjäderfå, med undantag av strutsfåglar, får bedövas i vattenbad.

Vattenbadet skall vara tillräckligt stora och djupa för den typ av fjäderfå som skall slaktas, och får inte svämma över vid ingången. Den elektrod som är nersänkt i vattnet skall löpa längs hela vattenbadets längd. Vattennivån i bedövningsbadet skall kunna regleras för att säkerställa att vattnet väl täcker huvudet på varje fågel som skall bedövas.

Fågeln skall få kontakt med vattnet före vingarna. Fågeln skall hängas stadigt men utan att fågelns fötter kläms åt för mycket i framforslingsmekanismens upphängningskrok. Beröringspunkten mellan fågelns fötter och upphängningskroken skall vid behov fuktas för att säkerställa en god strömgenomgång. Framforslingsmekanismens hastighet skall inte vara större än att fågeln utsätts för elektrisk ström i minst fyra sekunder. Spänningen i bedövningsbadet skall hela tiden vara så stor att den totala strömstyrkan i bedövningsbadet motsvarar den strömstyrka som behövs för att bedöva en fågel multiplicerad med det antal fåglar som samtidigt finns i bedövningsbadet.

Om nödvändigt skall det vara möjligt att ingripa manuellt.

17 §. Bedövning av svin med koldioxid

Svin som skall slaktas får bedövas med koldioxid. Koldioxidkoncentrationen i den gas som används skall vara minst 70 volymprocent. Den kammare i vilken svinen kommer i kontakt med gasen och utrustningen som transporterar svinen igenom kammaren skall vara utformad och konstruerad så att svinen inte skadas, bröstkorget inte pressas ihop och svinen kan stå upp tills de förlorar medvetandet. Det skall finnas tillräckligt med belysning i framforslingsmekanismen och kammaren för att svinen skall kunna se omgivningen eller andra svin. Kammaren skall vara utrustad med en gashaltmätare som mäter gaskoncentrationen där den är som störst och som avger en tydlig ljud- eller ljussignal om gaskoncentrationen sjunker under den nivå som krävs.

Svinen skall placeras i fällor eller containrar där de kan se varandra och forslas in i kammaren inom 30 sekunder efter det att de kommit in i anläggningen. De skall forslas så snabbt som möjligt från ingången till den plats där gaskoncentrationen är som störst och vara i kontakt med gasen så länge att de med säkerhet förblir medvetlösa fram till dess att de avlivas.

18 §. Avblödning

Avblödningen, som skall vara snabb, ymnig och fullständig, får inte påbörjas om djuret verkar vara vid medvetande.

Avblödningen skall påbörjas senast 60 sekunder efter bedövningen om djuret har bedövats genom skjutning eller med en mekanisk anordning som tränger in i hjärnan. På hornbärande får och getter som bedövats med ett skott i nacken skall avblödningen påbörjas inom 15 sekunder efter bedövningen. Om ett djur har bedövats med elström eller genom slag mot huvudet skall avblödningen påbörjas inom 20 sekunder. Har djuret bedövats med koldioxid skall avblödningen påbörjas inom 60 sekunder från det att djuret har avlägsnats från bedövningskammaren.

Avblödningen skall utföras på ett sådant sätt att åtminstone den ena halspulsådern eller det blodkärl från vilken halspulsådern utgår öppnas. Avblödningen är genomförd när minst 30 sekunder gått sedan blodkärlen öppnades och alla hjärnbarkens reflexer har upphört.

Om samma person ansvarar för bedövning, upphissning och avblödning av djuren skall denna person utföra alla dessa åtgärder innan följande djur bedövas.

Om fjäderfå tappas på blod med automatisk halsavskärningsmaskin skall det finnas någon till hands som kan ingripa så att djuren kan slaktas omedelbart i fall utrustningen inte fungerar.

4 kap. Avlivning av pälsdjur**19 §. Med elektrisk ström**

Alla pälsdjur får avlivas med elström. Elektroden skall placeras på ett sådant sätt att strömmen passerar genom djurets hjärna och med en tillräckligt hög strömstyrka för att orsaka omedelbar medvetlöshet och hjärtstillstånd. På rävar och mårhundar där elektroden placeras i mun och rektum skall ström av ett medelvärde på 0,3 ampere användas under minst tre respektive 15 sekunder.

20 §. Med kolmonoxid

Alla pälsdjur får avlivas med kolmonoxid. Den kammare i vilken djuren kommer i kontakt med gasen skall vara utformad och konstruerad så att djuren inte kommer till skada och så att de kan övervakas. Djuren får föras in i kammaren först när kolmonoxidkoncentrationen är minst en volymprocent. Gaskoncentrationen upprätthålls genom att kolmonoxid kontinuerligt tillförs kammaren via en cylinder.

Utströmningssgas från en motor som är avsedd för detta ändamål får användas vid avlivning av mårddjur och chinchillor om gasen är tillräckligt avkyld, filtrerad och fri från irriterande ämnen eller gaser.

L 29 LF (2011:53) om slaktkycklingar

Djuren skall hållas kvar i kammaren tills de har avlidit, dock i minst fyra minuter.

21 §. Med koldioxid

Mårddjur och chinchillor får avlivas med koldioxid. Kammaren i vilken djuren kommer i kontakt med gasen skall vara utformad och konstruerad så att djuren inte kommer till skada och så att de kan övervakas. Djuren får inte förs in i kammaren förrän luften innehåller minst 20 volymprocent koldioxid, som skall tillföras i ren form. Djuren skall hållas kvar i kammaren tills de har avlidit, dock i minst fyra minuter.

22 §. Med skjutvapen och mekaniska instrument med penetrerande bult

Alla pälsdjur får avlivas med skjutvapen eller med ett lämpligt instrument med penetrerande bult som drivs in i hjärnan. Används ett instrument med penetrerande bult skall djuret därefter omedelbart avblödas. Pälsdjur som hålls i fångenskap eller annars tas om hand av människan skall avlivas med ett skott i hjärnan. Ett djur som inte kan fångas in eller fås att hållas på stället skall avlivas med ett skjutvapen på så sätt att djuret dör så snabbt och smärtfritt som möjligt och inte orsakas onödigt lidande.

23 §. Med narkosmedel

En veterinär får avliva ett pälsdjur med lämpligt narkosmedel på sådant sätt och i sådana doser att djuret omedelbart försätts i medvetslöshet och avlider.

5 kap. Avlivning av övriga animalieproduktionsdjur**24 §. Tillåtna avlivningsmetoder**

Animalieproduktionsdjur får avlivas med skjutvapen. Djur som hålls i fångenskap eller annars tas om hand av människan skall avlivas med ett skott i hjärnan. Ett djur som inte kan fångas in eller fås att hållas på stället skall avlivas med ett skjutvapen på så sätt att djuret dör så snabbt och smärtfritt som möjligt och inte orsakas onödigt lidande.

Fjäderfå får avlivas genom halsavskärning.

25 §. Avlivning av dagsgamla överskottskycklingar och embryon i kläckningsavfall med mekanisk utrustning

Dagsgamla kycklingar skall avlivas med en utrustning som har snabbt roterande knivar, stift eller en kross. I anläggningen får inte fler djur placeras än vad den är dimensionerad för. För att omedelbart avliva levande embryon skall allt kläckningsavfall behandlas i den mekaniska utrustning som avses ovan.

26 §. Avlivning av dagsgamla överskottskycklingar med koldioxid

Dagsgamla kycklingar skall föras in i ett utrymme med högsta möjliga koncentration av koldioxid, som skall tillföras i ren form. Djuren skall hållas kvar i utrymmet tills de avlidit. Nya djur får inte placeras i utrymmet förrän de tidigare djuren har dött.

26a §. (2011/52) Hänvisningsbestämmelse gällande bedömning av slaktkycklingars välbefinnande

Bestämmelser om bedömning av slaktkycklingars välbefinnande finns i landskapsförordningen (2011:53) om skydd av slaktkycklingar.

6 kap. Avlivningsmetoder vid sjukdomsbekämpning**27 §. Avlivningsmetoder vid sjukdomsbekämpning**

Vid avlivning av djur för bekämpning eller diagnostisering av djursjukdomar får varje metod som tillåts ovan användas om den garanterar en säker död. En veterinär kan även ge tillstånd till någon annan avlivningsmetod om det är nödvändigt för att bekämpa eller diagnostisera en djursjukdom. Om den avlivningsmetod som används inte omedelbart leder till döden skall nödvändiga åtgärder vidtas för att säkerställa att djuret avlivas så snabbt som möjligt och under alla omständigheter innan det återfått medvetandet.

L 29 Landskapsförordning (2011:53) om skydd av slaktkycklingar**1 §. Tillämpningsområde**

Denna förordning innehåller bestämmelser om djurskydd vid hållning av slaktkycklingar som avses i 6b § i djurskyddslagen (1998:95) för landskapet Åland. Vad som i denna förordning föreskrivs om slaktkycklingar tillämpas också på slaktkycklingsmodrar. På slaktkycklingsmodrar tillämpas dock inte bestämmelserna i 2 § 4-5 punkten, 4 § 3 mom., 5 §, 10 § 3 mom. och 11-22 §§.

Bestämmelser om skydd av djur finns dessutom i djurskyddsförordningen (1998:96).

2 §. Definitioner

I denna förordning avses med

1) slaktkycklingsmoder fågel i farföräldra- och morföräldra- eller föräldraled som hålls för slaktkycklingsproduktion,

2) flock en grupp slaktkycklingar som föds upp samtidigt i en uppfödningssavdelning och som använder ett gemensamt strötäckt område och gemensamma utfodrings- och vattningsanordningar,

3) tillgänglig area ett strötäckt område som alltid är tillgängligt för slaktkycklingarna och som är tillräckligt stort för en slaktkyckling att vistas i,

4) daglig dödlighet det tal som fås med hjälp av formeln i punkt 1 i bilagan,

5) kumulativ daglig dödlighet det tal som fås med hjälp av formeln i punkt 2 i bilagan.

3 §. Allmänna krav på uppfödningssavdelningen

En uppfödningssavdelning för slaktkycklingar ska i fråga om material, konstruktion och andra egenskaper vara sådan att risken för att slaktkycklingarna ska skada sig är så liten som möjligt. De inre ytorna i uppfödningssavdelningar avsedda för slaktkycklingshållning samt redskap och anordningar för slaktkycklingshållning ska lätt kunna hållas rena och vid behov kunna desinfekteras. I ytbehandlingen får inte träskyddsmedel, målarfärg eller andra medel användas på ett sådant sätt att de kan orsaka förgiftning hos slaktkycklingar.

Golvet eller botten i uppfödningssavdelningen för slaktkycklingar ska vara av ett material som är lämpligt för slaktkycklingarna, samt sådant att slaktkyck-

lingarna inte skadar sig på det. Golvet eller botten ska dessutom vara så beskaffat att det ger tillräckligt stöd för varje framåtpåkande klo på slaktkycklingens fot.

Uppfödningssavdelningar, redskap och anordningar ska hållas rena och i gott skick så att de inte skadar slaktkycklingarna eller äventyrar deras hälsa och välbefinnande. Slaktkycklingar som dött ska dagligen avlägsnas från uppfödningssavdelningen. Alla utrymmen, anordningar och redskap som slaktkycklingar kommer i beröring med ska alltid i sin helhet rengöras och desinfekteras när utrymmet töms och innan en ny grupp slaktkycklingar tas in. Efter tömningen ska allt använt strö avlägsnas och rent strö läggas ut. Gnagare och andra skadedjur ska bekämpas i uppfödningssavdelningen.

4 §. Förhållandena i uppfödningssavdelningen

Uppfödningssavdelningen ska ha en sådan ventilation att luftfuktigheten, luftens strömningshastighet, temperaturen, dammängden och halten av skadliga gaser inte stiger till en skadlig nivå. Ventilationen ska vid behov kombineras med uppvärmningssystem för att upprätthålla en lämplig temperatur och avlägsna överskottsfuktighet.

Om djurens välbefinnande och hälsa är beroende av ett mekaniskt ventilationssystem ska det även vid eventuella fel i det mekaniska ventilationssystemet i uppfödningssavdelningen vara möjligt att ordna en ventilation som är tillräcklig med tanke på djurens välbefinnande och hälsa. Det mekaniska ventilationssystemet ska då ha ett larmsystem som ger larm vid störningar i ventilationen. Larmsystemets funktion ska testas regelbundet.

Uppfödningssavdelningen ska ha en belysning över minst 80 procent av den tillgängliga arean på minst 20 lux under ljusperioderna, uppmätt i fåglarnas ögonhöjd. Om det är nödvändigt för att trygga slaktkycklingarnas välfärd, får en tillfällig minskning av ljusnivån vid behov tillåtas av veterinärs inrådan. Belysningen ska följa en 24-timmarsrytm. Rytmen ska börja iakttas senast inom sju dagar från det att slaktkycklingarna sätts in i uppfödningssavdelningen och den kan avslutas tidigast tre dagar före planerad slakt. Varje 24-timmarsperiod ska omfatta totalt minst 6 timmar mörker med åtminstone en sammanhängande mörkerperiod på minst 4 timmar, exklusive dimningsperioderna.

Om det för belysningen i uppfödningssavdelningen i huvudsak används lampor, ska det ordnas en lämplig vilotid för slaktkycklingsmördrarna genom att ljusstyrkan minskas tillräckligt. När belysningen i huvudsak är naturlig ska fönstren vara placerade så att ljuset fördelas jämnt mellan alla delar av uppfödningssavdelningen.

Bullernivån ska hållas så låg som möjligt i uppfödningssavdelningen. Ständigt eller plötsligt buller ska undvikas och slaktkycklingarna får inte ständigt vara utsatta för buller som överstiger 65 decibel (dB[A]).

Alla slaktkycklingar ska ständigt ha tillgång till strö som är lagom torrt och luckert på ytan.

5 §. Specialbestämmelser om hög djurtäthet

Om djurtätheten för slaktkycklingar överstiger 33 kilogram levande vikt per kvadratmeter ska uppfödningssavdelningen vara försedd med ventilationssystem och vid behov värme- och kylsystem som används på ett sådant sätt att

1) ammoniakhalten (NH₃) inte överstiger 20 ppm och att koldioxidhalten (CO₂) inte överstiger 3000 ppm uppmätt i höjd med slaktkycklingarnas huvud,

2) inomhustemperaturen inte överstiger utomhustemperaturen med mer än 3°C när utomhustemperaturen är högre än 30°C i skuggan,

3) den genomsnittliga relativa fuktigheten uppmätt i uppfödningssavdelningen under 48 timmar inte överstiger 70 procent när utomhustemperaturen är lägre än 10°C.

I slaktkycklingsuppfödningssaltet ska det dessutom finnas ett reservsystem för alstring av elektricitet med vars hjälp den mekaniska ventilationen tryggas i händelse av elavbrott.

6 §. Anordningar och redskap

Anordningar och redskap som är avsedda för hållande samt vattning och utfodring av slaktkycklingar ska vara sådana att de inte medför risk för att slaktkycklingarna skadar sig. Ventilationssystem och utfodringsanordningar samt övriga anordningar och redskap ska vara sådana att de orsakar så lite buller som möjligt.

Fodertråg, foderkoppar och andra utfodringsanordningar ska placeras så att fåglarna får tillräckligt med foder. Höjden på utfodrings- och vattningsanordningar ska justeras allt efter som slaktkycklingarna växer, så att alla slaktkycklingar kan äta och dricka utan svårigheter.

Uppfödningssavdelningen för slaktkycklingar ska ha tillräckligt många dricksplatser, som ska placeras så att de är inom räckhåll för alla slaktkycklingar. Vattningsanordningarna ska vara sådana att vattenspill minimeras.

7 §. Utomhusinhägnad och andra utomhusområden

Om slaktkycklingarna har möjlighet att röra sig ute, ska den gång som leder ut ur uppfödningssavdelningen vara trygg för slaktkycklingarna. Utomhusinhägnadens stängsel ska vara av ett material som är lämpligt för slaktkycklingar och vara tryggt för dem. Stängslen ska hållas i gott skick så att slaktkycklingarna inte skadar sig.

Utomhusinhägnaden ska vara tillräckligt rymlig med hänsyn till antalet slaktkycklingar och underlagets beskaffenhet. Underlaget i inhägnaden ska vara sådant att det kan hållas torrt. I utomhusinhägnaden får det inte finnas konstruktioner eller föremål som kan skada slaktkycklingarna. Slaktkycklingarna ska vid behov utomhus ha tillgång till lämpliga väderskydd.

8 §. Omsorg om fåglarnas välbefinnande

Slaktkycklingarnas välbefinnande ska kontrolleras minst två gånger om dagen. Särskild uppmärksamhet ska fästas vid tecken som tyder på en sänkt välbefin-

L 29 LF (2011:53) om slaktkycklingar

nande- eller djurhälsonivå hos slaktkycklingarna. En slaktkyckling ska inspekteras individuellt om en allmän inspektion visar att det är nödvändigt. Om det vid kontrollen upptäcks något som avviker från det normala, ska åtgärder omedelbart vidtas för att reda ut och avhjälpa situationen.

9 §. Hantering av slaktkycklingar

När slaktkycklingar fångas in ska särskild försiktighet iakttagas. Innan slaktkycklingarna fångas in ska man avlägsna sådana hinder orsakade av anordningar och redskap som kan skada slaktkycklingarna.

Vid hantering av slaktkycklingsmödrar som slutat värpa ska man särskild fästa uppmärksamhet vid att man inte orsakar dem benbrott eller andra skador.

10 §. Vattning och utfodring

Foder som ges till slaktkycklingar ska vara näringsrikt och balanserat. I fråga om utfodringen av slaktkycklingar och näringens sammansättning ska särskild uppmärksamhet fästas vid förebyggandet av ledskador och skador på benstommen.

Slaktkycklingar ska ha tillgång till en tillräcklig mängd foder antingen ständigt eller portionsvis. Det ska finnas ständig tillgång till dricksvatten. Vid utfodringen ska plötsliga förändringar i fodrets sammansättning och mängd undvikas.

Fodret får tas bort från slaktkycklingarna tidigast 12 timmar före flockens beräknade slakttidpunkt.

Anordningar och redskap avsedda för utfodring och vattning av slaktkycklingar ska hållas rena.

Avföring får inte förorena fodret eller dricksvattnet.

11 §. Uppfödningstillstånd för slaktkycklingar

Om djurtätheten för slaktkycklingar överstiger 33 kilogram levande vikt per kvadratmeter, ska den som äger eller håller och ansvarar för skötseln av slaktkycklingarna göra en skriftlig beskrivning av produktionssystemet i slaktkycklingsuppfödningstillståndet, vilken ska innehålla tekniska uppgifter om byggnaderna och deras anordningar. Beskrivningen ska hållas uppdaterad och på begäran visas upp för Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet. Den djurtäthet som ska tillämpas i uppfödningstillståndet eller en ändring av djurtätheten ska anmälas till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet senast 15 dagar innan flocken sätts in i stallet. Anmälan ska åtföljas av ett sammandrag av beskrivningen av produktionssystemet. Sådana förändringar i produktionssystemet som kan påverka slaktkycklingarnas välbefinnande ska utan dröjsmål anmälas till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

För att djurtätheten ska få höjas så att den överstiger 39 och högst är 42 kilogram levande vikt per kvadratmeter förutsätts att det vid djurskyddsinspektionerna i slaktkycklingsuppfödningstillståndet under de senaste två åren inte har uppdragats någon sådan verksamhet som strider mot författningarna om djurskydd, att den som äger eller håller och ansvarar för skötseln av slaktkycklingarna tillämpar riktlinjer för goda djurhållningsrutiner och att dödligheten bland slaktkycklingarna är tillräckligt låg. Om ingen inspektion har gjorts i slaktkycklingsuppfödningstillståndet under de

senaste två åren, ska minst en inspektion göras innan djurtätheten får höjas.

När den som äger eller håller och ansvarar för skötseln av slaktkycklingar sänder slaktkycklingar till slakteriet ska den till slakteriet lämna de uppgifter om flockens förvaringsutrymme och om flocken som behövs för bedömningen av slaktkycklingarnas välbefinnande.

12 §. Beskrivning av produktionssystemet och viktiga uppgifter om produktionssystemet

Den beskrivning av produktionssystemet som avses i 11 § 1 mom. ska innehålla följande information:

- 1) en planritning över stallet,
- 2) uppgift om den tillgängliga arean för slaktkycklingarna,
- 3) uppgifter om ventilations- och värmesystem och tekniska inspektioner av dem,
- 4) uppgifter om utfodrings- och drickanordningar och deras placering,
- 5) larmsystem och reservsystem för dem för det fall att någon automatiserad eller mekanisk utrustning som är nödvändig för slaktkycklingarnas välbefinnande upphör att fungera,
- 6) dokumentation om tekniska inspektioner av larmsystemen,
- 7) typ av golv,
- 8) vilket strö som normalt används.

De viktiga uppgifter om produktionssystemet som avses i 11 § 1 mom. är, per uppfödningssavdelning

- 1) den tillgängliga arean för slaktkycklingarna,
- 2) typ av ventilationsystem och utfodrings- och vattningsystem,
- 3) larmsystem och reservsystem för dem för det fall att någon automatiserad eller mekanisk utrustning som är nödvändig för slaktkycklingarnas välbefinnande upphör att fungera,
- 4) vilket strö som normalt används.

13 §. Innehållet i riktlinjerna för god praxis

De riktlinjer för god praxis som avses i 11 § 2 mom. ska omfatta följande sakkomplex i fråga om slaktkycklingar:

- 1) lagstiftningen om skydd,
- 2) fysiologi och beteende,
- 3) skötsel,
- 4) hantering och infångning,
- 5) lastning och transport,
- 6) avlivning,
- 7) förebyggande skyddsåtgärder mot sjukdom.

14 §. Höjning av djurtätheten till över 39 kilogram levande vikt per kvadratmeter

Den dödlighet som avses i 11 § 2 mom. är tillräckligt låg när den kumulativa dagliga dödligheten inom sju på varandra följande flockar inom uppfödningssavdelningen i genomsnitt är lägre än det procenttal som fås med hjälp av formeln i punkt 3 i bilagan.

15 §. Uppgifter om flocken som ska lämnas till slakteriet

De uppgifter om flocken som ska lämnas till slakteriet och som avses i 11 § 3 mom. är

1) uppfödningstill och uppfödningssavdelning där flocken har fötts upp,

2) den dagliga dödligheten inom flocken,

3) vilken ras eller hybrid slaktkycklingarna inom flocken tillhör,

4) en kalkyl över den kumulativa dagliga dödligheten inom flocken.

16 §. *Bedömning av slaktkycklingars välbefinnande*

En veterinär vid Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet ska se till att uppgifterna om de slaktkycklingar som anlänt till slakteriet samt antalet slaktkycklingar som är döda vid ankomsten till slakteriet registreras vid slakteriet.

Vilken inverkan de förhållanden under vilka slaktkycklingar hålls och andra motsvarande faktorer har på slaktkycklingarnas välbefinnande bedöms utifrån dödligheten inom flocken och den bedömning av hudinflammation på trampdynorna som görs i samband med köttbesiktningen (*faktorer som beskriver slaktkycklingars välbefinnande*).

Om bedömningen av slaktkycklingarnas välbefinnande visar att välbefinnandet försämrats under uppfödningen, ska veterinären underrätta den som äger eller håller och ansvarar för skötseln av slaktkycklingarna. Den som äger eller håller och ansvarar för skötseln av slaktkycklingarna samt Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet ska vidta lämpliga åtgärder.

17 §. *Faktorer som beskriver slaktkycklingars välbefinnande*

Den kumulativa dagliga dödligheten inom flocken beskriver dödligheten bland slaktkycklingarna i en uppfödningssavdelning.

Förekomsten av hudinflammation på trampdynorna bedöms genom kontroll av den ena fotsulan hos minst hundra fåglar i en flock. Vid kontrollen poängsätts hudinflammationens svårighetsgrad på basis av hur djup skadan är. Poängen indelas i tre klasser 0, 1 och 2, där klass 0 motsvarar en frisk trampdyna, klass 1 lindrig, ytlig inflammation och klass 2 djup inflammation. Resultatet av bedömningen av hudinflammation på trampdynorna hos flocken fås med hjälp av formeln i punkt 4 i bilagan.

18 §. *Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets utredning*

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet ska göra en utredning enligt 16 § 3 mom., om resultatet av en bedömning av hudinflammation på trampdynorna hos flocken överstiger 80 poäng eller om den kumulativa dagliga dödligheten inom flocken överstiger det procenttal som fås med hjälp av formeln i punkt 5 i bilagan.

19 §. *Bestämmande av djurtätheten för slaktkycklingar*

Djurtätheten för slaktkycklingar inom en uppfödningssavdelning bestäms utifrån slaktvikten på den senast slaktade flocken med hjälp av formeln i punkt 6 i bilagan i fråga om slaktkropparnas varma vikt och med hjälp av formeln i punkt 7 i bilagan i fråga om slaktkropparnas kalla vikt.

20 §. *Hur de faktorer som beskriver slaktkycklingars välbefinnande påverkar djurtätheten*

Om de faktorer som beskriver slaktkycklingarnas välbefinnande visar att slaktkycklingarnas välbefinnande har försämrats när en djurtäthet på högst 39 kilogram levande vikt per kvadratmeter tillämpats, minskas djurtätheten på en gång med 1-2 kilogram för en viss tid.

När en djurtäthet som överstiger 39 kilogram levande vikt per kvadratmeter tillämpas minskas djurtätheten för en viss tid till högst 39 kilogram levande vikt per kvadratmeter.

Om minskningen av djurtätheten till högst 39 kilogram levande vikt per kvadratmeter har berott på att dödligheten varit alltför hög, får djurtätheten höjas till den tidigare nivån, om den kumulativa dagliga dödligheten inom sju på varandra följande flockar inom uppfödningssavdelningen i genomsnitt är lägre än det procenttal som fås med hjälp av formeln i punkt 3 i bilagan.

21 §. *Omständigheter som ska beaktas vid bedömningen av slaktkycklingars välbefinnande*

Vid bedömningen av slaktkycklingars välbefinnande ska sådana av slaktkycklingsägaren eller slaktkycklingshållaren oberoende eller exceptionella orsaker beaktas som har lett till att dödligheten bland slaktkycklingarna eller mängden hudinflammationer på trampdynorna har ökat under uppfödningstiden.

Av slaktkycklingsägaren eller slaktkycklingshållaren oberoende eller exceptionella orsaker som påverkar dödligheten kan vara till exempel kvaliteten på de dagsgamla kycklingar som levererats, kvaliteten på det kommersiella foder som använts, förhöjd dödlighet som beror på förädlade slaktkycklingar eller en oväntad funktionsstörning i vattnings- eller utfodringsanordningarna eller i ventilationsanordningarna.

En av slaktkycklingsägaren och slaktkycklingshållaren oberoende eller exceptionell orsak som påverkar mängden hudinflammationer på trampdynorna kan vara till exempel en oväntad funktionsstörning i vattningsanordningarna.

Vid bedömningen av slaktkycklingarnas välbefinnande har slaktkycklingsägaren eller slaktkycklingshållaren rätt att informera Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet om de åtgärder som han eller hon redan under uppfödningen av slaktkycklingarna har vidtagit efter att ha observerat problemet. Dessa åtgärder kan gälla till exempel reparation av anordningar, kontakter med veterinär och iakttagandet av dennes anvisningar, resultaten av eventuella obduktioner som utförts på slaktkycklingarna samt de medicinska behandlingar som givits.

22 §. *Ikraftträdande*

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2011.

L 30 LL (2013:75) om tillämpning av lag om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål m.m.

Bilaga

Formler

1) daglig dödlighet M

$M = 100 \times (b_1 + b_2) / b_{\text{tot}}$, där

b_1 är antalet slaktkycklingar som har dött i samma uppfödningssavdelning samma dag

b_2 är antalet slaktkycklingar som har avlivats på grund av sjukdom eller av andra skäl i uppfödningssavdelningen den aktuella dagen

b_{tot} är antalet slaktkycklingar i uppfödningssavdelningen den aktuella dagen

2) kumulativ daglig dödlighet M_{cum}

$M_{\text{cum}} = M_1 + M_2 + M_3 + \dots + M_n$, där

M_1 är den dagliga dödligheten i uppfödningssavdelningen för flocken i fråga under den första dagen

M_2 är den dagliga dödligheten i uppfödningssavdelningen för flocken i fråga under den andra dagen

M_3 är den dagliga dödligheten i uppfödningssavdelningen för flocken i fråga under den tredje dagen

M_n är den dagliga dödligheten i uppfödningssavdelningen för flocken i fråga under den sista dagen

3) Dödlighetsgränsvärde för den genomsnittliga kumulativa dödligheten för sju på varandra följande flockar K_7

$K_7 = (1 + 0,06 \times t) \%$, där

t är antalet dagar då slaktkycklingar i den berörda flocken funnits i uppfödningssavdelningen

4) Resultatet av bedömningen av hudinflammation på trampdynorna J

$J = 100 \times (n_1 \times 0,5 + n_2 \times 2) / n_{\text{tot}}$, där

n_1 är antalet fötter i klass 1

n_2 är antalet fötter i klass 2

n_{tot} är det totala antalet bedömda fötter

5) Dödlighetsgränsvärde för Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets utredning K_t

$K_t = (1 + 0,12 \times t) \%$, där

t är antalet dagar då slaktkycklingar i den berörda flocken funnits i uppfödningssavdelningen

6) Djurtätheten för slaktkycklingar beräknad på basis av slaktkropparnas varma vikt KT

$KT = [100 \times (p_1 + p_2 + p_3 + \dots + p_n) / 73,25] / a$, där

p_1 är slaktvikten för flockens första slaktkyckling

p_2 är slaktvikten för flockens andra slaktkyckling

p_3 är slaktvikten för flockens tredje slaktkyckling

p_n är slaktvikten för flockens sista slaktkyckling

a är slaktkycklingarnas tillgängliga area i kvadratmeter

7) Djurtätheten för slaktkycklingar beräknad på basis av slaktkropparnas kalla vikt KT_j

$KT_j = [100 \times (p_1 + p_2 + p_3 + \dots + p_n) / 71,80] / a$, där

p_1 är slaktvikten för flockens första slaktkyckling

p_2 är slaktvikten för flockens andra slaktkyckling

p_3 är slaktvikten för flockens tredje slaktkyckling

p_n är slaktvikten för flockens sista slaktkyckling

a är slaktkycklingarnas tillgängliga area i kvadratmeter

L 30 Landskapslag (2013:75) om tillämpning av lagen om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål

1 §. Lagens tillämpningsområde

Med stöd av denna lag ska lagen om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål (FFS 497/2013), nedan rikslagen, med angivna avvikelser tillämpas inom landskapets behörighet i den lydelse som är gällande i riket så att ändringar i rikslagen tillämpas från ikraftträdandet.

2 §. Myndighetsuppgifter

Landskapsregeringen är den landskapsmyndighet som inom landskapets behörighet ska sköta de uppgifter som enligt rikslagen ska skötas av statliga myndigheter om inte annat bestäms i eller med stöd av denna lag. Med stöd av 32 § självstyrelselagen kan uppgifter som hör till landskapsförvaltningen genom överenskommelseförordning överföras på riksmyndigheter.

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet ska på begäran bistå i beredningen av verksamhetstillstånd och projektgodkännanden.

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet kan i landskapet anlitas vid tillsynen på det sätt som avses i 35 § 2 mom. rikslagen.

Utlåtande som enligt 28 § rikslagen begärs av närings-, trafik- och miljöcentralen om försättande av djur i frihet ska vid behov begäras av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet och av berörda avdelningar inom landskapsregeringens allmänna förvaltning.

Med stöd av 59b § 3 mom. självstyrelselagen utser riket delegationen för skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål enligt 53 § rikslagen. Delegationen utgör den nationella kommitté som varje medlemsstat ska inrätta enligt artikel 49 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/63/EU om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål.

3 §. Ålands projektgodkännandenämnd

Bestämmelserna i 7 kap. rikslagen om nämnden för projektgodkännanden tillämpas på Ålands projektgodkännandenämnd med iakttagande av vad som bestäms om förvaltningsuppgifterna i denna lag och med nedan angivna avvikelser. Landskapsregeringen utser nämnden för att sköta de uppgifter som enligt rikslagen ska skötas av nämnden för projektgodkännanden.

Nämnden består av en ordförande och en vice ordförande samt minst fyra övriga ledamöter och personliga ersättare för dem.

Alla i 30 § rikslagen föreskrivna sakkunskapsområden ska vara företrädare i nämnden. Nämnden är beslutför när mötesordföranden och minst hälften av ledamöterna deltar i beslutsfattandet. Projektgodkännanden beviljas av nämnden om landskapsregeringen inte bestämmer att nämnden ska indelas i sektioner.

Nämnden är administrativt underställd landskapsregeringen. Nämndens ärenden föredras av en ansvarig

tjänsteman vid den avdelning inom landskapsregeringens allmänna förvaltning som ansvarar för djurskydd. Landskapsregeringen får organisera nämndens personal med avvikelser från 30 § rikslagen.

4 §. Förhållande till annan lagstiftning

Hänvisningarna i 4 § rikslagen till andra rikslagar ska inom landskapets behörighet avse motsvarande landskapslagstiftning enligt följande:

1) Djurskyddslagen (FFS 247/1996) ska enligt denna lag avse djurskyddslagen (1998:95) för landskapet Åland.

2) Lagen om transport av djur (FFS 1429/2006) ska enligt denna lag avse 3 kap. i djurskyddslagen för landskapet Åland.

3) Lagen om kosmetiska produkter (FFS 22/2005) ska enligt denna lag avse landskapslagen (1988:8) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om konsument säkerhet.

4) Naturvårdslagen (FFS 1096/1996) ska enligt denna lag avse landskapslagen (1998:82) om naturvård.

5) Jaktlagen (FFS 615/1993) ska enligt denna lag avse jaktlagen (1985:31) för landskapet Åland.

Landskapets allmänna förvaltningsrättsliga bestämmelser ska tillämpas då landskapsmyndigheterna utför uppgifter enligt denna lag. Med stöd av denna lag tillämpas samma avgifter som enligt 54 § rikslagen fastställs med stöd av lagen om grunderna för avgifter till staten (FFS 150/1992) och samma arvoden som enligt 55 § rikslagen fastställs av jord- och skogsbruksministeriet.

Vid tillämpningen av rikslagen ska bestämmelserna om straff i djurskyddslagen för landskapet Åland iakttas. Dessutom ska rikslagens särskilda straffbestämmelser tillämpas. Viteslagen (FFS 1113/1990) tillämpas med stöd av landskapslagen (2008:10) om tillämpning i landskapet Åland av viteslagen.

I 4 § i rikslagen hänvisas numera till L om djurvälstånd (FFS 693/2023), L om kosmetiska produkter (FFS 492/2013) och Naturvårdsl (FFS 9/2023).

5 §. Ändringsökande

Besvär över beslut som landskapsregeringen eller landskapets nämnd för projektgodkännanden fattat med stöd av denna lag anförs hos Ålands förvaltningsdomstol. I övrigt gäller vad som bestäms om ändringsökande i rikslagen.

6 §. Landskapsförordning

Landskapsregeringen kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av rikslagen ska tillämpas i landskapet oförändrade eller med i landskapsförordningen föreskrivna avvikelser.

Se LF (2013:77) om tillämpning av förordningen om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål.

7 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2013.

Genom denna lag upphävs landskapsförordningen (1998:99) om skydd av djur som används för försök och andra vetenskapliga ändamål.

L 31 Landskapsförordning (2013:77) om tillämpning av förordningen om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål

1 §. Statsrådets förordning om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål (FFS 564/2013) ska tillämpas i landskapet i den lydelse som är gällande i riket så att ändringar i rikslagen tillämpas från ikraftträdandet. Riksförordningen ska tillämpas med de avvikelser som framgår av landskapslagen (2013:75) om tillämpning av lagen om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål.

2 §. Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 2013.

